L
L
VIII
17/c

arb
L. LVIII
7/c
18585/A/3 ~~6107~~
c67
B/10895

26 c. c (1)
— nd —
20211
f 2.5.11

20211

Evangelium Medici:

SEU

MEDICINA MYSTICA;

DE

Suſpenſis Naturæ Legibus,

SIVE

De MIRACULIS;

Reliquiſque ἐν τοῖς βιβλίοις Memoratis, quæ Medicæ indagini ſubjici poſſunt.

Ubi perpenſis priùs Corporum Naturâ, ſano & morboſo Corporis Humani Statu, nec non Motûs Legibus, Rerum Status ſuper naturam, præcipuè qui Corpus Humanum & Animam ſpectant, juxta Medicinæ Principia explicantur.

A BERNARDO CONNOR, M. D. è Regia Societate Londinenſi, nec non è Regali Medicorum Londinenſium Collegio.

Londini, Sumptibus Bibliopolarum *Richardi Wellinton*, in Cœmeterio D. Pauli; *Henrici Nelme*, in loco Royal-Exchange dicto, & *Samuelis Briſcoe*, in loco vulgò dicto Covent-Garden, MDCXCVII.

IMPRIMATUR

Hic liber cui Titulus, *Evangelium Medici*, ſeu *Medicina Myſtica* de ſuſpenſis Naturæ Legibus, &c.

Tho. Millington, Præſes,

Tho, Burwel
Rich. Torleſſe
Guliel. Dawes
Tho. Gill
Cenſores.

Datum ex Ædibus Collegii noſtri in Comitiis Cenſoriis nono die Aprilis, 1697.

Honoratiſſimo Viro
D. CAROLO MONTAGUE,
Fiſci Regii
CANCELLARIO,
E Supremis Angliæ Theſaurariis,
Regi à Secretioribus Conſiliis,
Nec non Regalis Societatis Londinenſis
PRÆSIDI.

DIvina, Vir Clariſſime, cum Humanis, Sacra cum Profanis, Vacillantes Naturæ Vires, & fluxiles Effectus cum Miraculis, & cum Summi Numinis Potentia, juxta Medicinæ Principia,

conferre, & collata explicare, arduum nimis, & forſan temerarium pleriſque videbitur. Cùm præcipuè hoc tam ſublime Opus, hoc tam cœleſte Iter à nemine hactenus ſuſceptum fuerit. Mihi ipſi ante Annos quoſdam Effectuum eorum, qui juxta ſimul ac ſupra Naturæ Leges fiunt, Cauſas & Modum fortè contemplanti, viſum eſt, quòd Illi prorſus Operam ludunt qui reconditam Miraculorum Naturam obtuſiori cæcutientis Rationis Acie perluſtrant. Cum reliquis enim omnibus tunc exiſtimavi quòd Effectus, qui ſancitas Naturæ Leges ſuperant, Ingenii quoque Captum excedunt. Cum tamen deinde mecum diutiùs perpenderim, quòd omnes Corporum & Spirituum Effectus, tum illi, qui juxta

Na-

Naturæ, vel Motûs Leges peraguntur, tum illi, qui Naturæ conatus exuperant, ab uno eodemque Æternæ Voluntatis Decreto immediatè producuntur; mihi ſtatim propoſui per Effectuum Naturalium Cognitionem, ad Effectuum ſuper naturam notitiam, quaſi per diverſos gradus, paulatim aſcendere, & utroſque effectus juxta ejuſdem Legis Tenorem in hoc Libro illuſtrare. Ut autem ſub tanti Nominis Auſpiciis à mordacis Cenſuræ aculeis, & malevolorum dicteriis incolumis evadam, Tuæ, Vir Spectatiſſime, Tutelæ novum hocce Tentamen committere non dubitavi. Cujus enim nomen hujus Operis fronti præfigere magis geſtirem, quàm illius quem tam Prudens & Sagax Princeps ſuo

præficere Ærario, & Sanctioribus intereſſe Conſiliis voluit? Cujus Fama decori magis eſſe potuit & Ornamento, quàm illius, qui Tot Tantorumque Magnatum ſtirpe eſt oriundus? Cujus Præſidium ardentiùs exoptarem, quàm illius, quem tanta Literatorum Societas ad omnium vota ſemel atque iterum elegit Præſidem? Cujus denique judicio præcocem huncce Ingenii mei Partum rudi adeo penicillo delineatum lubentiùs ſubjicerem emendandum, quàm Illius, cui Judicii in Publicis Rebus Sagacitas, cui Ingenii Perſpicacitas, cui notiſſima Cunctis Merita, tantam per totam Angliam famam, tantam in Senatu authoritatem, tantam apud Regem gratiam & favorem acquiſiverunt, quod Re-

gi

gi ipſi æquum fore viſum eſt, Te ad Supremos Reipublicæ Honores evehere, ut ſuis Rebus domi & foris tutiùs conſuleret, ut Populi votis reſponderet, & ut tua merita, collataque in Regnum Beneficia pleniùs compenſaret.

Spero, Vir Illuſtriſſime, quòd, etiamſi publica Regni Negotia totum Te, quaſi continuos inter fluctus, agitatum detineant, Tibi tandem, compoſitis aliquando tantis Rebus, aut ſaltem, ad relaxandum Animum, aliquandiu prætermiſſis, vacabit identidem dicatas Tibi Orbis Literarii Curas & Studia ſolito genii candore intueri, & admittere, nec non gravioribus ſubinde Curis interponere. At, ſi forte incultum hocce meum Opuſculum vi-

vidiorem Ingenii Tui perſpicaciam ſatiare minùs valeat, meminiſſe ſaltem haud dedigneris, quanto cultu & obſervantiâ hoc qualecunque Munuſculum offert, dicatque,

Vir Nobiliſſime,

Tibi

Devotiſſimus,

Bernardus Connor.

EPISTOLA

AD

Meritiſſimum ſuum Amicum, D. B. M.

EX

Anglico idiomate ab erudito *J. W.* Studioſ. Oxon. in Latinum converſa, & Præfationis loco hic præfixa.

NOndum ex animo Tibi, Vir Literatiſſime, penitùs excidiſſe reor nuperum iſthoc Colloquium, quo Tu & Ipſe de *Miraculis* diſſeruimus, & de opinione argutiiſque quorundam, qui negant ullo ſeſe pacto concipere, quibus Viribus, quove *Modo* effici poſſent. Cuncta, quæ congerunt in partes ſuas, Argumenta frigida nimis, & infirma viſa ſunt, utpote quæ

quæ hæc tantùm ſuadere voluerunt, Omnes nimirum Effectus, qui Intellectum Humanum ſuperant, vires utique ſummi Numinis ſuperare; aut ſaltem neceſſum eſſe, ad expugnandos Incredulorum animos, ut Deus non ſolùm *Miracula* coràm edat, ſed eadem etiam efficiendi *Rationem Modumque* patefaciat. Hoc ſumus palam profeſſi, Illos nempe ſtupendos Effectus, quos pro *Miraculis* jure quidem exhibent Sacræ Paginæ, aliquem ſupra ſancitas Naturæ Leges Autorem fateri, ipſamque ſummi Opificis dextram virtutemque depoſcere. Protinùs in noſtram ibant ſententiam, quippe quos hac in parte diutiùs hæſitare meritò puduit. Quamvis autem non potuerunt non perſuaſum habere iſtos hujuſmodi Effectus, quos Hiſtorici ſpectatiſſimæ graviſſimæque fidei narrant, inter *Miracula* jure cenſeri, ac præſtitutas Naturæ vires omninò reſpuere; nè tamen opinioni noſtræ facilè nimis aſſentirentur, ut ipſe mecum paulo diligentius perpenderem, utrum *Modi*, juxta quos *Miracula* Deus efficit, ſub Rationem humanam cadere poſſent, & quis mihi tandem *Modus* vero ſimillimus videretur, ſibi ut exponerem, efflagitabant.

At licèt hoc Opus non ſit Provinciæ meæ, quippe quæ quotidianos tantùm, vulgareſque Naturæ Effectus, ſeu *Medicinam*, complectitur, (quæ profectò quicquid eſt Ingenii vel Otii mihi pror-

prorſus exhaurit, & ex quâ magis indies perſpicio, gratuſque demiror providam ſummi Numinis Curam) eorum tamen votis morem gerere cupiens, Rem totam mecum expendere, ac, quantum poſſem, enodatam dare pollicebar.

Non equidem tum primum, & hic & alibi gentium eadem hac de re Argumenta audiveram, & Opuſculum quoddam ad hanc rem dilucidandam aliquot abhinc annis inchoaveram. Sin è tenebris ſuis rudiores iſtas, neglectaſque Schedulas non elicuiſſet hæc Diſceptatio, in ſcriniis uſque meis delituiſſent, nec unquam mihi fortaſſis, aut alii cuiquam legenti tædium feciſſent. Cùm autem hoc Operis parùm conſultò in me receperam, viſum eſt Chartulas illas meas incudi denuò tradere, iiſque deinde perlegendas dare, ac Tuo demum & Amicorum quorundam judicio cuncta permittere.

Rationes eas, *Hypotheſeſque*, quas ad expediendos hujuſce rei nodos excogitaveram, & ſibi tunc primum viſas eſſe profeſſi ſunt, & pleriſque pariter inauditas fore crediderunt; & quanquam pro re omni ex parte compertâ non habuerunt, hos nempe *Modos* ipſos eos eſſe juxta quos Deus effecit omnia, quotquot uſquam facta fuerint, Miracula, hoc tamen haud ægrè ſibi perſuadere viſi ſunt, poſſe nimirùm eos, qui Naturam Legeſque Motûs non penitus ignorant, ſtupendos

pendos hos Effectus aliqua ſaltem tenus hinc intelligere.

Cùm verò nonnullos hunc in modum Conſilii mei participes feciſſim, eſſe ſcilicet in animo mihi aliquam hac de re *Diſſertationem* edere, iidem obnixè rogarunt, ut ſaltem ipſa ſummatim Argumenta, quaſi prælibanda, in manus Hominum darem. Illis autem hoc poſtulantibus ideo minùs obſequi viſum eſt, quod nondum in eundem quæque ordinem digeſſeram, quo fortè tandem Prælo committerem, quodque pro libitu inſerendi quicquam, aut reſecandi jus me penes diutiùs eſſe volui. Cùm verò Tabula quædam Operis minùs conſultò evulgata parum aliis, mihimet autem minimè placuit, & cùm plerique Conjecturis exinde perperam factis neſcio quid ſibi Monſtri præfinxerunt, viſum eſt tandem ipſam totius inſtituti rationem immutare, immutatæque Exemplar paucis hiſce in lucem dare.

Quod itaque, Vir Egregie, molior, hoc eſt. Cuncta *Miracula*, quæ ſacra recenſet Pagina, & quæ ad Corpora, præſertim Humana, ſpectant, per Rationem, Medicinæque, ſeu Naturæ, Principia dilucidare, Intellectuique ſubjicere in me recipio. Contendo autem (ſi modò revera unquam extiterint iſti Effectus, & ſi omnes juxta pariter, atque ſupra Naturæ Leges Effectus præſentem *immediatam*que ſummi Numinis virtutem depoſcant, quod nemo ſanus negaverit,) non magis arduum eſſe conceptu *quo Modo* infinita

nita Numinis Potentia ſeſe Corporibus immiſcens *Miracula* efficit, quàm *quo* repetit indies neglecta Naturæ Phænomena. Hinc mihi polliceor perſuaſos iri illos in Religione noſtrâ *Pyrrhones*, *Deiſtas*, iiſque ſaltem *Miraculis*, quæ commemorant optimæ fidei Autores, protinùs aſſenſuros, cùm non perſpicuè minus eadem fieri, quàm ſtipulam ab igne exuri, poſſe cognoverint.

Humani Corporis fabricæ totum Opus innititur, cujus ſingula ſæpè Membra Anatomicè perluſtravi, eademque porrò ope Chymiæ in Elementa ſua primaria, minutaſque Particulas ſæpè reſolvi: non minus enim Conſtructionem ejus penitiùs eum intueri oportet, qui dilucidare velit ſtupendas illas, quas præter Naturæ Leges ſubiit olim, Mutationes, quàm qui iſtas explicare aggreditur, quas ſecundum Naturæ Leges quotidiè ſubit. Ob miſeram ſuam hac in parte Ignorantiam plurimi paucis abhinc ſæculis Theologi, qui hujuſmodi Effectus ſuſceperunt explicandos, adeò craſſas pingueſque nobis *Miraculorum* Ideas effinxerunt; & ipſe nonnullos in iis, quas peragravi, regionibus vidi, qui aut quæſtu, aut inſcitia ducti, minus obſervata Phænomena, rarioreſque Naturalium Cauſarum Effectus pro Miraculis venditarunt: Hæc aut fraus aut ignorantia primam penè originem *Scepticiſmo*, *Deiſmo* vires & incrementum, dedit.

Corporis autem Humani fabricâ hunc in modum pro fundamento poſitâ, variiſque ejus Partibus, quantum per ipſos Senſus, Microſcopia, Anatomiam, Ignem, aliáque id genus Experimenta potui, perſpectis; pergo deinde diverſos explicare *Modos*, ſecundum quos Naturalem ejus Statum præter Naturæ Leges à ſuprema Numinis Potentiâ mutatum olim fuiſſe accepimus. Cum enim pro comperto habebam è Materia ſolâ extructum eſſe Corpus Humanum, & hanc ipſam Materiam nihil aliud eſſe quam Particularum quarundam, quæ *Molem*, *Figuram*, & *reſpectivum* ad ſe invicem *Situm* habent, arctiſſimum Nexum & Unionem; omnes porrò Mutationes, quæ præter Naturæ Leges eidem quoad *Molem*, *Figuram*, *Situmve* queant accidere, Intellectui quopue ſubjici poſſe illicò mihi perſuaſi. Antè verò quàm reconditiora hæc Argumenta occipiam, quæ ſubtiliorem poſcunt Indaginem, non abs re fore videtur, *Cauſam*, *Naturam*, *Legeſque Motûs* accuratius exquirere; quippe quòd à ſolo Motu omnes, qui juxta Naturam, & ab ejuſdem *Motûs Legum ſuſpenſione* omnes qui præter Naturam fiunt Effectus, ſeu *Miracula*, cauſas & ortus habent. *Leges* autem *Motûs* triplici *Modo* ſuſpendi poſſe contendo; juxta quas *Motûs ſuſpenſas Leges* non magis arduum eſt ipſa *Miracula*, quàm ſecundum receptas ejuſdem *Leges* quotidianos Naturalium Cauſarum Effectus, explicare.

Quam-

Quamvis autem moneo ad haſce *Motûs ſuſpenſas Leges* commodè poſſe referri omnia, quotquot unquam fuerint, *Miracula*, non eſt tamen in animo mihi cuncta *Miraculorum* genera conſiderare, ſed ea ſolùm quæ omnium hactenùs Eruditorum Ingenia maximè torſerunt. Cætera verò, quæcunque forſan occurrant, à quopiam acrioris Judicii ad aliquam *Suſpenſionis* noſtræ legem poſſint aptè referri.

Inter omnes, uti ſpes eſt, aliquando tandem conſtabit, Librum hunc noſtrum (etſi de induſtriâ memet à Sacris Literis & Religione abſtineo, utpote à Provinciâ meâ prorſùs alienis) magno uſui fore: prout Eruditi nonnulli, cautiſſimique hac in parte Theologi mihi coram fateri non dubitarunt. Non enim Cogitata hâc de re mea publici juris unquam feciſſem, niſi quorundam Amicorum hortatu juſſuque, qui Rerum Sacrarum commodo meliùs, quàm ipſe poteram, viſi ſunt providere. Hic etiam libet palam profiteri, me nihil aliud in hac *Diſſertatione* moliri, quàm ut exquiram quantum ſtupendos eos in Corporibus Effectus, qui Naturæ vires ſuperant, per Medicinæ Principia perſcrutari poſſimus, & confirmare. Hoc enim Argumentum & à Theologicis Studiis prorſus alienum eſt, nec idem, quod ſciam, ullus unquam Medicus, nedum Celeberrimus Ille, omnibuſque, & Tibi præ cæteris ex affinitate notiſſimus, *Religionis Medici* Author, attigit. Omnes, uti ſpero

ro

ro, quotquot hunc Tractatum perlegerint, me in hoc Opuſculo Religioni tantùm & Medicinæ promovendæ operam dediſſe pro comperto habebunt; adeò ut abs Te, Amico ſimul & æquo Rerum æſtimatore, hoc gratiæ duplici nomine mihimet auſim polliceri, Te nempe vindicem fore

Tui

Lond. Octob. 22. Anno æræ ſalutis, 1696.

Cultoris

Humilimi,

B. Connor.

Evangelium

Evangelium Medici:
Seu
Medicina Myſtica,
DE
Suſpenſis Naturæ Legibus,
Sive
De Miraculis,
Reliquiſq; ἐν τοῖς Βιβλίοις memoratis, quæ Medicæ indagini ſubjici poſſunt.

Artic. I.
De ſtatu Corporis, præcipue Organici, ſecundum naturam.

IN primo hujus Operis veſtibulo neceſſe viſum eſt obſervare, quod uti ſupremus Rerum Opifex duas creare dignatus eſt ſubſtantias, *Materiam* nempe & *Artic. 1. Scopus Operis.*

Artic. 1. Duæ naturæ leges, leges motus & morum.

& *Spiritum*,ſic duas ſancire voluit in Natura *Leges*, quibus effectus earundem peragantur,*Leges* nempe *Motus*, quibus corporum effectus producuntur, & *Leges Morum*, quibus animi affectus & munia reguntur. Hæ autem duæ *Leges*, nullam inter ſe affinitatem, nullum commercium, aut mutuam à ſe habent dependentiam; quia non ſolum diverſis, ſed etiam plane oppoſitis rebus dicatæ ſunt. Medicorum eſt *naturam corporum* atq; *leges motus* illuſtrare, & *Morum Legibus* obtemperare tantum; vel [a] iis *Legibus* quæ nobis à natura ſub *rationis* nomine inſitæ ſunt, vel [b] iis quæ cœlitusnobis ipſis ſunt traditæ,vel per [c] alios nobis inde patefactæ: Divinarum vero rerum Interpretes, non tantum *Morum Legibus* obſequi ipſi, ſed etiam eaſdem aliis [d] inſtillare, & palam promulgare debent. Quoniam autem

[[a], [b], [c], *& reliquæ intermixtæ literæ quæ ad marginem referri deberent,ad notas fini libri appenſas referuntur.*]

autem ſancita jam tum [e] *Novæ*, *Artic.* 1.
tum [f] *Veteris Legis*, pro regendis moribus decreta, multis confirmata ſunt, & quaſi ſigillata [g] *miraculis*; & quoniam hæcce *Miracula* in ſolis fere corporibus producta ſunt, & in humano præcipue corpore tranſacta, congruum mihi viſum eſt, juxta *Motus leges*, & juxta *Medicinæ principia*, Miraculorum naturam inveſtigare, ut non tantum veritas Legum Morum atq; æquitas, ſed etiam provida ſummi *Legiſlatoris* majeſtas eluceſcat. Ut autem res tota clarius in lucem prodeat, diverſos Corporis Humani ſtatus, & motus ipſius naturam prius explorare neceſſum erit.

De Humano igitur Corpore ſupra naturæ ſuæ terminos elato præcipue tractaturus, haud abs re fore exiſtimavi, quidpiam de genuina *Corporis*, præcipue *Organici*, indole obiter prælibare; ut

Artic. 1. clarius pateant ea quæ de *miraculoſo* ipſius *Statu* dicturus ſum. Uti enim neceſſum eſt, inſitos *Corporum* affectus & proprietates dignoſcere, ut proprios & naturales ipſorum effectus concipiamus & explicemus, ſic quoq; ut ſupernaturales *Corporum* ſtatus elucidemus, *Corporum* ipſorum natura, quæ utriuſq; ſtatus eſt fundamentum, prius erit inveſtiganda.

Natura materiæ.

Etiamſi dubitare nullatenus liceat de vera multarum [h] Rerum, à *corporibus* natura penitus diſcrepantium, exiſtentia; nihil tamen perſpicua concipimus mente, præter *corpora* ipſa, ſeu *materiam*. Nihil autem per *materiam* exprimimus, niſi ſubſtantiam in omnes dimenſiones vere extenſam, quæ varias habet partes ſibi applicatas, & extra ſe poſitas; quæ partes, in minores adhuc particulas, & hæ adhuc

in

in minores ſine fine dividi poſſunt. Materiei igitur cujuſlibet particulæ in eo conveniunt, quod omnes longæ ſint, latæ, & profundæ; diſcrepant tamen in eo, quod hæ diverſa *mole*, illæ peculiari *figura*, aliæ citatiori *motu* ſint donatæ; & triplici hocce diſcrimine innumera illa tam fluida quam ſolida corpora efformant, ex quibus tota mundi machina compingitur. Unaquæq; autem materiæ particula ita in ſe intime ſolida eſt, ita ſpatium, in quo continetur, mole ſua, etſi exigua, vere replet, ut nullum prorſus aliud corpus in eodem ſimul ſpatio admittere, nec aliud corpus ſolidum ipſa inire, aut penetrare valeat: Unde omnes corporum, & Orbis totius partes contigua quadam vicinia ſibi tantum ſuccedunt, & ſic ſibi appoſitæ in immenſam ſeriem extra ingenii aciem protenduntur.

Artic. 1.

Materiæ ſpecies.

Materia eſt ſolida, unde impenetrabilis.

Artic. 1. Tota mundi *materia* in duas *Corporum* ſpecies formata eſt, *Organica* nempe, & *Inorganica.* *Inorganica Corpora ſunt ea quæ moleculis* ſeu integrantibus partibus, nulla textura aut ſtructura diverſis, ſed *homogeneis, & ſibi ubiq; ſimilibus conſtant.* Hujuſmodi Corpora maximam mundi partem conſtituunt; qualia ſunt, Stellæ, Cœli, Planetæ, Aer, Aqua, Terra, Mineralia omnia, Lapides, Sanguis, omnes Humores & Liquores: Omnis enim portio aeris, aquæ, lapidis, ſanguinis, & reliquorum Corporum inorganicorum, eandem habet texturam & indolem, cum tota maſſa aerea, aquea, lapidea, ſanguinea, & totius maſſæ nomine inſignitur.

Quid corpus inorganicum.

Quid Corpus Organicum.

Corpora vero organica ſunt ea, quæ multis diverſæ fabricæ organis totidem quaſi machinulis efformantur, *quæ,* inquam, *conſtantem & peculiarem habent diverſarum*

verſarum partium ſitum,& diſſimi- *Artic.* 1.
lem cujuſq; partis ſtructuram & uſum. Hujuſmodi ſunt Vegetantia & Animantia omnia: Quælibet enim Planta multis partibus ſitu, textura, & uſu diſcrepantibus potitur. Alia nempe Arboris pars vocatur radix, alia truncus, medulla alia, alia folia; quibus vegetatio fruticis promovetur. Animantia quoq; omnia multiplici Organorum numero & ſerie, cerebro nempe, corde, pulmonibus, ſtomacho, trunco, artubus, variiſq; id genus partibus gaudent, quibus vitales & animales motus peraguntur.

Hic autem de *occulto* Corporis Humani *ſtatu* tractaturus, non de cœlis, aere, lapidibus, aut aliis mineralibus, non de terra, aqua, aut aliis hujuſmodi *inorganicis* corporibus agam, ſed de iis tantum quæ numeroſo organorum apparatu inſtructa ſunt, uti

Artic. 1. Animantia omnia. Præ cæteris autem animantibus de Corpore Humano, mirabili Medicinæ objecto, hic præcipue nobis ſermo eſt inſtituendus. Hic autem Corpus noſtrum non quatenus intra naturæ ſuæ gyrum comprehenditur, nec quatenus Medicinæ contemplandum pro conſervanda aut reſtauranda valetudine ſubjicitur, ſed quatenus ſupra nativum ſtatum elevari poteſt, hic nobis præcipue tractandum eſt.

Tres corporis humani ſtatus.

Inveſtigandum nempe quot & quibus modis genuinus ipſius ſtatus divinitus mutari poteſt: Omnes enim qui hactenus de Corpore humano ſcripſerunt Medici, alii ſtatum ipſius ſecundum naturam, ſeu ſanum; alii ſtatum præter naturam, ſeu morboſum, perquam accurate illuſtrarunt; nulli autem hucuſq; ſtatum ipſius ſuper naturam ſeu miraculoſum,

ſum, perpenderunt, Quare novum atq; arduum nobis tentandum eſt iter, & extra ſolitum Medicinæ ſtadium nonnihil excurrendum eſt. Cum enim affirment omnes, quod præter ſanum & morboſum Corporis noſtri ſtatum, varii fuerint ſtatus ipſius ſuper naturam, & cum nemo hactenus hoſce ſtatus juxta Medicinæ principia illuſtrare tentaverit, operæ pretium mihi viſum eſt, eoſdem, quanta poſſem ſolertia, ad rationis normam reducere; ut illi, qui de hujuſmodi miraculis dubitarunt, eadem concipiant; & illi qui eadem admiſerunt, ratione demum illuſtrata, intenſiori & vividiori fide credant. Ne autem in inſolita hacce & quaſi cœleſti indagine mens noſtra per devia paſſim ſine duce divagetur, *Naturæ* veſtigiis inſiſtendum eſt. Etiamſi enim in illuſtrandis *miraculis* naturæ leges exce- *Artic. 1.*

Artic. 1. excedere neceſſum ſit, ab illis tamen recedere non licet; & etiamſi Corporis Humani ſtatus ſuper naturam juxta ſtatutas *motus* leges explicare non valeamus, in illis tamen explicandis inſitos corporum affectus & phænomena perpendere oportebit. Quod ut rite peragamus, naturalis Corporis Humani fabrica, motus, & munia prius erunt obiter prælibanda.

ARTIC. II.

De ſtatu Corporis Humani ſecundum Naturam.

HOmo totus ex triplici coaleſcit ſubſtantia, [a] *Spiritu*, *Corpore*, & *Anima*. Spiritus eſt pars hominis *cogitans*, quæ vulgo anima rationalis nuncupari ſolet, etſi nullum animæ miniſterium vere exerceat, ut infra patebit. Anima ſunt fluida corporis, *Sanguis* nempe ac *Spiritus animales*. Corpus vero ipſum eſt mira illa ac concatenata partium ſolidarum ſeu organorum ſeries & fabrica, quæ *Spiritus* & animæ fulcrum eſt & domicilium. Spiritus, rationis judex, cum libero agat arbitrio, animæ, quæ neceſſitate quadam operari cogitur, munia non obit, ſed *ſenſus*

Tres hominis partes.

Spiritus non eſt anima.

Artic. 2. Animæ natura & officium.

ſus duntaxat eſt author, & motus voluntarii arbiter. Anima vero, ſeu humores & liquor nervorum, vitam corporis conſervant, involuntarios nempe cordis & reſpirationis motus ſuo motu producunt. Quibus motibus ceſſantibus, vita corporis extinguitur, moxque recedente ab exanimi cadavere ſpiritu cogitante, hominis natura diſſolvitur. Hic autem de parte hominis cogitante, quæ ſuam ipſius cogitationem & captum ſuperat, & quæ ſenſuum aciem fugit, agere non fert animus, ſed de corpore tantum & anima, quæ rationis non ſolum, verum etiam ſenſuum ſcrutinio magis obvia pateſcunt.

Corporis humani duæ partes.

Duæ in Humano Corpore obſervari poſſunt partes, *integrantes* nempe, & *elementares.* Partes integrantes ſeu organicæ, ſunt conſpicuæ, aut ſaltem ſenſilis magni-

magnitudinis, uti cor, hepar, manus, pedes; & Anatomiæ ope ſtructura ipſarum detegitur. Particulæ vero elementares, ſeu *prima principia*, ſunt exiliſſimæ & inſenſiles atomi, ex quibus invicem conjunctis, & in debitum ſitum, texturam, & ſeriem diſpoſitis, partes *integrantes* conſtruuntur; hujuſmodi Elementa non cultri acie, ſed ignis tantum Chymici ope extrahuntur. Atomi autem nomine hic nihil aliud intelligi velim, niſi minimam corporis alicujus particulam ab aliis particulis vere diviſam, & in ſe ſine fine diviſilem. *Artic. 2.*

Partes Elementares.

Si igitur minutiſſima corporis noſtri Principia juxta *Chymiæ* ſcrutinium perpendamus, totum corpus in quatuor materiæ ſpecies, in certam nempe particularum *Terræ* elementaris, *Aquæ*, *Salis*, & *Sulphuris*, proportionem reſolvetur. Quæ particulæ

Artic. 2. culæ variis modis, & in diverſa quantitate ſibi appoſitæ, moleculas diſcrepantis indolis & texturæ efformant. Et hæ moleculæ ſtrictius aut laxius inter ſe aſſociatæ, partes corporis alias fluidas, uti humores, alias ſolidas, uti carnem & oſſa, conſtituunt. *Molecula eſt quævis vel minima mixti alicujus corporis portio, quæ ex quatuor primis principiis coaleſcit.* Sic omnis portio carnis vel ſanguinis, ex terra, aqua, ſale, & ſulphure, conſtat: Ut autem hæ moleculæ ex atomis elementaribus conſtantes ſolidas partes efforment, in tenuiſſima duplicis generis ſtamina abeunt, vaſcula nempe, & vaſculares fibras. Vaſcula ſunt venæ, arteriæ, nervi, lymphæductus, & vaſa glandularum excretoria. Ex his autem ſolis vaſis non coaleſcit totum corpus, ut plurimi voluerunt; ſed & adſunt præterea innumera

Partes Organicæ.

Textura corporis humani.

innumera filamenta cava, ſeu fibræ vaſculares gracillimæ, quæ prout arctiori vel laxiori nexu ſtringuntur, partes alias aliis ſolidiores conſtituent; quemadmodum ſunt oſſa, cartilagines, ligamenta, membranæ, tendines, muſculi, & glandulæ; & hæ fibræ in magna quantitate ſibi ſuperpoſitæ multa ſtrata, & quaſi lamellas filamentoſas efformant, quæ indies poſt ortum ab appellente & alente ſanguine in longum & latum turgentes, non vero in numero creſcentes, eximiam tandem corporis humani molem efformant. Artic. 2.

Corpus Humanum in duas adhuc alias partes, ſolidas nempe & fluidas, ſeu humores, dividendum eſt: Sôlidas partes jam recenſuimus. Fluidæ partes ſunt *ſanguis, lympha, ſpiritus animales, ſaliva, mucus narium, fermentum ventriculi & inteſtinorum,* Partes fluidæ & organicæ.

Artic. 2. *rum, bilis, ſuccus pancreaticus, adeps, humores oculorum, lachrymæ, ſemen virile, ovi muliebris latex lymphaticus, humor pericardii, menſtrua, urina, & ſudor.* Omnes autem hi humores præter urinam, menſes, & ſudorem, peculiarem habent uſum in corpore noſtro. Urina vero, menſtrua, ſudor, & fæces, excrementa ſunt foras amandanda. Omnes humores à maſſa ſanguinea tanquam totidem à communi parente fluvio germani rivuli derivantur.

Tres motus ſanguinis.

Maſſa hæc ſanguinis triplici motu, eoque perenni agitatur, fluidi nempe, fermentationis, & circulationis. Tribus hiſce motibus jugiter attenuatur, & principia ejuſdem in tumultuoſo hocce conflictu abſumptis angulis atteruntur; unde indito impetu, & quaſi œſtro percita evolant & diſſipantur; quare perenni egent reparatione, ut exhalantium

um particularum jactura ab ingeſtis alimentis reſarciatur. Plurima igitur diverſæ indolis pabula ab animantium & plantarum familiis deprompta degluntiuntur. Hæc alimenta dentibus attrita, & à lingua cum ſaliva ſubacta à faucibus per gulam in ventriculum detruduntur; ibidemq; partim à propriis principiis ſalinis, partim à fermento ſtomachi lymphatico, partim ab ambientium viſcerum calore, partim à jugi diaphragmatis & muſculorum abdominis motu compreſſa & attrita digeruntur, ſeu per quaſdam horas diſſolvuntur, donec in fluidum quoddam liquamen, quod *Chymus* vocatur, convertuntur. Hicce Chymus per pylorum à periſtaltico ventriculi motu, & ab impulſu diaphragmatis in inteſtina detruditur, in quibus accedente bilioſo & pancreatico ſucco, necnon oc-

Artic. 2.

Digeſtio & Chylus.

Artic. 2. currente fermento à glandulis Peyeri inteſtinalibus eructato ulterius eliquatur & comminuitur. Quare tenuior ipſius & fluidior portio, relictis pone fæcibus per podicem excernendis, à ſitientibus vaſorum lacteorum oſtiolis in cavitatem inteſtinorum hiantibus, ſub *Chyli* nomine, conſiſtentia, & colore albicante lac referens, abſorbetur. Hinc Chylus per meſentericas Aſellii glandulas ad Pecqueti receptaculum cum affluente lympha miſcendus & ulterius diluendus vehitur. Illinc per ductum Thoracicum à rene ſiniſtro ad jugulum uſq; ſupra dorſi vertebras porrectum in ſubclaviam venam ſiniſtram exoneratur. Iſtinc declivi tramite per venam cavam ad cordis ventriculum dextrum tendit, & tanquam rivulus cum toto maſſæ ſanguineæ flumine à toto corpore huc confluente commiſcetur; ubi cum

Chyli proceſſus.

Sanguificatio.

cum eodem ſubactus, per totum corpus & per exiliſſimos & anfractuoſos partium canaliculos jugiter circulatur; ab inſpirato aere rarefactus, inteſtina principiorum turba fermenteſcit, & cruoris tandem naturam aſſumit. Sanguis ſic à ſanguine elaboratus & confectus, perenni circuitu à corde, tanquam à machina hydraulica ad omnes & ſingulas corporis partes per arterias propellitur, & à corporis partibus per venas ad cor denuo revertitur, hinc iterum in orbem confeſtim agitandus. *Artic.* 2.

Hujus ſanguinis triplex eſt uſus; præcipuus ut calore ſuo & variis motibus vitam conſervet; tota enim corporis noſtri vita in ſolo ſanguine ſita eſt: alter ut ad omnes corporis partes delatus eaſdem nutriat: tertius demum, ut in variis corporis glanduloſis partibus diverſos humores mul- Uſus Sanguinis.

Artic. 2. tiplici uſui dicatos deponat. Quicquid aliquem humorem à ſanguine ſecernit glandulæ, filtri, coli, vel cribri nomine ſolet appellari. Hujuſmodi glandulas ſeu colatoria per totum corporis noſtri habitum, per internos ejuſdem receſſus, & inter muſculeas carnes, paſſim diſſeminatas reperimus, ut in diſſitis & diverſis hiſce locis varia fluida ab appellente ſanguine tanquam ab inexhauſto fonte colentur.

C rcuitus Sanguinis. Totus igitur purpurei laticis torrens à dextro cordis ventriculo per arteriam pneumonicam ad pulmones propellitur, ibidemq; à ſubeunte & commixto aere rarefactus, & coccineo colore tinctus, ad lævum cordis ventriculum redit; inde mox per aortam ad totum corpus emiſſus protruditur. Ad cerebrum evectus animales ſpiritus, motum & ſenſum corporis partibus largituros in glandu-

loſum

loſum cerebri corticem, & illinc *Artic.* 2.
in nerveos tubulos deponit. Ad lymphaticas glandulas appellens, limpidum, pellucidum, balſamicum quendam & coagulari aptum liquorem exonerat, qui *lympha* dicitur, & in propriis lymphæductibus ad cor & ſanguinem uti flumina in mare à quo ſcaturiunt, revertitur. Per glandulas lachrymales lymphaticum quoq; humorem in oculum, ut irrigatus facilius moveatur, expuit. Per glandulas *Membranæ pituitariæ* muco naſum oblinit, ne à pertranſeunte reſpirationis aere exiccatus areſcat. Copioſam ſalivam in buccas diluendis cibis & lubricandis faucibus dicatam mandat. Per glandulas Stomachi, inteſtinorum, & pancreatis lymphaticum quoque ſuccum digerendis dapibus deſtinatum largitur. Lachrymæ, humor narium, ſaliva, fermentum ventri-

Secretio Animalis.

Artic. 2. culi, ſuccus pancreaticus, fermentum inteſtinorum, imo humor pericardii, ejuſdem omnino indolis ſunt cum lympha, & non niſi nomine tantum tenus ab ipſa diſcrepant. Idem ſanguis ad jecur properans ſuccum bilioſum per acinoſas ejuſdem glandulas ad duodenum inteſtinum ſub *fellis* nomine tranſmittit. In renibus copioſum à ſanguine ſerum ſecernitur, ne cruoris principia à luxuriante phlegmate nimis diluantur, aut ne diſſoluta nimis tumultuoſo fermentationis conflictui inepta reddantur. In laxa & flacceſcente lienis ſubſtantia motus ſanguinis refrænatur, ne citatiori raptatus curſu citius quam par eſt circulum percurrat. In glandulis cutis milliaribus per totum corporis ambitum ſitis, ſudor & tranſpirationis materia ab affluente ſanguine ſeparatur. In teſtibus filtratur ſperma-

ſpermaticus ſuccus, quod ſemen perperam (ut infra patebit) vocitari ſolet, ut non tantum hominis ſpecies propagetur, ſed etiam ut robur corpori accerſatur, uti vox eunuchorum gracilis, & languidæ eorundem vires ſatis demonſtrant. Sicque ſanguine ad omnia corporis colatoria juxta circuitus leges jugiter appellente *Secretio animalis* peragitur. *Artic. 2.*

Sanguis porro ad muſculorum fibras accedens, & eorundem tubulos ſubiens, necnon cum occurrentibus ibidem ſpiritibus animalibus per appenſos nervos affluentibus præter modum rarefactus, vel, ut aiunt, exploſus, eaſdem fibras dilatat, & dilatando abbreviat; & hoc modo motus producitur muſcularis. Si muſculi ſic contracti muſculos habeant antagoniſtas ſeu oppoſitos, motus erit voluntatis arbitrio & nutui animæ ſubjectus; ſi Muſcularis motus.

Artic. 2. vero muſculi nullis æquilibrentur antagoniſtis, uti cor, muſculi reſpirationis, & fibræ muſculares œſophagi, ventriculi, & inteſtinorum, motu convellentur involuntario & perenni, qui ex arbitrio animæ neque accelerari, neque retardari, multo minus ſupprimi poterit.

Structura Corporis humani. Tota igitur humani corporis machina ex plurimis organis, ſeu partibus integrantibus textura diverſis compingitur. Quodlibet organum ex certo & determinato *fibrarum vaſcularium* numero conſtat. Quælibet fibra ex exiliſſimis & viſum fugientibus terreis, aqueis, ſalinis, & ſulphureis diverſæ figuræ particulis, tanquam ex totidem *elementis*, in miras formas, multiplices machinulas, & elateres abeuntibus conſtat. Omnes hæ partes ſolidæ perluente ſanguine, aliiſque fluidis irrigantur. Nativus itaque corporis

corporis humani ſtatus eſt, ut ex ſolidis & fluidis partibus mutuo quodam & officioſo miniſterio ſibi invicem ſubſervientibus, efformetur. Solidæ enim partes ſitu, textura, & uſu diſcrepantes fluidas partes ſeu humores continent, movent, depurant, digerunt, exaltant, fæcibus expurgant, variiſque uſibus idoneos reddunt. Humores viciſſem perenni circuitu citati & effervefcentia partes ſolidas alunt, alimento ipſi reſtaurantur; in diverſis corporis colis utiles & fæculentos ſuccos deponunt, naturales cordis & reſpirationis motus vitam noſtram conſtituentes producunt, & omnia reliqua partium ſolidiorum munia ſuo appulſu & influxu moliuntur, & peragunt.

Artic. 2.

Quid ſanitas.

Cæterum, corpus noſtrum non tantum ex ſolidis & fluidis partibus conſtituitur, ſed etiam ex accerſitis indies ab eduliis nova-

Diverſi Corporis Humani affectus.

rum

Artic. 2. rum particularum ſtratulis & aggerie, ad eximiam tandem, præfixam tamen, magnitudinem extumeſcit. Progreſſivis aliiſque voluntariis motibus mentis imperio ſubjectis libere movetur. Quinque ſenſuum beneficio externarum rerum imagines & affectus animo per nervos conducit. Internos quoque animi conceptus, linguæ vocem & loquelam modulantis miniſterio, exprimit. Omnes ſuas à natura præſcriptas partes ita ſibi ſemper continuas habet, ut non tantum in unico ſemper reperiatur loco, ſed etiam omnia alia corpora à loco in quo continetur removeat. Quoad ipſius geneſim, maris & fœminæ conjugio generatur. Poſt ortum, animantium & plantarum ſubſtantia paſtum ad præfixum roboris & molis faſtigium paulatim evehitur, donec poſt elapſos plurimos annorum orbes, ſi non morbis

morbis ſaltem ſponte ſua, laxata tandem & enervata partium textura, præ vappeſcente ſenecta extinguitur. Sed de his omnibus intra quoſdam annos fuſius agam in duobus Tractatibus quos publici juris facturus ſum, unum *De Principiis Medicinæ & Fermentatione*, alterum *De OEconomia Animali*, illum Chymicis, hunc Anatomicis experimentis illuſtratum. *Artic. 2.*

ARTIC.

A r t i c. III.

De Statu Corporis Humani præter Naturam.

Artic. 3. UT Corporis humani ſtatum ſuper naturam rite perpendamus, neceſſe eſt ut non tantum ſtatum ipſius ſanum, ſed etiam morboſum obiter illuſtremus, ut ad miraculorum naturam, cauſas, & effectus tanquam ad inſtituti noſtri ſcopum & metam præſtrato quaſi per diverſos gradus itinere paulatim tandem accedamus. Corporis noſtri ſtatus ſecundum naturam, uti jam innuimus, eſt debita illa partium ſolidiorum & fluidiorum diſpoſitio, qua per mutuum eorundem influxum, & concurſum omnia corporis & animi munia rite peraguntur. Corporis autem ſtatus præter

Quid ſanitas.

Quid morbus.

præter naturam ſeu æger, eſt depravata aut perturbata earundem partium diſpoſitio, qua omnia vel aliqua corporis ſeorſim, aut animi, vel utriuſque ſimul munia læduntur, vel quædam abolentur. Alii enim morbi uſum tantum partium lædunt, uti ophthalmia, podagra: alii uſum earum penitus diruunt, uti *gutta ſerena, ſurditas, paralyſis.* Quidam morbi totum corpus afficiunt, uti *febres, apoplexia, epilepſia, convulſio.* Quidam corporis tantum partem lædunt, ut Aſthma, colicus dolor, podagra, hydrops abdominis, gonorrhœa. Quidam corpus tantum affligunt, uti paralyſis: alii animam turbant, uti delirium, melancholia, inſomnia. Alii denique corpus & animam cruciant, uti mania, phrenitis, ſoporoſi & hyſterici affectus, dolores omnes, & tormina.

Artic. 3.

Sedes morborum.

Pro-

Artic. 3. Prolixum nimis hic foret, & procul ab inſtituto remotum pleniorem morborum hiſtoriam tradere, quæ ſola in ingenti volumine vix contineri poſſet. Ne tamen res penitus intacta prætermittatur, morborum omnium ſedem & cauſas contractiori obiter penicillo delineare licebit.

Tres morborum Claſſes.

Morbi omnes ad tres claſſes reduci poſſunt, morbos nempe partium *ſolidarum*, morbos *fluidarum*, & morbos *utrarumque partium*.

Morbi Chirurgici.

Partes ſolidæ, oſſa nempe & carnes, quinque tantum modis lædi poſſunt. Vel enim tumore præter modum turgent, vel vulnere inciduntur, vel ulcere aut carie corroduntur, vel a loco removentur, uti in herniis, prolapſu uteri, ani, & oſſium diſlocationibus; vel à contuſione aut fractura diſſolvuntur. Hujuſmodi partium ſolidarum ſeu organorum morbi, etiamſi medicorum

dicorum digni ſint conſilio, Chirurgorum utplurimum curæ medendi relinquuntur. *Artic.* 3.

Partium vero fluidarum morbi, qui perſpicaci medicorum judicio curari debent, alii in maſſa ſanguinea ſiti ſunt; alii in ſpiritibus animalibus hoſpitium tenent. Hoſpites ſanguinis affectus ad duas ſpecies reduci poſſunt: vel ad eos qui cruoris maſſam nimis inſpiſſant, ſeu quod idem eſt, ad eos qui motum ipſius tum fermentationis, tum circuitus retardant; & ad eos qui eandem nimis attenuant & diſſolvunt, ac utrumque hunc motum nimis accelerant. Longe plures ſunt morbi in quibus ſanguis craſſitie quadam nimis lenteſcit, quam in quibus ad citatiorem quam par eſt motum ſtimulatur. Ad hanc enim ultimam claſſem ſolæ Febres aut febriles affectus reduci poſſunt. Sub priori vero ordine reliqui

Morbi ſanguinis.

Artic. 3. liqui fere omnes maſſæ ſanguineæ affectus collocari poſſunt. In ſtatu ſanguinis ſpiſſo principia ejuſdem *ſalina* & *ſulphurea* fixa ſunt & craſſa; moleculæ ipſius grandiores ſunt, multo *tartaro* & *ſale acido* fixo aggravatæ; unde torpido quodam & quaſi teſtudineo greſſu circulatur; Et ſic in anguſtis partium canaliculis, & præcipue in tortuoſis glandularum anfractibus, præ lentore nonnunquam retinetur & ſiſtit. Itaq; in curſu ſic impeditus ſanguis, obſtructiones, inflammationes, ſcirrhos, ſarcomata, verrucas, puſtulas, œdemata, impetigines, varioſq; alios tumores, & infarctus tum in viſceribus, tum in habitu corporis juxta partium debilitatem, & peculiarem ipſius intemperiem producet; Corporis atq; animæ munia torpore quodam illaqueata retardabit, & corpus ad exercitium minus agile red-

Sanguis ſpiſſus.

reddet. Hinc ſomnolenti, hebetes, melancholici, hypocondriaci. *Artic.* 3.

Sanguis ſalſus.

Si ſanguis hicce ſpiſſus ſale acido luxuriante nimis ſit aliunde aculeatus, non tantum ſegniori circuitu agitabitur & inteſtino motu, ſed etiam ſpiculis ſuis ſalinis hinc inde partium texturam dilaniabit, & in ulcus eliquabit, uti in *Phthiſicis, Scrophuloſis, Scorbuticis, Venereis affectibus, in gangrena, carie, carbone, cancro,* aliiſque tumoribus erodentibus, juxta varios ſalſedinis & acrimoniæ gradus videre eſt; in quibus ſanguis ſalinis hujuſmodi aculeis totus echinatus, non tantum molliorum carnium texturam ſtrigilis inſtar paulatim dilacerat, ſed etiam ſolidiorum oſſium fibroſas laminas altius erodit. Salini iidem cuſpides nunc *cephalalgiam,* nunc *cardialgiam, colicum* nunc *dolorem,* nunc *nephriticum, arthriticum,*

Dolores unde.

Artic. 3. *ticum*, *rheumaticum*, nunc *pleuriticum*, varioſque id genus atroces dolores & cruciatus acicularum inſtar ſtimulando excitant, corpuſque nonnunquam, ſubſtantiam ipſius abradendo, furtim emaciant. Hujuſmodi autem morbi in partibus ſimul fluidis & ſolidis hoſpitantur.

Morbi ſpirituum. Qui in ſpiritibus animalibus habitant morbi, alii pariter à ſuppreſſo aut retardato eorundem motu, vel à diminuta copia; alii à devio & effero eorum orgaſmo proveniunt. Ad primam claſſem reducuntur *Catalepſis*, *Apoplexia*, *Coma ſomnolentum*, *Carus*, *Veternus*, *Paralyſis*, *Stupor*, *Tremor*, *Laſſitudo*, *Debilitas*, *Timor*. Ad ultimum vero ordinem redeunt *Mania*, *Phrenitis*, *Delirium*, *Fatuitas*, *Melancholia*, *Vertigo*, *Convulſio*, *Motus Convulſivi*, *Epilepſia*, Hyſterici affectus, *Horror*, *Rigor*, *Ira*, *Dolor*. Uti omnes

nes ſanguinis morbi à cauſis exter- *Artic.* 3.
nis, nempe vel à *nimio cibo aut potu*, vel à *motu præpoſtero* aut *diuturniori quiete*, vel à *ſomno* aut *vigiliis* immoderatis, vel ab aere inſalubri, vel à retentione excrementorum, aut excretione retinendorum, vel denique ab animi pathematis proveniunt; ſic quoque omnes fere *ſpirituum* affectus aut defectus, præter *iram* & *timorem*, à ſanguinis intemperie, tanquam à cauſa continente, utplurimum procedunt. His autem diutius immorari foret potius praxis medicæ fundamentis explicandis inſiſtere, quam propoſiti noſtri ſcopum illuſtrare. Quare relicta hac trita *ſanitatis* & *morborum* indagine, per abruptam & inſolitam viam ad ſtatum Corporis Humani ſuper naturam elati curſum dirigamus.

ARTIC. IV.

De ſtatu Corporis Humani ſuper naturam.

Artic. 4. PRæmiſſo Corporis Humani ſano & morboſo ſtatu, nunc demum exploremus quot & quibus modis idem ſtatus ſuper naturam elevatus eſſe ſupponitur.

Status ſupernaturalis corporis.

Nihil enim impedit quominus multa animo concipiamus, quæ ſenſibus percipi non poſſunt, quando ea quæ ſenſibus objiciuntur cum iis quæ ſenſuum aciem fugiunt æquo comparantur judicio. Quidni igitur perpendamus utrum *miracula* quæ circa corpus humanum nobis traduntur, cum corporis humani fabrica & cum ratione conciliari poſſent? Cum enim corpus humanum totum ex materie conflatum

tum ſit, & cum tota hæcce materia ex innumeris particulis à ſe vere diviſis & diverſa mole, ſitu, & figura donatis exurgat; ſtatus ipſius mutari non poteſt aut conſervari ſuper naturam, quin varietur, aut conſervetur moles, ſitus, & figura particularum ejuſdem. Mihi igitur hic ſtatui juxta *Medicinæ fundamenta* indagare, utrum omnes *modi* quibus corporis humani ſtatus, ſeu partium & particularum ejuſdem moles, ſitus, aut figura mutata eſſe ſuper naturam, aut ſupra naturam conſervata eſſe creduntur, ad *rationis normam* & ad quoddam veluti *Syſtema* redigi poſſent. Quare perpenſis primum *motus* natura & legibus, nec non triplici *motus ſuſpenſione*, ſequentia, & plurima alia ſtupenda circa corpus humanum *phænomena*, quæ *miracula* quoq; eſſe fatebor, explicare aggrediar. *Artic.* 4.

Artic. 4. Quomodo nempe concipi poteſt quod Corpus humanum ardente igne cinctum non comburatur? Quomodo per mare aut ſuper undas ambulare poterit, nec immergatur? Quomodo ſine alimentis diutiſſime, imo in perpetuum vivere poteſt? Quomodo generari poteſt ex fœmina ſine mare? Quomodo formari poteſt ſine mare & fœmina? Quomodo recens extinctúm, imo & ante plura ſæcula in pulverem jamdudum redactum ad vitam revocari poteſt? Quot modis multiplicari non poteſt ipſius præſentia? Ut itaque hæc omnia clarius eluceſcant, de ſingulis ſeorſim paulo fuſius agendum eſt.

Advertere obiter liceat quod longe alia eſt corporis humani cum tota ſua mole ſpectati natura, ſeu ſtatus, & alia atomorum exilium ex quibus tota ipſius moles coaleſcit. Natura enim corporis

poris humani eſt ut omnes ipſius partes & particulæ in debita ſerie, ordine, poſitura, & ſtructura ſimul cohæreant. Natura vero particularum exiguarum non eſt ut ita in organicam texturam ſint diſpoſitæ, ad omnem enim ſitum & texturam perinde ſe habent; ſed ut extenſa quadam mole, & figura donentur; quibus nullatenus ſpoliari poſſunt. Nulla enim materia, niſi forte poſſet in nihilum redigi, poteſt unquam eſſe ſine aliqua figura & magnitudine. Quare minutiſſimorum elementorum natura everti nunquam poteſt; poteſt tamen dirui corporis humani ſtatus. Partes enim ipſius diſſolvi poſſunt, diſſolutæ poſſunt ulterius dividi, & comminui; poſſunt citatiori motu agitari, vel omni motu deſtitui: Particulæ ipſius proprias figuras exuere, & novas induere poſſunt. Brevi,

Artic. 4. Diſcrimen inter mixtum & mixti particulas.

Artic. 4. miris & variis modis mutari poteſt corporis humani œconomia; genuinus vero particularum ipſius ſtatus mutari maxime, vel everti penitus nunquam poteſt.

Supremus Rerum Opifex, qui ſolus eſt unica & immediata effectuum omnium cauſa, etiamſi juxta *motus leges*, quas ipſe ſancivit, omnes *naturæ* effectus hactenus utplurimum produxerit, poterit tamen pro arbitrio, vel eaſdem *leges* abolere penitus, vel ſuſpendere aliquamdiu, prout ipſi libitum fuerit; & ſuſpenſis hujuſmodi *legibus*, eoſdem effectus, vel novos creare poterit. Qui effectus ſic creati, quoniam ſupra ſolitum *naturæ* curſum producuntur, *Miracula* rite dicuntur. Sed hæc *miracula* æque facile concipi poterunt mente, & explicari ratione, ac illi effectus qui juxta ſancitas naturæ & motus leges produci paſſim ſolent; quia uterque

Effectus naturales vere ſuper naturales ſunt, & vice verſa.

uterque effectus, & ille qui legi *Artic. 4.* eſt conformis, & alter qui ſuſpenſa lege producitur, ab æquali ipſius voluntate, & æquali voluntatis efficacia unice & immediate dependet. Unde illi effectus, qui vulgo *naturales* dicuntur, æque vere *ſupernaturales* ſunt, ac illi qui ſolent *miracula* vocitari; & viciſſim *miracula* æque corporum, in quibus producuntur, conditioni & naturæ conveniunt, ac phænomena, quæ juxta *ſancita naturæ decreta* in ipſis producuntur. Uti in decurſu hujus operis fuſius obſervabimus. Quoniam itaque omnes effectus vel à *vigente*, vel à *ſuſpenſa motus lege* producuntur, de *motus* natura aliquid hic præmittere neceſſum erit, ut effectuum ſuper naturam modus & cauſa clarius innoteſcant.

ARTIC. V.
De vigentibus motus legibus.

Artic. 5. De Natura Motus.

OMnes naturæ effectus ſolius *motus* miniſterio peraguntur. *Motus* quidem *leges* novimus; quidnam vero ſit motus, aut quænam ſit ipſius cauſa, haud ita perſpicue concipimus. Scimus quod *omnis motus eſt localis*, ſeu quod idem eſt, videmus quod omne corpus motum tranſit ab immobili quodam mundi puncto, quod mente concipimus, ad aliud punctum immobile. Novimus pariter quod corpus motum non à ſeipſo ſed ab alio movetur. Obſervamus quoq; quod corpus ita motum juxta diverſos *motus* gradus, quibus citatur, alia obvia corpora, ſi molis non ſint immenſioris à

loco

loco removet, illiſque, uti pyrobolus à tormento bellico in murum projectus, motum communicat; & quantum de ſuo motu communicat, tantundem de ipſo deperdit. Quid vero communicat, aut deperdit, non patet. Patet tamen quod nihil ſui tranſmittit, aut deponit. Nihil enim in pyrobolo aut in alio quovis corpore reperitur præter materiam,aut materiæ partes. Nullam autem ſuæ materiæ partem tranſfert: Ejuſdem namq; ponderis eſt ſemper & molis. Imo etiamſi aliquas ſuæ materiæ partes tranſferret, inquirendum ulterius foret, quomodo tranſlatæ partes motum inderent; natura enim ſua indere non poſſunt: Quia in ſe nihil intus habent, aut natura ſua tranſmittere nihil valent præter ſuas particulas. Particulæ autem non ſunt *motus*, neq; natura ſua motu donantur, quia *Artic.* 5.

ad

Artic. 5. ad motum & ad quietem perinde ſe habent.

Præterea, ſi unum corpus ſponte ſua, aut inſita quadam virtute aliud corpus movere poſſet, ſeipſum dubio procul natura ſua moveret. Conſentiunt tamen omnes quod nihil poteſt à ſeipſo in motum cieri; ſed quod primus corporum motus fuerit à ſolo Deo inditus; ac proinde ab eodem unice à primordiis rerum hucuſq; in pari quantitate conſervatus. Conſervare autem motum idem eſt ac eundem jugiter reproducere. Quid vero reproducitur adhuc anceps eſt & abditum: Certum tamen quod nihil revera novum creatur, nec aliquid vere diſtinctum à corpore moto, & à ſpacio in quo movetur. Si enim obſervemus æreum centum librarum globum ad unius milliaris diſtantiam à tonante tormento bellico in murum pari-

pariter aheneum impetu perniciſſimo projectum; nihil clara mente concipiemus præter globum, aerem in quo movetur, & murum in quem irruit. Verum quidem eſt quod comparamus ſeu colligimus mente punctum in quo corpus moveri incepit, punctum in quo moveri deſiit, & omnia puncta, per quæ ſucceſſive ad motus terminum tranſiit; ex qua comparatione aliquem *motus* conceptum nobis formamus. Cum autem hicce de motu conceptus penes mentem duntaxat reſideat, in ſe motus nihil revera erit ante intellectus examen exiſtens, ſed erit tantum mentalis de moto corpore reſpectus. Unde etiamſi motus dici quodammodo poſſet, *tranſitus corporis a puncto quodam mundi immobili*, quod mente fingimus, *ad aliud punctum immobile*; hicce *tranſitus* nihil percipitur eſſe vere

Artic. 5.

Motus in ſe nihil eſt.

Artic. 5. vere diſtinctum ab animo concipiente, ſeu corpus motum cùm ſpatio & utroq; *motus* termino comparante. Motus igitur non eſt qualitas ulla, aut ut loquuntur, Entitas, ab uno corpore in aliud corpus tranſiens: Nihil enim præter materiam ſola figura & magnitudine donatam ex ullo corpore in aliud vere tranſmigrare poteſt.

Ex his igitur inferre fas eſt, quod cum motus alicujus corporis in ſe nihil revera ſit, non poterit eſſe vera, efficiens, aut naturalis cauſa cur aliud corpus moveatur, in quod motum corpus irruit; ſed corpus motum ſeu appellens eſt tantum *occaſio*, cur quietum corpus juxta ſtatutas motus leges à ſupremo motus Authore moveatur. Quare etiamſi vulgo exiſtimemus quod corpora omnia à ſe invicem moventur, à Deo tamen ſolo vere, immediate & unice

unice moventur. Moventur tamen juxta leges ab ipſo ſtabilitas. Nempe quod unum corpus non tantum ex occaſione motus alterius corporis appellentis & irruentis moveatur, ſed etiam juxta diverſas utriuſq; corporis conditiones, diverſis motus ſpeciebus, nempe vel *fermentationis*, vel *fluidi*, vel *tranſlationis*, vel *circulationis*, vel aliis id genus motibus citetur. Medicorum igitur eſt *Chymiæ* & *Anatomiæ* ope diverſas corporum conditiones, partium nempe figuram, molem, ſitum, & texturam inveſtigare, ut diverſas motuum occaſiones & ſpecies, nec non effectuum differentias explicent; etiamſi motus ipſius naturam, divinam nempe voluntatem, explicare non valeant. Innumeris enim jam compertum eſt experimentis, quod unum corpus, etiamſi eodem mo-

Artic. 5. Motus diverſi à diverſis corporum motorum conditionibus.

tus

Artic. 5. tus gradu raptetur ac aliud, juxta diverſam tamen molem & texturam, longe diverſum ab alio corpore effectum producet. Imo etiamſi ſimilis foret textura, par motus gradus, & æqualis utriuſq; corporis magnitudo, ſi tamen figura diſcrepent, diverſos quoq; effectus elicient & operabuntur. Uti in mixtorum corporum Elementis, *Terra*, *Aqua*, *Sale*, & *Sulphure*, videre eſt. Particula enim *Aquæ*, quæ ovalis ſupponi poteſt, longe aliam ſenſationem in nerveis linguæ papillis excitat, ac particula ſalis, quæ ſpiculis, & quaſi prominentibus acutis monticulis hiſpida eſt. Obtuſa quippe Aquæ corpuſcula nullam vim exerunt, nullo ſapore ſunt ſenſilia. Aſperæ autem ſalis particulæ quodam acrimoniæ ſenſu nerveas linguæ lanugines non tanum leniter titillant, ſed etiam acriter vi non-

nunquam

nunquam cauſtica mordent. Pli- *Artic.* 5. catiles pariter & teretes ſulphuris villi longe aliam à ſcabris, poroſis & inſulſis terræ particulis ſaporem inducunt. Facilius longe eſt corpus noſtrum acuto gladii mucrone quam obtuſo ferri extremo perfodere. Non ſatis itaq; eſt dixiſſe, quod omnes corporum effectus à motu eorundem peraguntur, ſed ſagaciori ulterius indagine corporum figuram & molem perſpicaces debent medici inveſtigare, ut *modus*, quo effectus eorundem producuntur, altius pelluceat.

Cum igitur *motus* ſit effectuum omnium cauſa unica, & motus unice & immediate à ſolo Deo procedat, *Deus* erit unica & immediata effectuum omnium cauſa. Ac proinde materia, materiæ figura, & moles, quæ vulgo *naturales*, ſeu *ſecundæ cauſæ* vocantur, veræ cauſæ non ſunt;

Nullæ ſunt veræ cauſæ naturales.

ſed

Artic. 5. ſed tantum *paſſiva quædam*, apta tamen *inſtrumenta* & *occaſiones*, quæ ſummum Opificem ad producendos, quibus deſtinata ſunt, effectus determinant. Uti lutum, cæcis oculis applicatum, non eſt cauſa, ſed tantum occaſio, cur *cæcitatis* cauſa à ſupremo luminis Authore tollatur.

Hactenus itaq; obſervavimus, quod etiamſi Deus, non tantum primus ſit, ſed & unicus corporum *motor*, & quamvis naturales omnes corporum effectus ſolus operetur, mutuo tamen corporum concurſu & conflictu utitur, ut hoſce effectus juxta *motus leges* æterno liberæ voluntatis decreto ſancitas producat. Nunc autem ſolerti diſquiramus ſcrutinio, utrum eadem *immenſa Poteſtas* varios in corporibus effectus ſine ullo corporum ipſorum concurſu, ſine ulla

ulla motus lege, & ſine ullo *Artic.* 5.
prorſus naturæ auxilio, miro quodam & ſtupendo modo producere valeat.

ARTIC. VI.

De ſuſpenſis motus Legibus.

Artic. 6. ETiamſi oſtenderim quod, juxta ſtabilitas jam *motus leges*, Deus ex occaſione motus unius corporis, aliud corpus conſtanter ipſe moveat; videamus tamen, utrum ſemper unum corpus ex occaſione motus alterius corporis irruentis movere teneatur; vel, utrum unum corpus ſine occaſione motus alterius in motum ciere valeat. Durum fore videtur, quod ſupremus Legiſlator ſuis legibus quas ex immenſo liberæ voluntatis arbitrio ante primordia rerum condidit, ita obſtringatur, ut nihil præſtare poſſet, niſi juxta regulas quas ipſe rebus præſcripſit; cum penes omnes hominum, nullius imperio

Leges naturæ ſuſpendi poſſunt.

perio

perio ſubditorum, ſocietates, libera relicta ſit poteſtas, ut, pro ſecura perſonarum & rerum tutela, leges ſolemni decreto non tantum ſanciant, ſed etiam, ut ſancitas, prout neceſſitas poſtularet, pleno ſenatu abolere valeant penitus, vel ſuſpendere aliquandiu. Nemo itaque audebit aſſerere, quod minor erit ſummi Numinis quam hominum tum in condendis tum in ſuſpendendis legibus poteſtas & prærogativa. Quare dubitare nullatenus licet, quin leges *motus*, quas libere ſancivit, pro arbitrio ſuſpendere poterit. Statuta autem ſemel legum motus ſuppreſſione, æque clare concipi poterunt, & explicari *miracula*, ac communes naturæ effectus, & *apparentiæ*, quæ vigentibus motus legibus per totam nunc mundi machinam paſſim producuntur. *Artic. 6.*

Artic. 6. Duo motus. Obſervare itaque prius opus eſt, quod, uti duæ ſunt corporum ſpecies, ſolida nempe & fluida; ſic duplex erit eorundem motus; motus nempe totius corporis, & motus inſenſibilium particularum ipſius. Corpora ſolida partes habent arcto ſibi vinculo ita cohærentes, ut moveri non poſſint niſi motu totius, uti lapis vel lignum. Motus ſolidi. Fluidi vero corporis partes ita diſjunctæ ſunt, ut non tantum communi totius mixti motu moveantur, ſed etiam ſingulæ minutiſſimæ particulæ motu proprio & inteſtino circa axem à permeante rapidiſſimo *æthere* turbinatim rotentur: quæ rotatio fluiditatem conſervat, uti in aere, fluminibus, mari, & in omnibus liquoribus videre eſt. Motus fluidi. Si autem hæc rotatio ſenſibus non percipiatur, uti in aqua in quieſcente cyatho contenta, *fluidi motus* proprie vocatur; ſi vero

ro ſenſilis ſit, & cum ſpumoſo quodam æſtu, aut efferveſcentia ſine igne aut aliqua alia cauſa manifeſta turgeſcat, fermentatio rite nuncupatur. Uti in *aqua forti* cum argento, aut cum oleo ſeu ſale *tartari* eliquato, rareſcente & fermenteſcente cernimus.

Artic. 6. Quid fermentatio.

His ita præmiſſis, nunc demum ſedulo exploremus, utrum humana mente concipi poteſt *modus* quo *miracula* produci poſſunt. Creditur vulgo, quod quoniam *miracula* ſunt effectus qui *naturæ leges* excedunt, ingenii quoque captum ſuperant: unde miraculorum interpretes ad ſupremam numinis poteſtatem cœca mente recurrere ſolent. Dicunt enim, & merito quidem, quod Deus omnia præſtare poteſt, quæ ſibi aut rationi repugnare non videntur: Miracula igitur, inquiunt, etiamſi ratio-

Modus miraculorum inquirendus.

Artic. 6. nis indaginem fugiant, rationi tamen non contradicunt, ac proinde Deus eadem, quoties ipſi lubebit, operari poterit. Verum hoc animum veritatis avidum non ſatiabit. Nemo enim non videt, quod ſupremum & abſolutum eſt ſummi numinis imperium in omnia corpora, & in reliquas, quas ipſe creavit, ſubſtantias; ipſius nutui ſubjiciuntur; à ſola ipſius voluntate dependent, & conſervantur; & in omnem ſtatum elevari, aut mutari poſſunt, qui ipſorum naturæ non refragatur. Scimus quoque, & probavimus ſupra, quod non tantum *miracula* omnia, ſed etiam ſolita, & communia naturæ phænomena, à Deo unice & immediate producuntur. Non ſatis igitur eſt dixiſſe, Deum eſſe unicum rerum omnium, & effectuum, tum naturalium, tum ſupernaturalium, autho-

authorem & cauſam, ſed ulterius inquirendum, *quomodo* immenſa ipſius potentia corporibus aut rebus in quibus hujuſmodi effectus producit, vere applicatur. Jam poſuimus quod omnes naturæ effectus juxta ſtatutas *motus* leges peraguntur; & Philoſophi hujuſmodi *motus leges* ad certas claſſes, & ad quoddam veluti Syſtema reduxerunt, ut naturæ phænomena clare & perſpicue explicent. Præcipuæ autem *motus leges* hæ vulgo recenſentur. *Artic. 6.*

1. *Corpus quod movetur ab alio corpore movetur.* Tres motus leges.

2. *Corpus in motu poſitum motum obviis corporibus, ſi molis non ſint ingentis, communicat.*

3. *Corpus in motu poſitum, in motu ſemper perſiſtit, donec motum alteri corpori communicat.*

Ex

Artic. 6.

Ex tribus hiſce *motus legibus*, variæ aliæ *leges* deduci ſolent, ut naturales Corporum effectus clarius illuſtrentur. *Communia* igitur *naturæ phænomena ſunt effectus vigente motus lege producti.* Ego autem Corporis Humani *Status ſuper naturam* hic explicaturus, ad aliam longe cauſam recurram, quam ad ſancitas naturæ leges, neceſſe eſt. Miracula enim nullo naturæ miniſterio, nulla motus lege producuntur. Ut autem miraculoſi effectus clarius eluceſcant, ſagaciori trutina perpendendum eſt, quænam vere ſit *miraculi* natura.

Quid miraculum.

Quidam dicunt quod *miraculum eſt ſtupendus effectus qui ſenſus percellit & ingenii captum excedit.* Verum quam multi ſunt naturæ effectus qui ſenſuum aciem & rationis indaginem ſuperant? Quid ſtupendius ortu & occaſu aſtro-

ut

rum,vel,ut malunt,Telluris?Quid *Artic. 6.* æſtu maris? Quid vegetantium germine? Animantium geneſi? Motu muſculari? Aquarum ſtygiarum effervescentia? Quid mira & conſtanti temporum viciſſitudine? Quid materno Brutorum in paſcenda prole amore & induſtria? Quid ſæviente morborum cohorte? Quid innumeris aliis abditis naturæ arcanis admiratione dignius? Nihil enim verius unquam dici potuerit,quam quod Ἐν πᾶσι τοῖς φυσικοῖς ἐστί τι θαυμαστόν. Si itaque allata hæc *miraculi* deſcriptio vera eſſet, omnes naturæ effectus continua forent miraculorum ſeries & catena. Quare non ſat eſt dixiſſe miraculum eſſe ſtupendum effectum, ſed ulterius natura ipſius indaganda eſt, & ratio, cur tanto ſtupore hominum cenſus percellat, plurimi enim ſunt *ſtupendi effectus* qui ſacro *miraculi* nomine inſigniri non merentur.

Affir-

Artic. 6. Affirmant alii quod *miraculum eſt ſupernaturalis effectus ex peculiari Dei mandato productus.* Verum hæc quoq; definitio omnibus naturæ effectibus competit. Adverti enim hic ſuperius quod omnia phænomena ſeu communes corporum effectus ſupernaturales vere ſunt, ſeu à Dei influxu unice & immediate dependentes. Omnes enim naturæ effectus ſolo motus miniſterio perficiuntur: Motus autem non à rebus ipſis motis, ſed à ſuprema numinis voluntate vere & unice procedit; ac proinde motus hujuſce effectus cum non à corporum motorum natura, ſed à ſuprema poteſtate producuntur, *ſupernaturales* dici rite merentur; quoniam naturæ vires æque vere excedunt, ac illi effectus qui vera miracula vulgo vocitari ſolent. Unde hæc pariter *miraculi* notitia naturam illius nondum clare demonſtrat.

Vulgaris miraculi definitio.

Ut

Ut igitur genuinam *Miraculi* indolem quanta poſſum perſpicuitate detegam, obſervare opus eſt, quod etiamſi vera *Miracula* & communia naturæ *phænomena* in hoc conveniant, quod utraq; ſupernaturalia dici quodammodo poſſent, ſeu à ſupremi Numinis nutu & imperio unice & æquali modo dependentia; illud tamen intereſt diſcrimen, quod ſolita naturæ *phænomena* juxta corporum conditiones & ſtatutas *Motus leges* producantur; *Miracula* vero à nulla corporum conditione, naturæ auxilio, aut Motus lege dependent; ſed per diverſas longe, imo plane oppoſitas *Naturæ legibus* vias peraguntur. Unde quicquid de *Naturæ Effectibus* dici ſolet, contrarium de *Miraculis* dicendum eſt; ac proinde quoniam diximus quod *phænomenon* naturale *vigente Motus lege* producitur; ſic *Miraculum* *Artic.* 6.

Artic. 6. *raculum* feriante eadem lege producendum eſt. Miraculum igitur recte definiri poteſt *effectus ſuſpenſa Naturæ*, ſeu motus *lege productus*. Suſpendi autem non poſſunt leges niſi ab eodem qui *Leges* condidit. Cum igitur *Motus Leges* à ſolo Deo ſancitæ ſint, non niſi à ſolo Deo ſuſpendi aut aboleri poſſunt; ac proinde [a] Deus ſolus poterit Miracula operari, aut ſaltem [b] aliis operandi poteſtatem ſolus concedere potis erit. Concedere autem poteſtatem aliis, eſt iiſdem ſuæ voluntatis miniſtris vim infundere, cujus ſolius ope deſtinatos hujuſmodi effectus in peculiarem quendam finem producunt. Hæcce autem *virtus infuſa* nihil vere concipitur eſſe, niſi *divina voluntas* perſonis, quæ *Miracula* operari creduntur, & corporibus, in quibus *Miracula* producuntur, efficacius applicata; quæ hujuſmodi

Vera miraculi natura.

modi perſonis utitur tanquam *Artic. 6.* totidem inſtrumentis, ut decreta ſua patefaciat. Unde quoniam hæc [c] inſtrumenta, uti manus calamum movet, vel pes ligonem adigit, Deus applicat, ipſe ſolus vere *Miracula* operatur; quia ſola ipſius potentia per applicata hujuſmodi inſtrumenta in corpora, in quibus miracula producuntur, tranſmittitur.

Non ſatis autem eſt aſſeruiſſe quod miracula omnia poſt ſuſpenſas *Motus Leges* producuntur, ſed inquirendum ulterius quot modis eædem leges ſuſpendi poſſunt; & quomodo iiſdem ſuſpenſis ſtupendi hujuſmodi & miri effectus ſequuntur. Uti enim ad varias *legum Motus* claſſes omnia naturæ phænomena reducuntur, ita ſub certis ſuſpenſarum Motus legum capitibus miracula omnia non tantum locari, ſed etiam clara mente con-

Artic. 6. concipi, & explicari poſſunt. Atq; ita, uti tres jam ſtatuimus præcipuas motus leges, ſic tribus modis eædem leges ſuſpendi poſſunt.

Vel enim,

Tres motus legum ſuſpenſiones.

1. *Corpus moveri poterit ſine occaſione motus alterius corporis irruentis.*

Vel,

2. *Data Corporis irruentis occaſione Corpus poterit non moveri.*

Vel,

3. *Corpus in motu poſitum, motum ſubito deperdere poterit, non communicato eodem alteri corpori ambienti.*

Hiſce tribus legum motus ſuſpenſionibus omnes corporum

ſtatus

ſtatus ſuper naturam explicari facile poſſunt. Non dico tamen quod hac legum æternarum diſpenſatione ita clare & perſpicue *miraculorum* natura innoteſcat,& ſtabiliatur,ut alius forſan ab acutioris ingenii viris excogitari non poſſet eorundem producendorum *modus*. Sed affirmo tantum, quod *miracula* per *ſuſpenſas* has *Motus leges* æque perſpicue ſolvi poſſunt, ac communia naturæ phænomena per ſancitas Motus leges, in vigore perſiſtentes, vulgo explicari ſolent. Uti enim unum naturæ *phænomenon* in ſe magis difficile non eſt quam aliud, ita unum quoq; *Miraculum* non eſt magis ſtupendum, nec in ſe vere magis difficile, quam aliud; quia æque facile poteſt ſuſpendi una lex motus ac alia; & *Miraculum* non niſi ſuppreſſa una vel altera motus lege unquam produci poteſt. *Artic. 6.*

F Meum

Artic. 6. Animadverſio. Meum autem non eſt hic probare, quod unquam fuerint *Miracula* à Deo producta. Sed ego tantum *Miracula* quæ ex longa argumentorum ſerie, & fido Scriptorum teſtimonio à myſticarum rerum interpretibus vera eſſe ſupponuntur, juxta ſuſpenſas *Motus leges* illuſtrare conabor. Non dico tamen quod *legis Motus* ſuſpenſio natura ſua *miraculum* operetur, ſed dico tantum quod poſita ſemel *legis Motus ſuppreſſione* miraculum ſponte ſua ſequitur. Advertendum autem quod aliud longe eſt *Motum* ipſum, & aliud *Motus Legem* ſuſpendere. Lex enim Motus ſuſpendi poteſt, etiamſi Motus ipſe in vigore perſiſtat, uti contingeret, ſi forte corpus humanum a in ardente igne poſitum non comburatur: & viciſſim *Lex Motus* ſuſpendi poteſt in corporibus, in quibus nul-

lus

lus adhuc productus eſt Motus, *Artic. 6.*
uti [e] in primo corporum Motu à *ſupremo Motore* ſine occaſione Motus aliorum corporum producto videre eſt. Ut autem hæc omnia clarius eluceſcant de *triplici Motus legum ſuſpenſione* ſigillatim & paulo altius agendum eſt.

ARTIC. VIᵀ.

De Prima Motus lege ſuſpenſa. Ubi oſtenditur quod Corpus moveri poterit ſine occaſione motus alterius corporis irruentis.

Artic. 7. TOtus hujus operis cardo circa hanc unam volvitur hypotheſim, nempe quod *Leges motus a ſummo Legiſlatore conditæ ab eodem ſuſpendi poſſunt.* Quare plane ſequitur quod etiamſi corpora ex occaſione motus aliorum corporum impellentium moveri ſoleant, ſine ullo tamen hujuſmodi impulſu aut conflictu moveri poterunt. Tribus autem modis corpus hoc modo in motum cieri poterit: Vel enim corpus motu ſui totius uniformi & cum tota ſua mole movetur; vel

Tres modi primæ ſuſpenſionis.

vel ſingulæ minutiſſimæ ejuſdem particulæ non tantum communi totius, ſed etiam proprio motu agitantur; vel ſingulæ exiliſſimæ particulæ non tantum moventur, ſed etiam figuras deponunt, & novæ figuræ illis inſculpuntur. *Artic.* 7.

Juxta *primum movendi modum* plane concipi poteſt quomodo aſpectabilis hæcce mundi *Materia* in tam diverſas partes, in tam miras formas, in tam diſſitos [a] orbes, & [b] vortices primitus diſpoſita eſt & coagmentata. Hoc pariter modo omnes mundi partes denuo diſſolvi, ſitum mutare, invicem confundi, & in priſtinum *Chaos* reduci, urbes condi, conditæ everti, montes transferri, poterunt. Corpus quodvis per aerem ad Americam ferri, ad [c] cœlum elevari, aut ad alia quævis remotiſſima loca ſine ullo alio impellente corpore tranſportari poterit. Tota

Primus movendi modus.

Artic. 7. terrei vorticis [d] compages inteſtinis motibus convelli & ſuccuti poterit. Poſſunt [e] maria removeri, ita ut pedeſtri exercitui ab Anglia in Galliam per medium Oceanum pateat ſemita. Aqua [f] *abyſſi* intra nuclei terrei repagula incluſæ laxatis hinc inde clauſtris in altum ad Terræ marginem evehi, & Terræ ſuperficiem ſi non fortaſſe totam ſimul, ſaltem ſucceſſive, *diluvio* quodam inundare poteſt. Eadem [g] aqua ſub vaporum forma expanſa, in tanta copia incumbenti aeri immiſceri poteſt, ut denſa caligine noctis tenebras imitante ſolis radios tranſmittere non valeat.

Secundus movendi modus. Juxta *ſecundum movendi modum* exigua omnium corporum elementa diſſolvi poſſunt, diſſoluta dividi ulterius, diviſa per totum mundum diſſipari, & diſſipata demum in unum [h] cumu-

lum

lum iterum coacervari, per exi- *Artic. 7.*
liſſimos omnium corporum poros[i] tranſmitti; brevi, omnium corporum partes, & particulæ, ſitum & texturam mutare poſſunt. Hinc patet quod homo quivis, qui[k] ante biduum vel triduum ex motus inteſtini in fluidis corporis defectu mortuus eſt, reſtaurato principiorum ſanguinis motu ad vitam revocari poterit. Hoc etiam modo[l] morbi ſubito curari, vel ſubito infeſtare poterunt. Materia enim morbida in toto ſanguine vel in aliqua corporis parte latitans ſubito auferri poteſt, vel intus corrigi. Atque ita materia quævis, corneam, nervos opticos, auditorios, linguales, cutaneos, vel alios corporis nervos infarciens, & paralyſim producens ſubito abripi poteſt. Sicque[m] cœci videre, [n] ſurdi audire, [o] muti loqui, [p] paralytici ſentire, & [q] clau-

Artic. 7. di ambulare poterunt. Vel hujuſmodi nervorum canaliculi aliena materia infarciri & obturari poſſunt, unde [r] homines ſurdi, muti, cœci, paralytici evadere, & uſu membrorum privari poſſunt.

Nec tantum peculiares corporis partes morbis curari & iiſdem ſubito affici & cruciari poterunt, ſed etiam totum corpus, & tota ſanguinis maſſa ſubito corrumpi, & inquinari poterit. Non opus autem eſt novam ullam aut heterogeneam materiam ſanguini addere, ut morbi in eodem producantur; ſed ſufficit latentes morborum fomites, ſalina nempe ipſius principia ſuſcitare, & in novas figuras eadem formare, ut [ſ] *peſtes*, febres, [t] *lepra*, ſcabies, & varii iſtiuſmodi affectus ſequantur. Poſſunt enim ſalia acria intra purpurei laticis compagem, & intra ſulphurea ejuſdem invo-

lucra irretita exaltari & iiſdem totus ſanguis aculeari: unde ſanguis auſterus vel acris evadet. Eadem pariter ſalina principia acuta ſpicula poſſunt & acrimoniam deponere, vel intra texturam ſanguinis abſcondi & involvi, ut ſanguinem ſalſó ſuo acore non inficiant. Unde memoratis jam morbis & ſymptomatis homo poteſt *ex eadem lege* curari. Poteſt quoque ſanguis ab atroci dolore agitari maxime, atque rarefieri, & ita demum attenuari, ut per totum corporis habitum, & per hiantes cutis porulos ſub *cruenti* [u] *ſudoris* forma tranſudare valeat. Nec hoc ita mirum videbitur, cum in *Praxi medica* frequenter obſervemus, quod urina per ſtomachum in *obſtructionibus renum* viam ſibi pandat, quod ſanguis per glandulas inteſtinales in *fluxu hepatico* & in *dyſenteria*, per glandulas renum in

Artic. 7.

Sudor ſanguineus.

Artic. 7. in *mictu ſanguineo*, per membranam pituitariam in *hæmorrhagia* naris, per podicem in *hæmorrhoidibus*, per pulmones in *ſputo* & *tuſſi* cruentis, per uteri tunicas in *fluxu menſtruorum*, per veretrum in æſtuoſa & præfervida *tentigine*, per ventriculi membranas in *vomitu ſanguinis*, ab apertis vaſculorum ſanguiferorum oſculis eructetur. Quidni igitur ſanguis rarefactus maxime per milliares cutis glandulas, & bibulos ejuſdem porulos, ſine ullo prorſus *miraculo* tranſire valeat. Innumeri enim piloſarum arteriolarum ſurculi ad ſummam cutem propagati ſunt; unde ſanguis ab extremis horum vaſculorum oſtiolis ibidem exputus, ſi aliunde ſubtilior factus maxime ſit, per apertos *epidermatis* porulos foras fluitabit.

Tertius movendi modus.

Juxta *tertium* denique *movendi modum*, omnia cujuſcunque naturæ

turæ corpora in alia quævis corpora transformari poſſunt. Quod ut rite percipiamus, obſervare opus eſt, quod *particulæ unius corporis non diſcrepant ullatenus a particulis alterius cujuſvis, niſi quoad molem, texturam, figuram & proportionem*; ita ut ſi elementares partes ex quibus lignum conſtat induerent figuras particularum aquæ figuris ſimiles, ſervata pari proportione, lignum ſtatim in aquam converteretur. Dubitandum autem non eſt quin tanta ſit ſupremi Numinis poteſtas ut cuilibet vel minimæ materiæ particulæ omnes figurarum ſpecies vel excavando inſculperet, vel incudendo imprimeret. Unde triangulus in cubum, cubus in conum formari, conus in rhomboeidem figuram, Rhomboeides in trapeziam, ſphæricam, cylindricam, pyramidalem, ſtelliformem, fuſiformem, ovalem, anguillarem, &

Artic. 7.

Quælibet materiæ figura in omnes alias figuras mutari poteſt.

Artic. 7. & reliquas id genus figuras tranſmutari poſſunt. Nec tantum innumeras figuras aſſumere poſſunt corporis alicujus particulæ, ſed etiam innumeris modis ſibi apponi & applicari poſſunt; quæ diverſa particularum applicatio diverſas texturas efformare apta eſt, & corpora diverſæ naturæ & effectus conſtituere. Uti videmus quod aqua ex eodem fonte exhauſta, & per hortum pro irrigandis plantarum radicibus aſperſa, in mille diverſæ indolis fructus abit. Quidam enim fructus ſapore acerbo, quidam dulci, alii auſtero, amaro alii, hi acido, illi mordaci, juxta diverſam pororum fruticis texturam, linguæ papillas titillant, vel pungunt; etiamſi omnes ex uno eodemque latice fuerint ſaturati. Cum igitur juxta *ſtatutas motus leges*, aqua ſponte ſua in varias formas convertatur, haud erit con-

conceptu difficile, quomodo ſupremus motor, ſine ulla motus lege, aut corporum ipſorum auxilio, corpora omnia in omnes, in quas ipſi lubet figuras & texturas tranſmutare valeat. *Artic. 7.*

Ex his igitur inferre datur quod quævis portio, imo particula Aeris, Aquæ, Terræ, vel alterius *ſimplicis*, aut *mixti corporis*, multas & diſſimiles figuras aſſumere poteſt; aliæ enim particulæ ſalinis cuſpidibus acuminari, aliæ in ſulphureos & lubricos villos excudi, aliæ in ſcabras & poroſas terræ figuras excavari, aliæ in læves & ovales aquæ formas tornari poſſunt, & juxta diverſam eorundem proportionem & contextum in x *vinum*, in y *ſanguinem*, in z *panem*, in 1 *oleum*, in 2 *ſerpentem*, in 3 *pediculos*, in 4 *humanum corpus*, *corpus humanum* in 5 *ſalem*, & in innumeras alias formas, everſa fi-

gura,

Artic. 7. gura, & mole, ſine fine tranſmutari poterunt. Nec hoc ita ſtupendum cuiquam videbitur, qui advertet quod caro, panis, fructus, radices, & alia edulia ſolidiora in ventriculum ingeſta, trium horarum ſpacio in fluxile quoddam, & albicans liquamen, quod *chylus* nuncupatur, reſolvuntur; chylus in ſanguinem, ſanguis in carnem, oſſa, reliquamq; corporis noſtri ſubſtantiam quotidie convertuntur. Nec tantum tota alimentorum maſſa, ſed etiam minutiſſima eorundem elementa figuras deponunt. Vinum enim, cerevifia, hydromel, & reliqua potulenta, panis, herbæ, fructus omnes, ſaccarum, ſal, acetum, aromata, & reliqua fere quæ deglutimus pabula, præter animalium carnes, copioſo ſale acido luxuriant. Hic autem ſal *Acidus* ita diſtringitur, & ita mutatur ipſius figura,

Converſio unius ſubſtantiæ in aliam ſecundum naturam.

Alimenta acido redundant.

ra, ut totus fere in ſal *Alkali* *Artic.* 7.
convertatur in ſtomacho & in ſanguine; ita ut ſi centies laudabilis ſani hominis ſanguis deſtilletur, ne guttulam quidem ſalis *acidi*, copioſum tamen ſalem *alkalinum* largietur; etiamſi ex omnibus alimentis ſolæ fere carnes, ſale *alkalino* fuerint impregnatæ, & in reliquis cibis ſal *acidus* prædominium exerceat. Præterea *Spiritus Vini*, *Cornu Cervi*, *Salis Armoniaci*, *Aquæ Fortis*, *Spiritus Vitrioli*, *Sulphuris*, *Salis*, *Aluminis*, *& reliqui omnes Liquores Salini*, *& Sulphurei*, repetitis ſæpius deſtillationibus acrimoniam exuunt, & in aquam inſulſam convertuntur. Aqua ipſa, uti mihi hic *Londini* bona fide aſſeruit, & ipſe primus expertus eſt, vir egregius amicus meus *Edmundus Dickenſon*, M. D. (& uti poſt illum denotat Cl. *Robertus Boyle*,) leniſ-

Aqua in terram converſa.

Artic. 7. leniſſima per triennium ſuper ignem in vaſis vitreis ſtrictiſſime occluſis deſtillatione, in *Terram elementarem* ſervato fere eodem pondere tranſmutatur. Cum itaq; tot tantæq; corporum, & particularum mutationes juxta ſtatutam motus legem præ oculis quotidie peragantur, non mirum erit quod ſuſpenſa hac lege, & agente ſuprema *Numinis* poteſtate, nativus corporum ſtatus mille modis variari poteſt.

ARTIC.

ARTIC. VIII.

De ſecunda Motûs Lege ſuſpenſa, ubi probatur quòd data Corporis irruentis Occaſione Corpus poterit non moveri.

UTi jam ſuppoſuimus, quòd *Corpus* poterit moveri ſine occaſione motûs alterius Corporis impellentis, ſic quoque pari ratione ſupponere licet, Quòd *Corpus poterit non moveri etiamſi perniciſſimo Corporis irruentis impetu impellatur*; unde planè ſequitur, quod etiamſi centum librarum *pyrobolus* ex tormento bellico impetu rapidiſſimo exploſus projiciatur in meum vel aliud quodvis Corpus, ipſum nullatenus movebit, ſed ab ipſo tanquam ab immoto muro reſiliet. Etiamſi ferocientes mille armati in ipſum ſclopetis vel ſagittis colli-

Artic. 8.

Quomodo homo poteſt fieri invulnerabilis.

G ment,

Artic. 8. ment, etiamſi gladiis, ſecuribus, fuſtibus ipſum impetant, & mille modis cruciare conentur, nullo tamen contundetur, aut perfodietur vulnere. Etiamſi mille equis omnes ipſius artus in diverſas partes ſimul divellantur, non dilacerabitur. Etiamſi *Harpyarum*, vulturum, aut rapacium id genus volucrum unguibus & roſtris dilaniandum relinquatur, integrum permanebit. Etiamſi famelicis ſævientium [a] belluarum rictibus, & balænarum faucibus devorandum exponatur, illæſum perſiſtet. Etiamſi totum ſimul deglutiatur, & in [b] Cœtorum ventriculo ſine ullo externi Aëris commercio contineatur, vita tamen fruetur. Vel enim contento in capaci balenæ ſtomacho aëre, etſi exiguo, cum mediocri & inſenſili reſpiratione paſcetur, uti fœminæ in *hyſtericis affectibus* ſine ulla prorſus ſenſili reſpiratione vivunt, & pro mortuis non-

FeritasBelluarum refrænata.

nun-

nunquam ſepeliuntur; vel ſine ullo prorſus aëre ambiente, ſed ex retento inſpirato priùs aëre juxta *ſecundam legis motus ſuſpenſionem*, vivit; evolaturus enim per habitum devorati Corporis aer in curſu impediri, ab ambitu Corporis ad internos ejuſdem receſſus repelli, & ſanguinem debita ſui quantitate intùs fovere poteſt. *Artic.* 8.

Ex hujus quoque Legis ſuſpenſione [c] *Corpus humanum*, [d] *Rubus*, vel aliud quodvis inflammabile Corpus, etiamſi ardentiſſimo igne undique cingatur, poterunt tamen non comburi, aut in cineres reduci. Aut ſi forte flammas, uti *Rubus*, capiant; coacervatis in vorticem flammis poterunt non conſumi. Igneæ enim particulæ, non comburunt ex innata ulla virtute, aut inſito impetu ut ſupra vidimus, ſed quia ſupremus motûs Author voluit, ut, *ex occaſione hujus impetû*, ipſe

Poteſt flamma non comburere.

Artic. 8. ipſe diſſolvat ſeu comburat projecta in ignem Corpora; velle quoque poterit ut eadem non diſſolvantur, etiamſi rapidiſſimis ignearum ſcintillarum cohortibus vorticoſo impetu irruentibus impetantur. Velle pariter poterit ut à nullo alio Corpore impellente meum vel aliud quodvis Corpus diruatur, imo ne quidem à loco dimoveatur. In hoc autem caſu motus ipſe non ſupprimitur etſi motûs *Lex* ſuſpendatur. Lex enim motûs in flagrante igne eſt, ut quodvis projectum Corpus accendat, aut diſſolvat, ſeu partibus illius diſſociatis motum communicet, poterit tamen flamma motum non communicare projecto Corpori, etiamſi motus ipſius proprius ſemper in vigore perſiſtat.

Quomodo quis poteſt vivere in æternum. Cæterùm, ex hac pariter ſuſpenſâ motûs lege clarè inferre poſſumus quòd homo poteſt fieri immortalis, & poteſt in æternum

num vivere ſine alimentis. Poſ- *Artic.* 8.
ſunt enim omnes Corporis partes in eodem ſitu ſemper retineri, poſſunt quoque omnes Corporis elementares particulæ à diſſolutione cohiberi. Sanguis & alii humores, etiamſi perenni inteſtino motu intra ſe agitentur, impediri poſſunt quominus vappeſcant, ſeu quominùs principia ipſorum diffringantur, aut eorundem abradantur anguli; quominùs eædam particulæ per habitum Corporis non exhalent, & reparatione non egeant. Brevi, tota quanta nunc eſt Corporis mei materia, cum eadem figura, ſitu, numero, fabrica, & uſu partium, in ſtatu in quo nunc eſt, in perpetuum conſervari poteſt; ac proinde Corporis mei Vita non ſolum per [f] quadraginta dierum ſpacium, ſed etiam in [g] *æternum* ſine alimentis perdurare poterit. Ideo enim nos dapes ingerimus, ut ſanguinis prin-

Artic. 8. cipia ſalina & ſulphurea inteſtino conflictu nimis attrita, & diſſoluta, nec non per τὴν περιφερίαν Corporis jugiterevolantia jugi alimentorum acceſſu reſarciamus. Si igitur principiorum attritio & tranſpiratio juxta *ſuſpenſam hanc motûs legem* præpediatur, nullum fiet eorundem diſpendium, ac proinde nulla opus erit reparatione.

Sanguinis ipſius principia ita aliquando ſpiſſa ſunt, & tam viſcido cæmento ſunt alligata, ut ſine ulla motûs legis ſuſpenſione per quindecem, imo octodecem dies, uti in canibus ipſe vidi, ſine alimentis à diſſolutione cohiberi valeant. Unde *pro miraculo* ſemper haberi non deberet ſi forſan aliquando quidam ſine cibis per plurimos dies vitam protrahant. Uti in Maniacis quibuſdam, aliiſque nonnunquam ægrotantibus videre eſt.

ARTIC. IX.

De Tertia motûs Lege ſuſpenſa. Ubi cernitur quòd Corpus in motu poſitum, motum ſuum ſubitò deperdere poterit, non communicato eodem alteri Corpori ambienti.

NON tantùm Corpus quodvis ſine impulſu alterius Corporis moveri, & impulſui ejuſdem reſiſtere, ſed etiam motum ſuum ſubitò deperdere poterit, nec illud in aliud Corpus tranſmittat. Unde manifeſtum eſt quòd *globus tormentarius*, in murum projectus, in medio itinere ſiſti ſubitò poteſt. Quod immanis rupis ab alto vi adacta, vel proprio pondéré decidens, poterit ſuppreſſo motu in aëre librari. Quod [a] flumen ad mare properans in curſu ſiſti poteſt. *Artic. 9.*

 [b] Solis,

Artic. 9. [b] Solis, reliquorúmque cœleſtium Corporum motus ſupprimi poteſt. Motus omnes animales, ſanguinis nempe, cordis, reſpirationis, & ſpirituum ſuſpendi poſſunt in humano Corpore, & [c] mors ſubito invadere poteſt ſine prævia ulla morborum ſævitie. Nec tantum motus Corporis ſolidi totius, ſed etiam particularum minimarum fluidi cujuſvis Corporis ſupprimi poteſt. Quo ſuppreſſo fluida omnia, ut Aër, Aqua, & Liquores omnes in ſolidum Corpus coaleſcent. Corpus enim ſolidum à fluido in hoc tantùm diſcrepat, quòd partes illius in mutuo quodam amplexu quieſcant. Singulæ verò fluidi Corporis particulæ, motu proprio & inteſtino agitantur; quo motu ſublato, in ſolidum Corpus abeunt, uti aqua fit glacies. Sicque [d] mare in parietes hinc inde diviſum ſolideſcere poteſt; ſolidi quoque Corporis particulæ

à

à mutuo contactu diſſociatæ, & circa centrum ſuum rotatæ, fluidæ evadunt, uti glacies in aquam eliquata, ſaccarum vel ſal in aqua reſoluta, uti particulæ auri in *aqua regali* natantes, fluitare videntur. *Artic. 9.*

Nunc triplici modo concipere poſſumus quomodo [e] *Corpus humanum* ſuper mare vel in aëre ambulare, vel quomodo [f] *ferrum*, plumbum, vel aliud quodvis Corpus grave ſuper aquam natare poterit. Vel enim aufertur tota Corporis prementis gravitas, ſeu ambientium Corporum compreſſio, *juxta primæ ſuſpenſionis legem*; vel unda in fluore remanens gravitanti Corpori reſiſtit, ipſumque ſubſulcit, *juxta ſecundæ Legis motûs ſuſpenſionem*; vel ſuppreſſo aquæ vel aëris fluore, *juxta tertiam hanc ſuſpenſæ legis regulam*, ſuper ſolidam aream incedet Corpus. Patet enim quod ſi Corpus meum toto ſuo pon-

Artic. 9. pondere ſpolietur, etiàmſi fluidam aquam calcaret, nunquam immergeretur, quin imò per aëra volaret. Obvium quoque eſt quòd Corpus meum, etſi remaneat tota ipſius gravitas, ad fundum fluidi nunquam præcipitabitur, ſi prementi pedi mare, vel aër, ſublato *fluidi* motu, renitatur; quin imò æque facile in aqua, & in aëre ambulabit, ac in pavimento marmoreo.

Longè autem plures difficultates occurrunt cur ſublata gravitate ſuper undas Corpus incedat, quàm cur ipſum remanente gravitate ſolideſcens mare ſubſulciat. Quia ſi auferatur tota Corporis humani gravitas, Aër, & reliqua ambientia Corpora removeri deberent, aut ſaltem compreſſio ipſorum ſuſpendi; removeri autem non debet aër, quia Corpus ſine reſpiratione vivere non poteſt; aut ſi forte viveret, ſublata compreſſione

one externa, tumeret nimis, uti *Artic.* 9.
fit quando, aëre ſub applicatis ſcapulæ cucurbitulis nimis rarefacto & attenuato, caro in molem ſublevari ſolet. Unde longè facilius & clariùs concipitur quòd Corpus meum cum toto ſuo pondere in renitentis & ſubfulcientis maris ſuperficie incedat, quàm quòd tota ſua exutum gravitate progrederetur. Hoc enim modo æquè clarè concipitur quòd [g] Corpus meum in aqua vel in aëre per horizontalem lineam ambulare poteſt ac in terræ ſuperficie. Imo per divergentem vel perpendicularem lineam [h] homo poterit cum toto ſuo Corpore per quandam quaſi ſcalam aëream per gradus & intervalla calcantibus pedibus in inani fluido reſiſtentem, ad [i] *Cælos* aſcendere; eodem plane modo quo nos ipſi ad altiſſimorum montium cacumina anheli aſcendimus.

Longè

Artic. 9. Longè plures Corporum ſtatus ſuper naturam ſub *prima legis motus ſuſpenſione*, quàm ſub reliquis duabus collocari poſſunt; non ſolum enim recenſita ſuperiùs in illo capite *Miracula*, ſed etiam quæ hic inferiùs de multiplici Corporis humani ortu & generatione dicturus ſum, ad illam quoque claſſem reduci poſſunt.

ARTIC. X.

De Humani Corporis geneſi ex Mare & Fœminâ.

ETiamſi juxta ſancita jam *Naturæ Decreta* Corpus humanum, uti ac reliqua Animantia, ex mutuo Maris & Fœminæ conjugio generetur, nihilominus tamen in peculiarem aliquando finem à ſummo Opifice *ex fœminâ ſine mare, ex mare ſine fœminâ*, imo *ſine mare & fœminâ* ſtupendo quodam & inſolito modo formatum eſſe perhibetur. Quoniam itaque mihi hic propoſui diverſos Corporis humani ortus illuſtrare, opus erit priùs perpendere obiter *modum* quo *generationis opus* juxta ſtatutas *Naturæ* leges perficitur, ut clariùs pateant ea quæ de miraculoſa ipſius formatione dicturus ſum. *Art.* 10.

Om-

Art. 10. Omnia Corporis virilis & muliebris organa præter partes genitales ſimilis omninò ſunt fabricæ & paris ubiq; proportionis. Vir pendentes habet duos *Teſtes* membraneo loculo incluſos; quorum uterque totus ex exiguis, tibiæ inſtar muſicæ, perforatis canaliculis & ſerpentinis quaſi ductibus conſtat, qui, filacei inſtar glomi, ſibi ſuperpoſiti ſunt. In his canaliculis elaboratur & ſecernitur ſuccus quidam peculiaris, quem medici *ſemen virile* nuncuparunt; quem tamen Ego *fermentum* tantùm viri *ſeminale* vocitari mallem; quia non in ipſo, ſed in fœminâ tantùm ſemen ſeu germen continetur. Hic humor per proprios tubulos ad capſulas quaſdam in penis cavitatem hiantes vehitur, quas *veſiculas ſeminales* nominant, in quibus coacervatur, & conſervatur ſuccus hicce fermentaceus, donec pro data occaſione, ab æſtuante

Partes generationis viri.

Ve-

Veneris ira per veretri urethram in uterum fœminæ prolem formaturus ejaculatur. *Art.* 10.

Mulier autem ſub imo ventre quandam habet cavitatem veſicalem quam *uterum* ſolent nuncupare. Hic uterus in duas *Tubas* verſus dextrum & ſiniſtrum latus protuberat. His tubis appenſa ſunt duo *corpora glandiformia*, quæ antiqui *Teſtes* muliebres, neoterici *Ovaria* vocant; *ſeminaria* tamen nuncupari maluerim. In his *ſeminariis* continentur plurimæ membranoſæ *veſiculæ* limpido & ferè pellucido latice turgidæ; quæ in innumeris diſtinctis loculis, uti granatorum ſemina, incluſæ ſunt, & ab ambientibus vaſis ſanguiferis ſuccum nutritium jugiter expuentibus paulatim aluntur, donec ad præfixam quandam magnitudinem extumeſcunt. Hæ væſiculæ hodiè *Ova* nuncupari ſolent; *ſemina* verò humana vocitari

Partes generationis fœminæ.

tari

Art. 10. tari potiùs merentur. Uti enim bombycis vel tritici ſemen totum bombycem & totam tritici ſpicam cum ſeminibus continet, ſic unaquæque ſeminis muliebris *pyxis* membranea omnes corporis humani partes comprehendit; imò longè ante commercium fœminæ cum viro formata & in debitum ſitum diſpoſita in prolifico hocce liquore integra Corporis noſtri ſtamina & rudimenta natitant. Uterus præterea longo canali *vagina* dicto foras hiat, per quam vaginam penis virilis ingreditur, & egrediuntur *menſtrua, fœtus*, necnon *fluoris albi* & *Gonorrhœæ* materia; & per labra ipſius *Urina* excernitur.

Semen continet omnes partes.

Quomodo generatio perficitur.

Præmiſſa partium generationi inſervientium ſtructura, nunc perpendendum quomodo *generatio* ipſa perficitur. Poſt elapſos quoſdam ætatis annos, *Vir* & *Fœmina* ab aucto nativo calore

&

& humorum fermentatione venereo quodam œſtro perciti, ad oſcula & mutuos amplexus, libidinem ſatiaturi, ruunt. Hoc in congreſſu, Vir, non ſine voluptate, in uteri muliebris cavitatem ſeminale illud fermentum ſeu ſuccum illum fermentaceum emittit, qui in teſtibus elaboratur. Hic ſuccus partim cum circumeunte ſanguine, partim rectâ viâ per *tubas Fallopianas* ad ſeminaria fertur, & *ſemina* in illis tanquam in totidem diverſis nidulis latentia, *auræ* inſtar *prolificæ*, ſubit & penetrat; & prout unum aut alterum ex ſeminibus erit maturum, nempè prout debitam diſpoſitionem ſeu magnitudinem acquiſiverit, fermenti inſtar illud rarefaciet, inteſtinum inquam & expanſivum motum cum limpido & lymphatico ſeminis latice, in quo delineata fluctuant Corporis ſtamina, inibit, eundem attenuabit, ſtamina ipſa expandet & diſten- *Art. 10.*

Art. 10. det, porulos eorundem aperiet; ſicque attenuatus ambiens liquor dilatatos ſtaminum porulos ſubibit, ipſos ampliabit, & largiùs nutriet; donec, creſcente indies ſeminis mole, *membraneum domicilium* tandem præ magnitudine diſrumpet & per annexas *tubas* in *uteri* cavitatem ſemen delabetur; ibiq; uteri parietibus, media placenta leviter alligatum, ab appellente matris ſanguine per umbilici vaſa ſine ulla reſpiratione alimentum conſtanter recipiet. Interim ab inteſtina hacce ſeminis turgeſcentia, torpentes antea humores in motum agitabuntur, & agitati partes ſolidas, Cor præcipuè movebunt. Cor autem ſemel motum moventem liquorem in appenſas arterias ad extrema Corporis propellet. Propulſus liquor antecedentem liquorem ad Cor iterum Urgebit. Hic liquor ſeu Sanguis ad Cor denuo redux Cor iterum movebit,

Punctum ſaliens eſt Cor, primum vivens & ultimum moriens.

bit, & à Corde viciſſim in orbem movebitur. Sicque incipit & conſervatur partium ſolidarum motus ac humorum circuitus. Primus enim humorum motus eſt cauſa primi & ultimi motus Cordis, & motus Cordis eſt viciſſim cauſa cur humores perpetim in circulum volvantur; non verò cur inter ſe fermenteſcant. Hæc enim fermentatio ab orta inter diſſimiles Sanguinis particulas lucta & certamine dependet. Fermenteſcentibus igitur & circulantibus *ſeminis* humani humoribus, & fluidis, ſtamina ſolida, & *Organicæ partes* ex ſuppeditato à matre fermentationi & nutritioni continuo pabulo indies magis magiſque turgebunt. Sicque quod primò *ſemen* fuit *germinis* nomine inſignitur; quod Germen mox *Embryo* vocatur, dein *Fœtus*, hinc *Infans*, *Puer* deinde, poſtea *Adoleſcens*, *Juvenis*, *Vir*, & tandem *Art.* 10.

Diverſi ætatis gradus.

Art. 10. *ſenex*, pro diverſo Corporis incremento & ætatis gradu nuncupatur. In quovis autem ſtatu, etiam ſub minima Corporis mole, *Homo* vocatur, modo *Spiritus*, qui anima ſolet appellari rationalis, Corpori reverà præſens ſit. Unde fœtus æq; completus eſt homo, ac vir, aut ſenex; quia Corpus non fœtûs duntaxat, ſed etiam Embryonis æquè integrum eſt ac Corpus adulti, cùm ex pari Organorum numero, & cum ſimili eorundem ſitu & textura conſtruatur.

Partus quomodo fit.

Eodem modo quo ſemen *fermento* viri *prolifico* turgeſcens, ex *ſeminario* viam ſibi pandit in uterum, ſic ex utero fœtus, mole grandior, & creſcentibus viribus robuſtior factus, huc illucque volvendo ſeſe, & calcitrando membranea dilacerat involucra; unde ruptis quaſi carceris repagulis, foràs ſibi ſub auras exitum per vaginam, ſequentibus pone *ſecundinis*, molitur.

Ani-

Animantium igitur omnium *Ant.* 10.
generatio (imò & plantarum vegetatio) in nova Organorum aut partium formatione non conſiſtit, ſed in hoc tantùm quòd fermentum maris ſeminale ſtamina jam in ſemine verè delineata, & in brevi voluminis gyro comprehenſa, expandat, & aptiora reddat, ut largius alimentum & incrementum ſumant. Corpus enim humanum etiamſi totum, & omnibus Organis inſtructum, in ſemine, longè ante fermenti virilis appulſum, verè contineatur, mole tamen *lentem*, aut *formicam*, animalcula exigua non ſuperat. Ut igitur ad molem extumeſcat majorem, per expanſos & dilatatos exiliſſimarum fibrillarum porulos majorem alimenti copiam admittere debet. Sic obſervamus quòd granum *tritici* aut *hordei* faciliùs longè, & citiùs in æſtivo quàm in hyberno tempore pullulat,

Art. 10. quia ſolis ardore germen laxatur magis & expanditur, ut ſucco nutritio è terræ viſceribus à ſolis radiis elevato ad interiores ſeminis receſſus per ſitientes & bibulos ejuſdem porulos capacior pateat aditus.

Cæterùm, ut Generatio pleniùs adhuc illuſtretur, congruum foret ſolerti examine inquirere, quomodo diſpoſita in ordinem *ſeminis*, ſeu *germinis humani* ſtamina primitùs fuerint delineata. Rancida illa veterum Medicorum ſententia jamdudum exolevit, qua contendebant quòd maris & fœminæ ſemina in utero commixta *virtutis* cujuſdam *plaſticæ* beneficio in plurimas & conſtantes diverſorum Organorum formas ſponte ſua abierunt. Patet enim, ut jam vidimus, quòd nullum eſt in viro ſemen. Patet quoque quòd humor ille in præfervida tentigine à glanduloſis vaginæ muliebris *lacunis* per

pudendi

pudendi labra excretus, eſt potiùs titillationis & voluptatis ſtimulus, quàm fœminæ pro generatione ſymbolum; ſi enim generando fœtui quid conferret hic humor, tantum abeſt ut effœti inſtar excrementi pro lubricanda vagina foràs amandaretur, quin imo in uteri clauſtris pro formanda prole arctiùs includeretur. Quare in ſenſu quo Veteres ſeminis naturam intellexerunt, neque vir, neque fœmina ullo forent ſemine fœcundi. Inter omnes itaque hodie ſanioris judicii Medicos convenit, quòd omnes Corporis noſtri partes in ſolius matris *ſeminariis* ante viri commercium à ſolo & ſupremo Naturæ Authore verè formatæ ſunt. An verò in primordiis rerum omnia ſemina in prima muliere intra ſeſe tanquam intra innumeras pyxides fuerint contenta, an per Mundi Machinam tunc fuerint Art. 10.

 diſperſa,

Art. 10. diſperſa, an in typis ſeminalibus poſt cujuſque fœminæ ortum formata, an verò hic & nunc, prout Naturæ neceſſitas exigit, à ſummo Conditore creata, prolixum, arduum, & ſupervacaneum foret hîc loci inveſtigare. Quare ſat erit cum cæteris aſſerere, quòd in compendioſo ſeminis humani gyro tenuiſſima Corporis noſtri ſtamina cum debito eorundem ſitu, cum ſolito Organorum omnium numero & figura ante Actum Venereum verè continentur.

Prærogativa matrum præ maribus.

Ex his inferre datur quantas ſibi Prærogativas vindicare poſſunt fœminæ præ maribus; quantoque cultu & honore Liberi Matres ſuas proſequi deberent. Mulier enim ſola totum ferè *generationis* opus perficit; ipſa ſola *ſemen*, ſeu rudimenta Corporis, ante viri conſortium continet; multis ærumnis obnoxia eſt gravida Mulier; multis tormi-

minibus in partu cruciatur; ipſa *Art.* 10.
paſcit fovetque in utero fœtum, & poſt partum mammarum lacte alit; unde intenſior eſt utplurimum Matris quam Patris in Liberos Amor. Vir autem poſt unius momenti voluptatem nihil ampliùs de prole cogitat, & in ipſo libidinis æſtu tam parum generando fœtui ſuppeditat, ut vix parentis nomen mereatur, nullum enim eſt in viro ſemen, & nihil largitur præter fermentum quoddam *ſeminale*, quod partes fœtûs non format, ſed jam formatas expandit; uti enim agricola fimo, cineribus, calce viva, aut arenis, tanquam totidem fermentis terram colit, ut projecta ac ſata ſemina producat, ſic mas latentia tantùm in fæminæ ſeminibus germina prolifico quodam fermento fœcundat. Matres autem ex tanto illis à Liberis præſtando honore ſuperbire aut inſoleſcere non de-

be-

Art. 10. Fœminæ non ſunt vere matres, ſed matrices.

berent; quia ipſæ non tam *Matres* verè ſunt, quàm *Matrices*, in quibus ſemina aliunde formata pullulant; fæminæ enim ſemen ipſæ aut fœtum non formant, ſed ipſum tantùm jamdiu formatum nutriunt; imò ipſum magis non poſſunt non nutrire, & parturire, quàm ferax ſolum ſata ſemina ardente æſtivo ſole non poteſt non expandere & proferre: unde non ex libero matris arbitrio, ſed ex neceſſaria *Naturæ* ſeu motus lege fœtus generatur, & ex eadem lege in lucem prodit; imò in lucem editus ex pari legis neceſſitate ob urgentem quendam & extus inſitum amoris in prolem ſtimulum, non à Mulieribus duntaxat, ſed ab ipſis belluis & volucribus, rationis, ut aiunt, expertibus materna quadam induſtria nutritur. Plura hic de naturali Corporis humani geneſi ſubjicere, foret extra propoſiti noſtri ſcopum divagari, quare ad ſtatus

ſtatus ipſius ſuper naturam tandem revertamur. *Art.* 11.

ARTIC. XI.

De Corporis Humani geneſi ex Fæmina ſine Mare.

QUum ex ſtatuta partium Genitalium ſtructura *Generationis* opus & natura ex ſolito maris & fæminæ conjugio nobis innoteſcat, nunc ſagacius perpendamus utrum ſuſpenſa hac ſolitæ generationis *Lege* clarè concipere valeamus, quomodo ex ſola [a] fæminâ, ſine ullo prorſus maris commercio, ſed agente tantùm ſupremo Numine Corpus humanum enaſci poterit.

Generatio, ut jam ſupra innuimus, alind nihil eſt quàm *ſtaminum in ſemine muliebri contentorum debita expanſio & rarefactio fermenti maris prolifici virtute* Quid generatio.

Art. 11. *tute inducta*; cujus inteſtinæ turgeſcentiæ ope delineata *Germinis* rudimenta majorem alimenti copiam ſugere & in dilatatos porulos abſorbere apta redduntur; undè molem acquirunt majorem, & paulatim creſcendo ad eximiam tandem magnitudinem extumeſcunt. Cum autem, ut ſuprà probavimus, Corpus motum obvium Corpus naturâ ſuâ aut vi inſitâ non moveat, ſed ipſum ſupremus *Motor* ex irruentis Corporis occaſione in motum ſolus verè concitet; & cùm expanſio & rarefactio quædam ſit *Motus* ſpecies, patet quòd ſpermaticus maris ſuccus cum ſemine muliebri commixtus, illud non fermentat, aut expandit ratione motus ullius aut qualitatis, quam verè & propriè in ſtamina germinis à ſe tranſmittit, nihil enim transferri poteſt ab uno Corpore in aliud præter materiam; ſed quia ex occaſione

appulſus

appulſus fermenti virilis ſummus *Art.* 11.
Archetypus delineatas ſeminis fibrillas verè & immediatè diſtendit. Quid igitur impediet quo minùs *juxta primæ*, quam ſupra recenſuimus, *legis motus ſuſpenſionem*, Deus ipſe ſolus ſine ullo Fermenti virilis appulſu, miſcela, aut ope, ſtamina, quæ ipſe ſolus ſine viri aut fœminæ auxilio in debitam ſeriem & ordinem jamdudum primus diſpoſuit, expandere, rarefacere, porulos filamentorum dilatare, ambientes ſeminis membranas, & involucra ampliare valeat. Ampliatis autem ſemel & motu cælitùs indito devolutis *Virginei ſeminis ſtaminibus*, *Germen*, eodem plane modo quo per naturalem in imprægnata conjuge generationem, *in*[b] *cælibe & intacto uteri clauſtro* incrementem ſumet, & in Embryonem, fœtumque paulatim turgeſcet. Sufficiens enim alimenti copia à circumeunte & appellente ſanguine per expanſos & bibulos filamentorum porulos ſup-

pedi-

Art. 11. peditabitur, unde in tota ſua mole indies tumebunt, & clauſtra ſua ſeu veſiculares *ſeminariorum* cancellos, in quibus recondita ſunt, diſrumpent, inde per appenſas Fallopii *Tubas* in uteri cavum delabentur, ibique media *placenta* tanquam carneo & ſpongioſo cæmento uteri parietibus adhærebunt, affluentem ſanguinem per innumeras vaſculorum *placentæ* propagines inſugent. Sicque nutritis paulatim ſolidis ſeu organicis ſeminis partibus, & concitatis in motum vitalem ejuſdem humoribus, ex puſillo *Germine* fiet *Embryo*, ex Embryone fœtus, fœtuſque, collectis ſenſim viribus, ab anguſto domicilio poſt novem tandem menſes per os uteri, & per vaginam, viam ſibi foràs ſub liberiorem auram pateſaciet.

Unde patet quòd non facilius erit primum hominem ex terra ſine ullo maris aut fœminæ ſemine creare, quàm alios homines ex ſemine fœminæ ſine maris conſortio generare.

rare. Imo ſi quis ſecum rem ritè *Art.* 11.
totam perpenderet, videbit forſan, quòd non magis ſtupendum eſt, quod Homo ex ſola muliere generetur ſine viri commercio, quàm quòd ex maris & fœminæ congreſſu formetur; cum concurſus viri ſit tantùm occaſio cur ipſe ſupremus rerum omnium Parens *generet*, qui eſt immediata, imò unica, utriuſque Phœnomeni, & effectum omnium, cauſa.

Artic. XII.

De Corporis Humani ortu ſine Mare & Fœmina.

Art. 12. SI retrò ad Orbis conditi primordia mentis noſtræ aciem recto tramite retorqueamus, & continuam iſtinc innumerorum effectuum ſibi hucuſque hæreditario quodam jure ſuccedentium, & à ſe mutuo dependentium catenam & ſeriem contemplemur, reperiemus, quòd uti cæterarum rerum, ſic & *Generationis humanæ* origo cum Mundi tantùm origine incepit. Ut autem *Generatio* ſemel inciperet, formari debuit *primus Homo*, qui foret primævus cæterorum *Genitor*; generari autem non potuit ex Patre aut Matre, cùm ipſe primus fuerit humani generis parens: nec ex ſe, aut à ſe gigni potuit, quia non potuit eſſe

eſſe ſui parens & proles. Quare *Art.* 12.
ſine ullo prorſus maris & fœminæ conjugio ex rudi adhuc & indigeſta [a] tellure à ſupremo Opifice coagmentari debuit. Si mortui quoque reſurgerent, cadavera ipſorum jam in pulviſculum redacta ex informi materia iterum conſtrui deberent. Magis autem conceptu difficile non eſt, quomodo organicum grandioris molis Corpus ex eximia terræ quantitate cum vita, motu nempe & ſenſu, ſubito formetur; quàm quomodo rudimenta ſeu delineamenta corporum noſtrorum ex patris & matris congreſſu generatorum in puſillo ſeminis germine ſine prævia generatione creentur. Primaria enim corporum, etiam noſtrorum, ſtamina nullo naturæ auxilio, aut motus lege, in organicas haſce texturas & machinulas ante generationem primitùs diſpoſita ſunt; ſed ſuſpenſâ *primâ motus lege*, à ſummo Numine immediatè delineata in compen-

Art. 12. dioſum & vix præ parvitate credibile volumen contrahuntur. Unde prima Corporis noſtri *delineatio* æque verè *Miraculum* eſt, ac primi Parentis *creatio.*

Corporis humani Analyſis Chymica.

Ut autem clarâ mente concipiamus quomodo informis glebæ materia in tam miras & multiplices Corporis humani partes & texturas converti poſſet, ſupponamus quod rei cujuſpiam ſani in patibulo ſuſpenſi Corpus, centum libras grave, totum, cum oſſibus, carne, & ſanguine, vaſis Chymicis deſtillandum committatur; peculiarem *ſalis volatilis alkalini*, *ſulphuris* ſeu olei fœtidi, *phlegmatis* ſeu aquæ inſulſæ, *ſalis fixi* alkalini, & *terræ elementaris* quantitatem in pari pondere largietur; ita tamen ut major ſit *phlegmatis* quantitas quam *terræ*, major *terræ* quàm ſulphuris, & major tandem ſulphuris quam ſalis. quadruplex hoc particularum elementarium genus non niſi mole tantùm & figura à ſe invicem diſcrepant.

ſcrepant. Terra, quæ in poroſis *Art. 12.*
ſuis alveolis reliqua principia ebibit & fulcri inſtar ſuſtentat, mole grandior eſt quàm ſulphur, ſal, aut aqua. Sal, cum ſolus linguæ papillas acredine quadam pungat, angulis acutis ſolus eſt hiſpidus; terra vero, ſulphur, & aqua, quæ inſulſa ſunt, obtuſa figura, etiamſi diverſa donantur.

Cum itaque experientia doceat quòd Corpus humanum centum libras pendens, totum ex certa *Terræ, Aquæ, Salis,* & *Sulphuris* proportione coaleſcat; nunc videamus quomodo *primum* ſeu τὸ πρωτότυπον Corpus humanum ex informi materia formatum eſt. Ponamus igitur ſumi centum *terræ & aquæ* vel alterius cujuſvis materiæ libras, ut humanum ſolitæ magnitudinis Corpus cum centum librarum pondere conſtruatur: Ut Corpus humanum inde educatur, peculiaris Terræ elementaris, Aquæ, Salis & Sulphuris proportio formari ſubitò debet: Ex

Art. 12. hac particularum quadriga in diverſa quantitate ſibi mixtâ plurimæ diverſæ texturæ partes, tum fluidæ tum ſolidæ, exurgent. Duæ hic obviàm veniunt difficultates, quomodo nempè indigeſta hæcce & uniformis materia in quadruplex hoc particularum genus convertetur, & quomodo in tot diſſimiles partes converſa, in Corpus humanum abibit. Ut autem harum difficultatum caligo experientiæ lumine diſſipetur, obſervamus in *Arte Chymica* quòd ſulphur elementare & ſal in aquam & terram ſponte ſua convertuntur, quod denotat eadem fuiſſe ex aqua & terra primitus orta. Experimur pariter quod aqua cum pauca terra per hortos aſperſa in ſalinas & ſulphureas mille plantarum partes abeunt. Alimenta ſolida in chylum, ſanguinem, carnem, & oſſa mutantur. Cum igitur in naturali animantium & plantarum vegetatione *aqueæ* & *terreæ* partes in *ſalinas* & *ſulphureas*, & hæ vi-

ciſſim

ciſſim in illas, ex inteſtini earundem *Art.* 12.
motûs Lege præ oculis quotidie convertantur; mirum non erit cur à ſupremo naturæ Authore ſine ulla inteſtini motûs Lege, aut Corporum ipſorum auxilio, *juxta primæ motûs Legis ſuſpenſionem* non tantum aqua & terra in ſalem & ſulphur, ſed etiam omnia cujuſcunque naturæ Corpora in alia diverſæ indolis Corpora transformentur. Si autem centum materiæ Libræ in diverſas *aquæ*, *terræ*, *ſalis* & *ſulphuris* proportiones fuerint mutatæ, concipietur facile quomodo Corpus humanum ex iiſdem in ſolidas & fluidas partes diſpoſitis conflabitur.

Qui ſeriò perpendebit quàm ſtupendas machinas humana ars conſtuere ſolet, non inficiabitur quin tanta ſit ſupremi Artificis potentia ut ex debita *terræ*, *aquæ*, *ſalis* & *ſulphuris* proportione Corporis humani fibrillas & ſtamina texat, texta in Organicas & diverſas for-

Art. 12. mas conjungat, diſponat, &, humoribus per totam partium & Organorum compagem fluitantibus, intùs in motum cieat vitalem. Videmus enim quanta induſtria & artificio, horologia ex rotis, elateriis, & ſtaminibus conſtruuntur, ut tempus metiantur. Artificialia capita efformantur, quæ vocem humanam imitantur. Factitia manus tantis machinulis movetur, ut ſponte ſua ſeu motu proprio vocabula cum calamo ſcriptorio in charta inaret. Pſittacos rationis aliunde & ſenſus expertes docemus verba quædam proferre. Muti hominis, & ab ortu ſurdi lingua ita movetur aliquando, ut quædam verba articulari poſſet. Pyrii pulveris ope & pyrotechnicis inſtrumentis, currus, equos, & armatos homines in aëre repræſentamus. Æſtuantis maris unda in oppoſitas rupes irruens humanas aliquando, & equinas formas in rupibus inſculpit. Ex argento in ſpiritu nitri diſſoluto, & cum

Stupenda inſtrumenta humana arte confecta.

cum mercurio in aqua diluto, poſt quadraginta dies vegetale quoddam ſponte ſuâ cum ramis & fructibus pullulat, quod *arbor Dianæ* à Chymicis nuncupari ſolet. Varia Organa muſica in ſymmetricum ordinem diſpoſita, miris illecebris irretiunt, & ſuavi ſonorum modulamine aures titillant. Nemo neſcit quòd in viſceribus terræ varii repe-riantur lapides, & alia mineralia, quæ veram linguæ, roſtri, dentis, capitis, manus, pedis, veretri virilis, arboris, cornu, & aliorum Corporum formam exhibent. Cùm igitur juxta *ſtatutas Motûs Leges* tot tantæque ſtupendæ fabricæ, vel naturæ induſtriâ, vel humana arte conſtruantur, arduum non erit concipere, quomodo ſupremus artifex peculiarem quandam *aquæ, terræ, ſalis* & *ſulphuris* proportionem in Organicas diverſæ texturæ partes diſponat, & partes ipſas in humani Corporis formam compingat. Poterit enim minutiſſimas

Art. 12.

Corpora ſtupendo naturæ artificio conſtructa.

Art. 12. horum elementorum particulas in cava ſtamina, ſeu vaſculares fibrillas formare; poterit has fibrillas ſuis humoribus repletas & multis modis ſibi intertextas in diverſa Organa diſponere; & eadem Organa, in continua quadam ſerie, & in debito quodque ſitu ſibi alligata in humanum Corpus ſponte ſua abibunt.

Si autem Corporis noſtri ſtamina ex majori longè *terræ* & *ſalis* quàm *ſulphuris* aut *aquæ* proportione conſtent, & ſtricto præterea vinculo ſibi adjungantur, ſolidas & graves partes, uti *Oſſa*, cartilagines, Tendines, & Ligamenta efformabunt: Uti enim trabes tecta firmiter, & oſſa Corporis noſtri machinam ſubfulciunt, ſic redundans in mixtis *terra* ſolidum illis ſtabilimentum conciliabit. Si verò præ terra, àqua, & ſale, ſulphur ſeu oleum exuperet, adipem conſtituet: Si æqualis ferè ſit aquæ, terræ, ſalis, & ſulphuris miſcela, partes laxiores quidem,

dem, ſed ſolidas, conſtruet, quales *Art.* 12.
ſunt Muſculi, Membranæ, vaſa omnia, & glandulæ: Si tandem partes aqueæ luxurient penitùs, & minor ſit ſalis & ſulphuris, & minima terræ quantitas, ſanguis inde orietur, reliquique fluitabunt humores.

Poſtquam itaque Corpus humanum ex debito *Oſſium*, *Muſculorum*, *Viſcerum*, *Membranarum*, & *Vaſorum* numero ſic conſtruetur, & poſtquam vaſa cordi & cerebro appenſa propriis fluidis erunt repleta; Cordi & ſtagnantibus adhuc in vaſis liquoribus motus indatur; *Sanguis*, *Spiritus animales*, & reliqua fluida in circularem ſtatim motum agitabuntur, & cunctis partibus vitam largientur; quæ vita nihil aliud eſt quàm quinque Organorum ſenſus, nec non Cordis, Reſpirationis, & fluidorum Corporis motus. Unde Corpus ex terra ſic confectum, non tantum erit Corpus Organicum, ſed etiam animatum. Si præterea

Corpori

Art. 12. Corpori ſic animato Spiritus ſeu ſubſtantia cogitans uniatur, quæ ex lege ſuæ unionis Corpora externa percipiat, affectus Corporis regat, in Corpus imperium exerceat, & liberos ex voluntatis ſuæ arbitrio motus in eodem producat, Corpus non tantùm erit *animale*, ſed etiam *Animal rationale* uno horæ momento exurget.

Haud facilius erit Corpus humanum ex centum materiæ libris cum tota ſua mole conſtruere, quàm idem ob indefeſſam materiei cujuſvis ad diviſionem & ad omnes figuras aptitudinem, ex uno materiæ granulo cum debito partium ſitu, ac numero conficere, & in breve imo inviſile volumen contrahere. Unde patet quòd Corpus humanum æquè totum ac integrum in exiguo ſeminis cujuſlibet muliebris germine, etiamſi non ſit animatum, continetur, ac in prægrandi centum librarum maſſa; cum Corporis humani Natura aut integritas non in majori

majori aut minori ejuſdem dimenſione vel magnitudine, ſed potius in peculiari & conſtanti diverſarum partium ſitu, fabrica, & numero conſiſtat. *Art.* 12.

Non ſolum *primum Corpus* humanum ex informi gleba formari, ſed etiam ex [b] *coſta*, manu, pede, aut alia quavis Corporis humani parte [c] *prima Fœmina* ſine fœminæ concurſu extrahi potuit, juxta eandem *Legis motûs ſuſpenſionem.* Si autem Corpus primæ parentis ex ſolo viri *latere* fuit conſtructum, non potuerat mole aut pondere ſuperare quantitatem materiæ ex quâ *latus* ipſum conſtabat, quia quantitas materiæ, ex quà Corpus quodvis conditur, eſt vera ſemper ponderis & magnitudinis ejuſdem menſura. Quare vel paucæ virilis coſtæ materiæ, tanquam ſtabili baſi nova ſtatim ſuperaddita eſt materia, ut fœminæ ſtatura viri ſtaturæ pro generanda prole aptè reſpondeat, vel fæmina primùm cum puſillo

Art. 12. ſillo formata Corpore, ex aſſumpto indies alimento ad debitam Muliebris Corporis magnitudinem, Puellarum more, paulatim adolevit. Uti hoc modo prima Corporis humani delineatio explicari poteſt, ſic prima quoque cæterorum [d] animantium & [e] vegetantium formatio explicari poſſe videtur.

ARTIC. XIII.

De Humano Corpore redivivo.

ULteriùs indagere neceſſe eſt utrum *juxta primæ quoque Legis motûs ſuſpenſionem* perſpicua valeamus mente concipere, quomodo Corpus humanum ante biduum vel triduum, vel ante bis mille annos extinctum, ad vitam revocari poſſet. Qui ante triduum mortui ſunt, alio modo reviviſcere deberent, ac illi qui ante plura ſæcula obierunt; quia illorum Corpora adhuc integra ſunt, & incorrupta, horum verò cadavera jamdudum ſunt in pulverem redacta.

Ut primò explicemus quomodo Corpora poſt [a] triduum à morte reſuſcitari poſſunt, obſervatu dignum videtur, quòd Corpora omnia emortua, vel in patibulo ſuſpenſa ſunt, vel in aqua immerſa, vel ſubita morte, ſyn- Diverſæ mortis ſpecies.

Art. 13. ſyncope nempe vel Apoplexia correpta, vel vulnere effoſſa, vel morbo quodam interno, in cruoris maſſa vel in Spiritibus ſæviente, extincta ſunt. Qui in furca ſuffocatur, vel in aqua immergitur, perit, quia defectu *reſpirationis* ſanguis in pulmonibus ſtagnans ad cerebrum aſcendere, & Spiritus animales quibus impraegnatur in glandulofa cerebri filtra exonerare non poteſt; qui Spiritus vitam, motum nempe & ſenſum, omnibus Corporis partibus largiuntur, renovatâ poſtero poſt obitum die reſpiratione, & indito torpeſcentibus humoribus *fermentationis* & *circuitus* motu, Spiritus animales in debita copia ſecernentur in cerebro, & vitalis motûs munia reſtaurabunt; quoniam ſolidæ partes adhuc integræ ſunt, & putredine nondum eliquatæ. Qui ſyncope vel Apoplexia corripitur, moritur, quia Cordis & Spirituum animalium motus ceſſat; renovato utriuſque motu

Diverſæ mortis cauſæ.

Diverſi modi quibus mortui ad vitam revocari poſſunt.

motu exanime Corpus reviviſcet. *Art.* 13.
Qui lethali vulnere effoſſus eſt, occidit, quia ab effuſo nimio cruore Spiritus & vires proſternuntur: Sanguis effuſus vel alius, iterum in venas remiſſus & in priſtinum motum clauſo vulnere concitatus exangue Corpus ad vitam reſtituet. Qui morbo interno elanguet, ex defectu *inteſtini* & *circularis* motûs in ſanguine, tanquam conſumpto τῆς βιολυχνίας pabulo extinguitur, qui motus perit vel quia *ſalina* ſeu *fermentativa* ſanguinis principia, præ nimio motu, uti in febribus, attrita, vappeſcunt, aut evolant; vel à redundante colluvie ſeroſa nimis diluta ſunt, vel nimis fixa, aut ab affuſo acido veneno, vel à ſævіente frigore coagulata ſunt. Si elementa ſanguinis evolarunt, iterum coacervari poſſunt. Si nimis attrita ſunt, fragmenta & anguli apponi poſſunt. Si nimio phlegmate diſſoluta, ſerum evacuari poteſt. Si concreta vel conglaciata ſit cocci-

Art. 13. nei laticis maſſa, attenuari, rareſieri, & fermentari poteſt. Sic quomodocunque humanum Corpus pereat, poſt biduum aut triduum à morte, nondum reſoluta partium ſolidarum textura, priſtinum humorum motum, vitamque recuperare poteſt.

Nunc itaque ſolerti inveſtigemus ſcrutinio quomodo [b] Corpus humanum poſt plura ſecula putrefactum, & in tenuem jamdudum pulviſculum friatum iterum ad priſtinum ſtatum reſtaurari poteſt. Quomodo, inquam, Corpus ante quatuor mille annos in mari immerſum, à piſcibus in fruſtulorum myriades diſcerptum & à piſce in piſcem ſæpiùs tranſmiſſum, ad vitam revocari poteſt. Conſtat ſatis quòd non tantùm hujus Corporis partes integrantes, ſed etiam minutiſſimæ *Terræ, Aquæ, Salis,* & *Sulphuris atomi elementares* à ſe invicem jamdudum diſſociatæ ſunt, & diſſitiſſimæ; quòd non ſolùm quædam

per

per totum Oceanum diſperſæ ſunt, *Art.* 13.
ſed etiam quædam in piſcibus maris latitant, quædam per viſcera terræ penetrarunt; quædam ad telluris ſuperficiem cum vaporibus & fontibus elatæ ſunt; quædam ex ſuperficie terræ vegetantium radices ſubierunt; quædam forſan cum vegetantibus in animalia cum paſcuis tranſierunt. Ita ut nunc forſan in omnibus Terræ plagis, in mari, & fluminibus, in piſcibus, in terræ penetralibus, in vegetantibus, in animalium viſceribus, in aëre ipſo diſſeminatæ ſunt unius hujus Corporis humani particulæ elementares. Præterea fieri non poteſt quin poſt tot annorum orbes hujus Corporis elementa figuras, & naturam ſuam ſæpiùs depoſuerint; neceſſe eſt ut ſalia poſt tam diuturnum motum, & per tot ſæcula fluctuationem, angulos & ſpicula perdiderint; ut ſulphura diſcerpta ſint, & in aquam vel aliud principium ſint jam mutata; ut aqua in

Art. 13. ſulphur vel ſalem ſit converſa. Ita ut quòd tunc ſal ſuerit, nunc forſan ſit aqua, quod fuit olim ſulphur, nunc fortaſſe ſalis figuram induit, quod terra quondam, nunc aqueæ ſit indolis. Nunc igitur videamus quomodo hæ particulæ per totum ſic mundum diſperſæ, in unum acervum rurſus colligi, priſtinas figuras rurſus aſſumere, & in Corpus humanum iterum coagmentari poterunt.

Meum non eſt ex ſolidis Scriptorum argumentis, & teſtimonio, hic loci probare, quòd [c] *Mortui ad vitam verè redituri ſint*; ſed cùm ab omnibus conſtanti animo hactenus creditum ſit, & à plurimis firma ratione probatum, quòd qui è fatis exceſſerunt, iterum vivi reſurgent; operæ pretium mihi viſum eſt, juxta *rationis* normam, & juxta *Medicinæ* principia inquirere, *quomodo*, cum *quo Corpore*, cum *qua Corporis mole*, & cum *quibus conditionibus* iterum renaſcentur.

Quare

Quare pro totius rei fundamento haec duo in anteceſſum praemittere congruum fore exiſtimavi. Nempe *Art. 13.*

Quòd

Si idem numero Corpus reſuſcitabitur, ex eadem, qua olim, numero materia conſtare debet.

Et quòd

Si idem numero renaſcatur homo, cum eodem verè *numero, quo quondam, Corpore reviviſcere debet.*

Nemo inficiari audebit quòd ſupremus rerum Conditor, cujus potentiae rebus omnibus inſitae, cujus praeſentiae ubique diffuſae, & cujus ſcientiae ad omnia, imo minutiſſima quaeque extenſae, nullus aſcribi poteſt terminus, ſciat in quibus porulis, vel cryptis latitent, in quibus fluminibus fluctuent, in quibus atmoſphaerae partibus natitent,

Art. 13. in quibus demùm Mundi plagis, omnes hujus immerſi Corporis particulæ, imo ipſa particularum fragmenta locata ſunt. Dubitari quoque non poteſt quin immenſa ſummi Conditoris potentia diſperſas hujuſmodi per Mundum particulas in unum acervum accumulare poteſt. Si verò ſemel coacervatæ ſint eædem atomi, non difficilius erit ipſas ad priſtinam humani Corporis formam & ſtatum reducere, quam fuit primum homines ex informi telluris gleba conſtruere.

Multæ tamen requiruntur conditiones ut ex coacervatis hiſce corpuſculis idem numero Corpus quod olim ante quatuor mille annos vixerat, iterum redintegretur. Debet primo eſſe una eademque numero materia, debet eſſe una eademque terræ, aquæ, ſalis, & ſulphuris proportio, etiamſi neceſſe non ſit ut eadem ſit, quæ olim, ipſorum quantitas. Debent hæ partes ſervare eundem ſitum, quem antea habuerunt.

Conditiones quæ requiruntur ut idem homo reſurgat.

erunt. Opus eſt præterea ut partes quæ nunc ſunt ſalinæ, ſulphureæ, aqueæ, & terreæ eædem ſint quæ olim fuerunt ſalinæ, ſulphureæ, aqueæ & terreæ. Ex defectu enim harum conditionum etiamſi eadem omninò ſit materia, idem numero non erit Corpus. Si nempe partes quæ olim truncum conſtituerunt, nunc caput & artus efforment; & viciſſim ſi materia capitis & artuum in truncum abeant; vel ſi materia manuum in pedes, & viciſſim pedum in manus convertantur, vel ſi pes & manus dextra ſiniſtræ manus & pedis locum occupent; & ſi omnes Corporis partes proprium locum mutent, etiamſi ſit eadem materia, eadem principiorum proportio, & Corpus Organicum conficiant, idem tamen Corpus non conſtruent, quia nec eſt eadem manus, nec idem pes, nec caput, neque truncus, ac proinde non erit idem Corpus. Imo etiamſi eadem materia quæ olim manum conſti- *Art.* 13.

 tuit,

Art. 13. tuit, nunc etiam manum efformet, non erit pariter eadem manus, niſi partes eundem omnino ſitum obtineant, quo olim gaudebant. Si enim particulæ quæ olim extrema manus formarunt, nunc medium manus teneant, & quæ olim erant in medio particulæ, nunc extrema occupent; nec erunt eadem extrema, nec idem medium; ac proinde non erit eadem manus. Nec erunt reliquæ partes ſic formatæ eædem quæ olim fuerunt.

Ut redivivus homo ſit idem debet conſtrui ex iiſdem principiis.

Præterea, etiamſi eædem atomi eundem omnino locum occupent quem olim occupârunt, ſi ejuſdem non ſint naturæ, figuræ inquam, ſi nempe particulæ quæ olim *ſalinæ* fuerunt, nunc ſint *aqueæ*, quæ olim *ſulphureæ* fuerunt, nunc ſint *terreæ*, etiamſi eædem ſint particulæ quoad materiæ naturam, quia tamen eadem non eſt earundem figura, eadem non erunt elementa aut principia, ſed longè diverſa, quia ob diverſas figuras diverſas habent

bent proprietates & diverſos producunt effectus, ac proinde *idem numero* Corpus conſtituere non poterunt. Ut enim *Corpus idem numero* ſit, non ſatis eſt quod ex *eadem numero materia*, & ex *iiſdem* materiæ particulis denuò confletur; ſed neceſſe eſt omnino ut ex *iiſdem* elementis, ſeu particulis priſca figura donatis componatur. Unde advertendum eſt quòd *aliud longè eſt Corpus conſtare ex eadem materia*, & *aliud conſtare ex iiſdem elementis.* Quatuor autem mixtorum Corporum Elementa *Terra* nempe, *Aqua*, *Sal*, & *Sulphur*, à ſe invicem non niſi penes figuram tantùm diſcrepant, & ſola cujuſque figura peculiaris, *elementi* nomen meretur; quare Elementum nunquam poteſt eſſe *idem*, niſi eadem figura gaudeat, à qua figura peculiaris *elementi* naturam mutuatur. Uti autem Elementum non poteſt eſſe *idem* numero, quod olim, niſi *eadem* numero figura donetur, ſic

Art. 13.

Figura Elementa diſtinguit.

Art. 13. *Corpus humanum nunquam poterit eſſe idem numero, niſi iiſdem numero elementis conſtet.* Atque ita ut collecta corrupti Cadaveris miaſmata *idem* numero Corpus humanum rurſus efforment, non tantum debent eſſe eadem, quæ olim, numero corpuſcula, & eadem primigenia ſtamina, ſed etiam debent habere eandem Elementorum proportionem, eundem omnino reſpectivum eorundem ſitum, nec non eandem figuram & proprietates.

Omnes dubioprocul neceſſe fore fatebuntur quòd *eadem numerica materia* à diſſitis Mundi plagis in organicam formam iterum coacervetur, ut *idem numero Corpus* reſurgat. Dicent tamen forſan quòd non eſt neceſſe quòd *idem* numero Corpus reſuſcitetur, ut idem *numericus* Homo renaſcatur. Plurimi enim autumant, quòd quoniam omnis materia eſt ejuſdem naturæ, ſufficit quòd qualiſcunque materia in

Cor-

Corpus humanum diſponatur, ut *idem* Homo reſurgat; modò priſtina anima huic novo & alieno Corpori uniatur; anima enim, ut ipſi aiunt, ſola hominem tanquam forma conſtituit. *Art.* 13.

Durum tamen mihi videtur, quòd poſſet idem Homo renaſci ſine eodem Corpore. Si quid enim in redivivo homine reſurgit, Corpus neceſſariò eſſe debet. *Anima* namque *rationalis* reſurgere non poteſt, quia à Corporis mancipio ſoluta, eadem ſemper, incorrupta, & immutata exiſtit. [d] Reſurgit igitur quod cecidit, nempe Corpus. Corpus autem ex quavis materia conſtruere, non eſt extinctum Corpus reſuſcitare, ſed novum & alienum Corpus formare. Quare ut *idem* Homo regeneretur, non tantùm debet eadem Anima uniri, ſed etiam *idem numero Corpus* debet reviviſcere. Corpus enim æquè eſt pars adæquata (ut aiunt) Hominis, ac *Anima* ſeu *ſpiritus cogitans*.

Corpus eſt pars hominis eſſentialis.

Nec

Art. 13. Nec magis Anima poteſt eſſe Homo ſine Corpore, quàm Corpus erit Homo ſine Anima. Si enim *Anima* ſola conſtitueret Hominem, Anima ſine ullo Corpore foret Homo. Ac proinde opus non foret reſuſcitare priſtinum Corpus, neque etiam ex quavis materia novum Corpus conſtruere, ut *idem Homo* renaſcatur, modo ipſius *Anima* ſemper exiſtat.

Nec ſat erit arguere, quòd omnis materia ſit ejuſdem naturæ & indolis; ac proinde quòd quodvis Corpus eidem Animæ aſſociatum eundem hominem reſtituet; nam omnes quoque *Spiritus cogitantes* ſeu *Animæ rationales*, ut vocant, conſimilis ſunt ſubſtantiæ, ac proinde pari ratione quævis Anima novo Corpori unita conſtitueret eundem hominem. Sicque, ſi Ego & Theobaldus meus nunc moriremur, & poſt obitum mea ſtatim Anima Theobaldi Corpori denuò animato, & Theobaldi Anima meo *Corpori* uni-

uniretur, *Idem* ſemper Ego ſorem, & Idem foret Theobaldus; quod futile eſt & ludicrum; nam neque Ego forem idem redivivus, neque foret idem redivivus Theobaldus. Inde adhuc planè ſequeretur, quòd ut Darius ante bis mille annos occiſus iterum reviviſcat, non neceſſe foret quod priſcum ipſius Corpus aut priſtina anima in unum *Individuum* redeant, ſed ſat foret quòd nova Anima & novum Corpus crearentur; quoniam omnes Animæ rationales ſeu *Spiritus humani cogitantes* inter ſe ejuſdem ſunt naturæ quoad *ſpeciem*; & omnia humana Corpora ejuſdem quoque ſunt ſtructuræ & ſpeciei. Imo hoc aliud abſurdi ſequeretur, nempe, quod ſi quotquot hactenus fuerunt ab Orbe condito Animæ & Corpora humana, nunc in nihilum redigerentur, & totidem novæ Animæ & Corpora humana crearentur, invicem per paria aſſociarentur, & ſibi nuberent: Qui in nihilum redacti ſunt

Art. 13.

Debet Idem Corpus & eadem Anima uniri ut idem Homo reſurgat.

Art. 13. ſunt homines forent redivivi; quia novæ Animæ & creata Corpora conſimilis forent naturæ cum Animabus & Corporibus eorum, qui in nihilum redacti ſupponuntur. Nova enim Corpora cum ſimili omninò partium textura, & pari Organorum numero formari poſſunt. Animæ quoque cum *iiſdem* omnino *cogitationibus*, cum *eadem omnino ſubſtantia*, cum *eadem propenſione, cum pari conceptuum & cognitionum multitudine & numero, cum iiſdem prorſus affectibus, reliquiſque animi muniis*, quoad ſpeciei ſimilitudinem creari poſſunt.

Anima rationalis non eſt vita Corporis.

Porro, videbimus inferiùs quòd *Spiritus humanus*, qui *Anima rationalis* perperàm vocitari ſolet, nullatenus eſt forma, anima, aut vita Corporis; ſed quòd vita Corporis ab ipſo Corpore, nempe à mechanica ipſius fabrica, & ſpontaneis humorum motibus verè & unice dependet ſine ullo prorſus *Spiritûs humani* influxu aut ope. Corpus

enim fœtûs in utero motu vitali *Art.* 13.
gaudet, antequam Anima rationalis illi cœlitùs inſunditur. Unde patebit quòd Corpus humanum eſt quid per ſe exiſtens, & vivens ſine ulla prorſus à Spiritu cogitante dependentia. Spiritus enim humanus, cùm libero agat arbitrio, vitales ſeu neceſſarios Corporis motus non gubernat, ſed eos tantùm qui voluntatis imperio ſubditi ſunt; imo hos quoque regit juxta ideas, & affectus, quos ab objectis externis per quinque *Corporis Organa* recipit. Quare tantum abeſt ut motus Corporis vitales ab *humano Spiritu*, quin imo omnia humani Spiritus munia à Corpore dependent. *Nihil eſt* enim *in Intellectu, niſi quod Corporis miniſterio per ſenſus Organa ad calloſum cerebri Corpus*, tanquam ad ſacram Palladis, in qua habitat, arcem *advehitur*. Unde quoniam Darii Corpus ante necem ſubſtantia fuit ex ſe exiſtens & vivens, & quoniam

Darius

Art. 13. Darius non potuerat eſſe Homo ſine hoc Corpore, ut *idem* Darius ad vitam revocetur, non ſatis erit quòd eadem ipſius Anima redeat, ſed neceſſe erit ut eadem Anima eidem Corpori, priſtino nempe probæ ſuæ vel pravæ voluntatis miniſtro rurſus aſſocietur, ut poſt longum quaſi iter vel exilium in ſuo iterum domicilio redux mancipetur.

An quodvis Corpus ſufficiat ut idem homo renaſcatur.

Qui affirmant quòd, ut mortui reviviſcant, ſatis eſt quòd Corpus ex quavis materiâ fabricetur, nobis aſſerunt, ut ſuam confirment Opinionem, quòd in brevi etiam præſentis vitæ curriculo Corpus noſtrum ſæpiùs mutatur, & novam ab alimentis indies ingeſtis accerſitur. Continuò enim è toto, inquiunt, Corpore effluvia foràs exhalant & diſſipantur, & novæ particulæ à nutritione ſuppeditatæ illorum locum replent; unde nutritio, inquiunt, eſt continua Corporis noſtri regeneratio; ita ut nulla portiun-

cula materiæ, ex qua Corpus meum ante ſeptem annos conſtabat, nunc mecum remaneat. *Idem* tamen ſum Homo, etiamſi nunc *idem* non ſit meum Corpus; ac proinde concludunt quòd iidem erunt homines è fatis redivivi, etiamſi cum priſtino corpore non renaſcantur. *Art.* 13.

Verùm Ego non video cui fundamento innitatur hæc Opinio; nulla enim experientia aut ratione demonſtrari poteſt, quòd ſeptimo quoque anno tota Corporis mei materia mutetur aut diſſipetur, & quòd nova materia ipſius locum occupet. Quinimò perſpicuè, ni fallor, probari poteſt quòd primigenia infantis ſtamina ab ortu ad obitum integra, immutata, & *eadem* perdurant. Fateor equidem quòd ab interno jugique fermenteſcentis ſanguinis calore innumera corpuſcula per habitum Corporis continuò evolant, & erumpunt. Hinc tamen arguere non licet, quòd ſubſtantia partium ſolidiorum indies

Partes ſolidæ non diſſipantur.

Art. 13. dies conſumatur; ſed quòd volatiles Sanguinis, Spirituum, & aliorum mobilium fluidorum particulæ effluant; ac proinde quòd ſanguis perenni ab epulis reparatione indigeat, ut tranſpirantis materiæ diſpendium ab aſſumptis quotidie alimentis reſarciatur. Quare ſedulò obſervandum eſt, quòd duplex eſt præcipue alimentorum uſus. Primus, *ut humores jugiter exhalantes reparentur*, alter *ut partes ſolidæ nutriantur. Alimenta* in juvenibus hos duos effectus præſtant, *humores reparant, & partes ſolidas alunt:* Unde Juvenes majorem longe ciborum copiam ingerunt, quàm ſenes. Dapes verò vix ullatenus ſenes nutriunt cum mole Corporis non creſcant, ſed évaneſcentem tantùm vitæ flammulam pabuli inſtar oleoſi ſuſtentant, & perituram vappeſcentis ſanguinis fermentationem ſeu calorem fovent. Ut partes ſolidas, jamdiu ſatis nutritas, & præ ingruente ſenecta flacceſcentes

in debita tantùm tenſione pro muniis vitæ obeundis conſervent. Unde ſenes tanta utplurimum non indigent ciborum copia, ac ſamelici & creſcentes in mole Corporis adoleſcentes. *Art.* 13.

Etiamſi ob æſtuoſam principiorum Sanguinis luctam *Fluida* Corporis, ſeu humores jugiter evolent, novique humores ab affuſo quotidie chylo ſuppeditentur, hiſque rurſus attritis & evaneſcentibus, alii novi humores per totum vitæ curſum ſuccedant; ſolidæ tamen & Organicæ partes eædem ſemper ſunt immutatæ; & tantum abeſt ut ſubſtantia ipſarum abſumatur, quin imò à nova accedente & adhærente materia ad certum ætatis gradum in molem indies tolluntur majorem. Si enim tanta ipſorum ſubſtantia evolaret, quanta accedit, homines viginti annorum molis non forent majoris, quam infantes recèns nati. Unde patet quòd non tantùm *primæ Organorum fibrillæ* ſemper perſiſtunt, ſed etiam nova materia ſemper extumeſcunt. Aut ſi forte aliquæ pauciſſimæ particulæ evolarent, illæ potiùs evaneſcent, quæ poſt ortum acceſſerunt, quia laxiùs adhærent, quàm illæ, quæ in *ſemine* & in *generatione* delineatas partes conſtituerunt; quia hæ ſibi firmiùs

K &

Art. 13. & ſtrictiùs alligantur. Præterea à circumeunte Sanguine, (niſi acris nimis ſit & ſalſus, uti in phthiſicis) tanquam ab irrorante & illinente Balſamo, non tantùm aluntur filamenta totius Corporis, ſed etiam particulæ ipſorum erupturæ tanquam in viſco irretiuntur, & quaſi conditæ conglutinantur. Quod manifeſtum fit ex eo quòd, ceſſante poſt obitum Sanguinis circuitu & reparatione, omnia ſolidiorum & fluidarum partium principia, *Salina*, *Sulphurea*, *Aquea*, & *Terrea*, ſublato Sanguineo glutine, exaltantur, & ſui juris facta paulatim exhalant; unde exanime cadaver in putridum quoddam liquamen diffractâ Organorum texturâ reſolvitur.

Cæterùm, quis crederet quòd ſolida oſſa ſucceſſu temporis mutarentur. Si enim ſeptimo quoque anno materia ipſorum abiret, & nova accederet, oſſa adulti viri non tantùm forent ejuſdem magnitudinis, ſed etiam ejuſdem mollitiei ac oſſa pueri ſeptennis. Videmus adhuc quòd oſſa per quædam ſæcula poſt mortem integra & incorrupta perdurant, etiamſi ventis, pluviis, aliiſque temporum injuriis, in cœmeteriorum præcinctibus ſint expoſita; ac proinde multò magis intra carnes & membranas

incluſa,

incluſa, & à balſamico cruore irrigata, per brevem vitæ curſum, niſi virulenta carie corroſa ſint, integra perdurabunt. *Art.* 13.

Non diffiteor quin tota Corporis noſtri moles à Febre ardente, Phthiſi, vel alio morbo, vel ab aggravante ſenectute ſenſim extenuetur. Inde tamen inferre non datur, quòd ſolidiorum partium ſubſtantia paulatim abſumatur. Muſculi enim emaciatorum hominum, ſi Corporis ſtatura reſpondeat, non ſunt minoris molis quàm muſculi pinguiorum. Nam ſi obeſi Hominis Muſculi aqua per vaſcula injectâ lavarentur, & à grumoſo Sanguine expurgarentur, graciles evadent. Pingues igitur non fiunt ideo macilenti quia partium ſolidiorum ſubſtantia conſumitur, ſed quia tota ipſorum pinguedo, quæ in millenis folliculis & *vaſis adipoſis* per totum Corpus diſſeminatis continetur, & eadem diſtendit, eliquatur. Unde *veſiculæ adipoſæ*, quæ ambientes carnes, turgidæ ipſæ, tumefecerunt, collapſæ ſubſidunt; & cutis in rugas, imo tota Corporis moles, remanentibus tamen iiſdem fibrillis & fibrillarum particulis, contrahitur. Cum igitur pateat, quòd ſi non fortè omnes, faltem pleræque

Quomodo Homines ſenio vel morbis confecti emaciantur.

Art. 13. ſtaminum Corporis noſtri particulæ à pueritia ad ſenectam uſque nobiſcum perſiſtant, Corpus noſtrum toto vitæ curſu erit idem immutatum. Ac proinde Homo redivivus ex eodem priſtino Corpore, & eadem *numero* anima rurſus conſtare neceſſariò debet, ut idem, qui fuerat olim, Homo vocitari jure mereatur.

Ut idem Corpus renaſcatur, non neceſſe eſt ut eadem materiæ quantitas reſurgat.

Ut autem *idem* numero Corpus humanum denuò redintegretur, non opus eſt ut tota eadem materiæ moles & quantitas, & idem elementarium partium numerus iterum ſibi adaptetur & reſurgat; ſed ſufficit ut earundem partium tanta quantitas invicem admiſceatur, quanta requiritur Organico Corpori conficiendo; ut enim idem ſit Corpus Organicum, non neceſſe eſt ut habeat eaſdem omninò dimenſiones, aut molem, aut pondus; ſed ut habeat eandem materiam cum eadem *Organorum* fabrica, ſitu, & numero. Quod ut clariùs eluceſcat, ſupponamus ampliſſimam quandam planitiem in qua ducenta hinc inde hoſtilis exercitûs millia æquo certamine acriùs pugnarunt; eſto, quòd poſt contumax & acre prælium centum mille Homines ex utraque parte perierint. Sepeliantur deinde cadavera,

vera, non in uno tumulo, ſed per campum paſſim pro fœcundanda tellure diſpergantur; unumquodque cadaver effoſſâ leviter glebâ cooperiatur. Muro cingatur ſpatioſum hocce *Cœmeterium*, & in duas partes interpoſitâ ſepe dividatur. Una pars arata fructus & frumenta proferat, altera paſcat pecudes; quibus in paſcui medio excavabitur fons epotandus. Dubioprocul hic campus humana carne ſic ſaginatus copioſo frumento & petulante pecude luxuriabit. Sint plures familiæ quæ per centum aut ducentos annos nullum aliud alimentum ſument, niſi quod ex hoc agro deſumetur; & quæ præterea ſolæ totum id alimenti conſument, quod ex hoc campo enaſcetur. Materia ſeu Elementa corruptorum cadaverum in armenta & vegetantia tranſibunt, & ex his utriſque in Homines, qui iiſdem veſcuntur; atque ita ſubſtantia, ſeu Corpora ipſorum, aliqua ex parte ex putrefactis cæſorum Hominum cadaveribus conſtabit. Supponamus hos omnes poſt mortem ad vitam rediturus. Vel ſupponamus aliquem *Anthrozophagum* humanâ carne toto vitæ curſu paſtum, poſt obitum humi ſepultum, & poſt multa ſæcula redacto in pulverem Corpore, ad

Art. 13.

Anthropophagi.

Art. 13. priſtinum vitæ ſtatum rediturum, & reditura pariter Corpora eorum quibus ipſe, & memorati jam antea Homines paſti fuerunt. Certum erit quòd vel *Sarcophagorum* Corpora, vel Corpora comeſtorum Hominum rediviva, aliquid de priſtina materia carebunt; ac proinde alterutra cum minori quam olim, materiæ quantitate & mole reſurgent. Omnes tamen erunt completi Homines & integris Corporibus donati.

Hucuſque probavi ſatis quòd *Corpus redivivum* ex eadem debet materia conſtare, ex qua olim conſtructum fuit; probavi quoque quòd etiamſi ex eadem materia conſtrui debeat, non neceſſe eſt quod cum tota eadem materiæ quantitate rurſus conſtruatur: Nunc autem paulò altiùs inquiramus ſub qua mole aut magnitudine, *cum qua*, inquam, *materiæ quantitate*, rediturum eſt. Quod ut ſolerti indagine conjiciamus, advertendum eſt quòd alii in utero matris extinguuntur; alii poſt ortum adhuc infantes pereunt; juvenes alii, alii ſenes, hi artubus truncati in bello, illi ulceribus & fiſtulis eliquati; quidam gangrena, carie, lue venerea corroſi; alii tabe emaciati, alii denique internis morbis debellati emoriuntur. Quidam itaque exiſti-

existimant, quòd *Corpora debent reviviſcere cum eadem mole & cum eadem materiæ quantitate quâcum ſepulta ſunt.* Alii verò, imo plerique malunt aſſerere quòd *Corpora omnia* grandiori & robuſtiori mole donata erunt, & *cum eadem magnitudine & materiæ quantitate renaſcentur, quâcum nos circa trigeſimum ætatis annum exturgemus.* *Art. 13.*

Videamus tamen num utraque hæc opinio, aut alterutra, veritatis avidum ſatiare valeat. Quoad primam ſententiam, haud facilè quiſquàm credere poterit, quòd Corpora noſtra reſurgent cum tota eadem materia, aut in eodem ſtatu, cum quibus mortua ſunt, & telluri mandata. Sic enim Anthropophagi & comeſti Homines cum eadem Corporum ſtatura renaſcerentur, cum qua primùm obierunt; quod fieri non poteſt, ut antea innuimus. Præterea hoc modo illi qui artubus erant orbi, & quorum ſubſtantia ulceribus aut *cauſticis* humoribus ante obitum erat abſumpta, ſine quibuſdam partibus, aut ſine tota partium ſubſtantia regenerarentur. Unde hic ſine manibus, ille ſine alterutro pede, alter ſine palato, lue venerea infecti ſine naſo, aut oſſibus; cæcati ſine Oculis, & plurimi variis partibus

Corpora non reſurgent cum tota illa materie qua moriuntur.

Art. 13. manci reſurgerent; ac proinde ad vitam reduces toto Corpore non forent integri, quod rationi conſonum non cenſebitur.

Homines non reſurgent cum trigenarii Hominis ſtatura.

Secunda quoque opinio rationi arridere non videtur. Quomodo enim tenelli Infantes, qui cum parvâ Corporis mole mortui ſunt, cum trigenarii Hominis ſtatura reſurgerent? Magnitudo ipſorum aut ſtâtura augeri nullatenus poteſt, niſi aliena & heterogenea materia addatur. Cui autem uſui, aut cui fini nova materia accerſeretur? Ut forſan moles Corporis tumeſcat. Cui autem uſui tanta Corporis moles? Ut forſan robuſtior renaſcatur Homo. Ad quid verò inſervit tantum robur & fortitudo? Nullum tunc grande opus moliendum. Nullæ tunc condendæ aut muniendæ urbes; nullum bellum gerendum. Nullæ extruendæ turres. Nullæ conſtruendæ ædes aut naves. Nulla inaranda tellus. Nullo ſuperciliorum ſudore vivendum. Nulli unquam ſuſcipiendi labores. Quid igitur tam ſtrenuæ prodeſſent vires? Quid opus tanta Corporum redivivorum ſtatura aut mole? Ut forſan cogitationes, & reliqua animæ munia meliùs perficiantur; ut forſan *Ratio* vivaciùs corroboretur; ut forſan plures

ideæ,

ideæ, & *rerum conceptus* animæ ſuppetant. Quis verò affirmare audebit, quòd *Animæ vires*, *conceptuum* nempe, ſeu cognitionum multitudo, & *rationis* vivacitas, ex viribus Corporis menſurabuntur? Etſi *Nani*, & *Homunciones* Gigantibus Corporis viribus, & mole cedant, cognitionum tamen numero non cedunt. Quinimo parvitas Corporis & debilitas exuperante ingenii fœcunditate utplurimùm compenſatur. Corpus enim noſtrum poſt ortum non extumeſcit mole, ut Animæ operationes meliùs peragantur, ſed ut debita ſit præditum fortitudine; ut arduis, quibus ſubjacet, laboribus idoneum reddatur. Uti enim *motus quantitas ex quantitate materiæ*, ſic quoque *Corporis robur ex mole Corporis metitur*. Cum igitur redivivum Corpus his non ſit ampliùs obnoxium laboribus, priſtina opus non habet ſtatura aut dimenſione. Cùm *Anima* quoque ad Corpus redux, quas novas acquirit ideas aut cognitiones, vel quas olim acquiſivit, in rationis normam conjungat, & diſponat, eaſdem ſub qualicunque Corporis mole diſponere poterit.

Art. 13.

Quare creſcit Corpus in mole?

Nec urgeat aliquis, quòd *creſcente Corporis mole Animæ operationes vividiores fiunt, & conceptuum numerus augetur*; non

Art. 13. non ideo enim augetur quia creſcit Corpus, ſed quia Homo diutiùs inter Homines verſatus eſt, & Organa ſenſuum diuturniori tempore objectis externis aſſuefacta ſunt. Quorum objectorum impreſſiones in quinque Organa, externarum rerum, præcipuè Corporum, imagines Animæ quaſi in ſpeculo repreſentant. Cæci enim ab ortu, ſurdi, & muti, etſi paulatim mole Corporis turgeant, quia tamen ſenſuum exercitio deſtituti ſunt, nullas *rerum ideas* concipiunt, aut ſaltem nullo indicio aut ſignis ſeſe percipere demonſtrant.

Ex his igitur omnibus haud levis conjiciendi anſa offertur quòd παλιγγένετοι Homines,neque in eodem ſtatu penitus, in quo mortui ſunt, neque cum trigenarii Hominis mole aut magnitudine reſurgent. Sed judicare fas eſt, quòd *Corpus redivivum* omni ſuperflua ſpoliabitur materie, & tanta duntaxat conſtabit materiæ copia, quanta requiritur muniis Animæ & Corporis obeundis.

Cum qua mole renaſcemur.

Hujus igitur ego ſum ſententiæ quòd *mortui renaſcentur cum eodem Corpore & cum eadem materiæ quantitate cum qua primò nati ſunt*, imo forſan & cum qua *in utero generati* ſunt. Major enim non requiritur materiæ quantitas ut Anima

Corpori

Corpori reuniatur, quàm neceſſaria olim fuit, ut in prima generatione ipſi aſſocietur. Creditur autem ab omnibus ferè ſagacioribus viris, quòd *Spiritus*, ſeu *pars hominis cogitans*, quæ *rationalis Anima* ab ipſis nuncupari ſolet, *tenello fœtûs in utero viveſcentis Corpori adhuc puſillo cælitùs infunditur.* Si igitur Corpus humanum, ſub illa minima mole, in primâ ipſius geneſi Animam in ſinu ſuo tanquam in proprio domicilio recipiat & amplectatur, cur non eandem *Animam* Corpus idem redivivum ſub pari quoque materiæ quantitate reſumat. Unde ſi Corpora noſtra ad vitam reditura ſunt, non cum tota illa qua moriuntur materia renaſcentur, ſed tota hac poſt primum ortum acquiſita aliena materie ſpoliata, cum genuina ſtaminum primigeniorum materia tanquam ex proprio ſemine iterum formata pullulabunt. Quare omnes erunt æqualis magnitudinis, omnes erunt cum iiſdem partibus, cum quibus geniti fuerunt, integri Homines, etiamſi *Pumiliones* & μικροσώματα. Quamvis dixerim, quòd Corpora noſtra ex ſuo [e] *ſemine* renaſcentur; non dico quòd hæc *ſemina integra & incorrupta* (ut quidam exiſtimarunt) *per plura ſæcula in tellure conſerventur*; nullum

Art. 13.

Art. 13. lum enim eſt aliud ſemen Corporis noſtri præter *primaria ſtamina* in utero matris delineata. Hæc autem omnia ſtamina & Organa in tellure corrumpuntur; ſeu quod idem eſt, in minimas particulas diſſolvuntnr. Hæ autem particulæ ſic diſſociatæ, iterum in priſtinum ordinem diſpoſitæ, priſtinum Corpus quaſi ex proprio ſemine recondent.

Homo non reſurget cum omnibus partibus.

Cùm ex allatis hactenus argumentis inferre meritò fas ſit, quòd *redivivi Corporis* moles minor longè erit quam vulgò fore exiſtimatur; liceat quoque ulteriori ſcrutinio inveſtigare, an ad minorem adhuc molem redivivum Corpus reducetur. Quare, perpendere neceſſe erit an cum omnibus partibus, & Organis, quibus nunc conſtamus, tunc renaſcemur. Credibile mihi videtur quòd *Corpus noſtrum reſurget tantùm cum iis partibus quæ ad vitam conſtituendam & conſervandam omninò neceſſariæ ſunt.* Hic infrà videbimus quòd *vita Hominis in ſenſu & motu voluntario conſiſtit*, & quòd *vita Corporis humani in reſpirationis, Cordis, Sanguinis, & fluidi Nervei motu involuntario ſita eſt.* Unde conſtrui iterum debent omnes partes quæ utrique motui, & ſenſui producendo inſerviebant;

bant; uti quinque *Senſus Organâ*, *Muſculi* omnes, partes quibus Muſculi affiguntur, & quæ totam Corporis fabricam fulcri inſtar ſuſtentabant; qualia ſunt *Oſſa* & *Ligamenta*. *Cor* quoque, *Arteriæ*, *Venæ*, *Nervi*, *Cerebrum*, & *Tegumenta* conſtrui iterum debent. Quinque enim Senſuum miniſterio Anima debet externarum rerum imagines percipere. Muſculorum ope motus omnes, tum ii qui voluntatis arbitrio ſubditi ſunt, tum illi qui voluntatis imperium reſpuunt, producentur. Neceſſe eſt ut Sanguis à redivivo Corde propellatur; ut propulſus Sanguis in Venis & Arteriis agitetur & circuletur; ut Spiritus Animales in cerebro ſecernantur; ut ſecreti Spiritus per Nervos ad omnes Corporis partes ſcaturiant motum & ſenſum largituri. Ut denique Tegumenta totum Corpus cingendo partes omnes in debito ſitu, involucri inſtar, conſervent. *Art.* 13.

Reliqua autem Organa, præter recenſitas jam, ſine quibus vivere non poſſumus, partes, in redivivo Corpore ſuperflua forent. Uti ſunt partes omnes quæ præparando Chylo, & ſecernendis à Sanguine humoribus deſtinatæ ſunt. Tunc enim opus non erit alimentis; unde

Redivivus Homo non manducabit.

Art. 13. de opus non erit digeſtione aut Sanguinis reparatione; ac proinde nulla fiet humorum recrementitiorum aut excrementitiorum à Sanguine ſecretio aut filtratio. Cùm enim Hominis redivivi Sanguis ab alimentis non reparetur, ſi fieret humorum ab ipſo ſecretio, tota ipſius maſſa citò exhauriretur. Hinc ſequitur quod non eſt neceſſe ut cum Corpore ad vitam reduce *Pharynx*, *Oeſophagus*, *Stomachus*, *Inteſtina*, *Meſenterium*, *Pancreas*, *Jecur*, *Lien*, *Renes*, *Veſica*, *Partes genitales utriuſque Sexus*, *Thymus*, *Parotides*, *Amygdalæ*, *Glandulæ Ullæ* (præter cerebrum) *aut Filtra*, *Adeps*, *Lymphæductus*, *aut ulla vaſa excretoria*, præter Nervos, redintegrentur. Hæ enim omnes partes in redivivo Corpore nulli omnino inſervirent uſui.

Redivivus Homo non reſpirabit.

Imo neque partibus Reſpirationi dicatis opus erit, quia regeniti Homines nulla indigebunt reſpiratione. Ideo enim nos in hac vita reſpiramus, *ut Spirituum Animalium jugiter evolantium jactura ab aereo pabulo reſarciatur, & ut langueſcens poſt circuitum Sanguis ab admixto aere attenuetur.* Nullum autem tunc fiet Spirituum aut Sanguinis diſpendium, neque partium ſolidarum à Sanguine nutritio; ſed una eademque,

quæ

quæ renata eſt, Sanguinis, Spirituum, *Art.* 13.
& partium ſolidarum materiæ quantitas, incorrupta ſemper, & in perpetuum immutata *juxta ſecundam Legis motus ſuſpenſionem*, perdurabit. Quare *Larynx*, *Trachea Arteria*, *Pulmones*, *Diaphragma*, *Coſtæ*, *Pleura*, *omnes reſpirationis Muſculi*, erunt inutilia. Corpus itaque redivivum non tantùm tota poſt ortum advenâ materiâ, ſed etiam ab omnibus fæculentis partibus expurgatum, & ſuperfluis Organis, tanquam exuviis, ſpoliatum, ad minimam molem reducetur & volumen; nec deſinet eſſe totum & integrum Corpus humanum, quia omnibus partibus in hoc ſtatu ad vitam neceſſariis conſtabit Homines igitur, qui cum [f] *Naturali*, ſeu ponderoſo & craſſiori *Corpore* olim obierunt, cum [g] *Spirituali* quodam Microſomate ſeu puſillo *Corpuſculo*, paſſerum forſan, imò forſan & Muſcarum inſtar, leves maximè, agiles, & ſummè mobiles renaſcentur.

ARTIC.

ARTIC. XIV.

An multiplex poteſt eſſe Corporis humani Præſentia.

Art. 14. QUoniam plurimi hactenus aſſeruerunt quòd Corpus humanum poſſet eſſe in pluribus locis in eodem tempore; & alii firmiter affirmarunt quod ne etiam divinitus multiplicari poſſet ipſius præſentia; haud abs re fore exiſtimavi utrorumque argumenta hîc loci perpendere; ut videamus an cum ratione, aut cum Corporis noſtri fabricâ conciliari poſſent. Quòd ut rite peragam, pro fundamento ſtatuo, quòd omnia argumenta quæ hactenus allata ſunt, ut multiplex Corporis noſtri præſentia probetur, non tantum rationi, ſed etiam Corporis cujuſvis, præcipue *Organici*, naturæ & ſtructuræ penitus repugnant. Illa autem Argumenta, quæ vulgò ſolent afferri, ut refellatur ipſius πολυτόπια, vera & conſona eſſe reperio. Quare juxta modum quo vulgò ſolet ab utriſque proponi hocce *problema*, *Corpus humanum in duobus locis nullatenus eſſe poteſt.*

Quòd

Quod ut clariùs pateat, liceat nobis hic fuſiùs inquirere, quot modis humanum Corpus non poteſt totum eſſe in pluribus locis in eodem tempore. *Art.* 14.

1. *Corpus humanum* ſex pedes longum, tres pedes in circuitu latum, & centum libras grave, *nullatenus poteſt eſſe cum eodem pondere, cum eadem dimenſione, & cum eadem quantitate materiæ, in duobus locis ſimul.* Nec etiam minimum Corpus, uti *granulum arenæ*, vel auri, ex decem atomis vel particulis Elementaribus conſtans, poteſt eſſe cum iiſdem particulis integris & indiviſis in duobus locis in eodem tempore. *Omne* enim *Unum, ita Unum eſt, ita ſibi intime præſens eſt, ita in ſe indiviſum, ita ab omnibus aliis verè ſeparatum, ut à ſeipſo removeri, extra ſe poni, aut à ſeipſo diſtare non poſſet*; ac proinde in duobus locis eſſe non poterit, niſi ſucceſſivè, unum idemque *numero* Corpus. Si enim Corpus centum libras grave fuiſſet cum eodem *pondere, dimenſione* & cum eadem quantitate materiæ in duobus locis ſimul, non tantùm idem Corpus foret duo Corpora, ſed etiam centum libræ forent ducentæ. Cum autem *pondus Corporum ex materiæ quantitate menſuretur*, duplicari aut multiplicari non poteſt pon-

 dus,

Art. 14. dus, quin duplicetur, aut multiplicetur materia. Ac proinde centum libræ non poſſunt fieri ducentæ, niſi materia centum libras gravis addatur.

Fateor equidem quòd Corpus centum libras in uno loco aut tempore pendens, in alio loco aut tempore poterit nihil, aut ſaltem minùs pendere, (uti in barometris videre eſt) ſi à nullâ, aut ſaltem leviori ambiente materia deorſum prematur. Gravitas enim, aut levitas, aut ullus alius motus non ſunt aliquid Corporibus inſitum aut innatum, ſed externus tantùm ambientium Corporum impulſus; quo impulſu ſublato, Corpus nec gravitabit propriè, nec levitabit, ſed in inani ſpatio immobile, & quaſi ſuſpenſum perſiſtet. Fateor pariter quòd in quodam ſenſu poterit Corpus eſſe cum eodem pondere in duobus locis. Si enim Corpus ſex pedes longum, & centum libras grave, in duas partes æquales dividatur; & quælibet pars in duobus locis ſeorſim ponatur; poterit quælibet pars pendere centum libras, ſi vis deorſum impellens duplò major fiat. Ac proinde illæ duæ partes pendebunt ducentas libras. Unde *Idem* Corpus hoc modo diviſum poterit quodammodo eſſe in duobus locis cum eodem

dem pondere duplicato aut triplicato. *Art.* 14.
Quælibet quoque ejuſdem diviſi Corporis pars ita expandi poteſt & rarefieri intùs, ut in ſuo quæque loco ſit ſex pedes longa, & tres pedes in circuitu lata. Unde idem Corpus poterit quodammodo eſſe cum eodem pondere & dimenſione, nunquam verò cum eadem materiæ quantitate in pluribus locis in eodem temporis momento.

2. Diverſæ Corporis noſtri partes in pluribus ſimul Europæ locis ſeorſim locari poſſunt. Caput poteſt eſſe in Græcia, una manus in Italia, altera in Dania, truncus in Germania, pes unus in Anglia, alter in Gallia; & in diverſis hiſce locis in debito ſitu, & in reſpectiva quâdam diſtantia extenſæ, humani Corporis formam imitari quodammodo poſſunt. Ex hoc tamen concludi non poteſt, quòd unum idemque Corpus ſit in diverſis locis; ſed quòd unius ejuſdemque Corporis diverſæ partes in pluribus locis diſperſæ ſint. Hic autem non inquirimus utrum Corporis alicujus ſeparatæ partes poſſunt eſſe in pluribus locis ſimul, hoc enim unicuique clarum patet; ſed utrum idem Corpus humanum poteſt eſſe totum & integrum cum omnibus ſuis partibus in di-

 verſis

Art. 14. verſis locis, & cum omnibus partibus in ſingulo quoque loco in eodem tempore.

3. Partes Capitis in Græcia, Trunci in Germania, manuum in Italia & in Dania, Pedum in Anglia, & in Gallia, ita expandi & rarefieri poſſunt, ut in contiguitate quadam reſpectiva, & ſymmetrico quodam ſitu diſtenſæ, unum latè per aera diffuſum, rarefactum, inviſile,& quaſi umbratile Corpus efformare quodammodo videantur. Hic quoque Corporis ſtatus noſtro propoſito non reſpondet. Namque hæ partes ſic expanſæ neque *Unum*, neque *Organicum*, neque *Vivum Corpus* conficiunt. Ut enim *unum* Corpus efforment, deberent eſſe unitæ & continuæ; ut *Organicum*, deberent non tantum cohærere, ſed etiam in diverſas formas & machinulas, Cor nempe, Pulmones, Cerebrum abire; ut *Vivum* denique Corpus conſtruerent, neceſſe foret, ut non tantùm Organicas texturas efformarent,ſed etiam ut ſpiritibus & circumeunte Sanguine irrorarentur & moverentur.

4. Pes aut manus Corporis mei in plures minores & adhuc minores partes, quaſi in *taleolas*, aut fruſtula abſcindi poteſt. Unumquodque fruſtulum mutari,

mutari, & diſponi poteſt in Corpus humanum integrum & vivum. Sicque ex uno Corpore humano conſtrui poſſunt pluſquam centies centum mille Corpora humana integra (etſi *ſeminei* inſtar *germinis* exigua forent μικροσώματα) & in centies centum mille Mundi locis locari poſſunt in eodem tempore. Quorum unumquodque *integrum* erit, & *vivum* Corpus humanum; & ſi nova *Anima* rationalis addatur, novus erit atque integer Homo. Hoc quoque modo non concipitur quòd Corpus *meum totum &* integrum ſit in pluribus locis in eodem tempore; etiamſi in ſingulis hiſce locis integrum ſit Corpus Organicum ex Corporis mei materia conſtructum. Si enim digitus meus in Corpus Organicum integrum & vivum mutetur, meum Corpus non erit integrum, ſed tantum pars mei Corporis in diverſas texturas mutato particularum ſitu converſa. Nam neque eſt meum Caput, neque meum Cor, neque Stomachus, neque Truncus, neque Artus. Ut enim hæ partes ſint *meæ*, deberent confici ex eadem numerica materia in eundem ordinem diſpoſita, ex qua meum Caput, Cor, Ventriculus, Truncus, & Membra jam conſtructa ſunt. *Art.* 14.

Art. 14. 5. Plurimi contendunt quòd *Meum vel Theobaldi Corpus poteſt eſſe in pluribus locis in eodem momento per Reproductionem*, ut ipſi loquuntur. Dicunt enim quod caro, vel *Panis*, in pluribus, imò millenis locis à Theobaldo vivente diſſitiſſimis, *converti poſſunt in verum & integrum Theobaldi Corpus*; ita ut minima carnis alicujus Animalis, aut panis portiuncula, etiamſi pondus unius grani non ſuperet, non tantùm convertatur in ſubſtantiam Corporis Theobaldi, uti ſolet alimentum vulgare; ſed etiam ipſa fiat tota ipſius ſubſtantia. Et millenæ aliæ carnis vel panis portiunculæ fiant quoque tota ipſius ſubſtantia in millenis Mundi locis à ſe invicem remotiſſimis, in eodem tempore.

Hoc autem mentem humanam ſuperat, & Corporis viventis naturam evertere videtur. Fateor quidem quòd portiuncula Carnis, panis, imò ligni, aut ſaxi converti poteſt in integrum, Organicum, & vivum Corpus humanum; non concedam tamen quòd fieri poſſet integrum meum Corpus, dum ipſe vivo. Nihil enim poteſt fieri totum meum Corpus, quia totum meum Corpus efformatum eſt, & vivit. Minima porrò, illa carnis, vel *Panis* portiuncula

tan-

tantam materiæ quantitatem continere *Art.* 14.
non poteſt, quantam continet ſolita Corporis noſtri moles; Unde ut totum meum Corpus efformet, niſi ſub minimâ mole contineri valeat, nova materia ſuperaddi debet, ut *creati Corporis moles* extumeſcat. Præterea, ſi tot *Panis* portiunculæ, & tanta panis vel alterius materiæ maſſa in tam diſſitis, & in tam innumeris Mundi locis in meum Corpus converti poſſent, omnia totius Univerſi Corpora in meum Corpus mutari poſſent, ac proinde totus ipſe *Univerſus* meum Corpus fieri poſſet; quod vix quiſquam credere poterit.

Cæterùm, ille *Panis*, aut caro, non poteſt evadere tota Corporis mei ſubſtantia, niſi ipſa facta fuiſſet priùs ex totâ Corporis mei materiâ; quod fieri non potuit, quia Corpus meum cum tota ſua materia adhuc integrum & vivum eſt. *Converſio* igitur *carnis, vel panis, in Corpus humanum, eſt potiùs novi & alieni Corporis Creatio, quàm vera Corporis mei Reproductio.* Corpus enim illud ex portiuncula panis conſtructum, non magis poteſt eſſe meum Corpus, quàm Corpus infantis hodie vel heri nati poteſt eſſe meum Corpus. Ac proinde meum Corpus in pluribus locis per

Art. 14. hujuſmodi reproductionem multiplicari nunquam poterit.

6. Demùm, Mater, quæ peperit plures Infantes, qui vita fruuntur, non dicetur habere ſuum Corpus in pluribus locis in eodem tempore; quia quilibet infans non eſt totum ipſius Corpus, ſed *pars* tantùm; imò *pars* ritè dici non debet, quia neque Infans, neque *Germen* aut *Semen*, ex quo infans formatur, ulli inſervit uſui in Corpore Muliebri; ſed alienum quodammodo eſt Corpus propagandæ ſpeciei propriè deſtinatum. Etiamſi quoque Corporis virilis [a] *Coſta* in Corpus Muliebre totum & integrum convertatur, Corpus tamen virile non dicetur eſſe in duobus locis, quia Corpus Muliebre ex viri *Latere* extractum, etiamſi in ſe totum & integrum ſit, eſt tamen pars tantùm Corporis virilis. Præthereà, Corpus *Muliebre* novâ Animâ gubernatur, cujus Animæ nutu & imperio, omnes ſaltem voluntarii motus peraguntur. Unde Corpus Muliebre ſimul cum ſuo *Spiritu cogitante* non tantum differt à Corpore virili, ſed etiam diſtinctam perſonam efformat. Corpus enim Muliebre Animæ ſuæ nutui ſubditum, omne viri jus & imperium reſpuit, niſi quantum connubii Lege obſtringitur.

Quum

Quum ante quoſdam Annos mecum ſeriò perpenderem, quòd in Humano Corpore nihil reverà ſit præter *materiam* diverſâ figurâ & mole donatam, exiſtimavi, quòd nullus poſſet eſſe ipſius *Status ſuper naturam*, qui mente concipi non poſſet. Concipere tamen haud potui ullatenus, quòd *idem numero Corpus* humanum cum tota ſua materia aut mole poſſet eſſe in pluribus locis in eodem tempore. Nec etiam ullo alio modo hactenus allato multiplicem poſſe eſſe ipſius præſentiam reperi. Poſtquam autem in *Medicinæ Principiis* verſatus, *Materiei* naturam, differentias, & figuras perpenderim; poſtquam *Chymiæ* ope *Elementares* Corporis humani *particulas*, *Terræ* nempe, *Aquæ*, *Salis*, & *Sulphuris Atomos* inſpicerem; poſtquam *Anatomes* auxilio Corporis humani fabricam ex vaſculis & *fibris* vaſcularibus totam contextam eſſe reperirem, poſtquam in Humorum texturam, circuitum, & efferveſcentiam inquirerem, nec non mirum ipſius ex puſillo *Germine* ortum explorarem, poſt diuturnum, inquam, per devias Naturæ ſalebras ſcrutinium, dum fortè de exilibus *Embryonis* ſtaminibus, & de diverſis nutritionis gradibus cogitarem, clarè *Art. 14.*

Art. 14. clarè tandem & perſpicuè concepi, quòd *Meum vel Theobaldi Corpus, operante Numinis potentiâ, novo quodam, ſed unico tantùmmodo, & in peculiari quodam ſenſu, ita verè multiplicari poſſet, ut integrum & vivum poſſet eſſe in pluribus diſſitiſſimis locis in eodem temporis momento, non tamen cum ſolitâ magnitudine.* Quamvis tamen conciperem quòd Theobaldi Corpus poſſet eſſe in pluribus locis in eodem tempore vivum & integrum, concipere haud potui quòd *Anima* ipſius ſeu *Spiritus cogitans*, quòd inquam ipſius perſona, ſeu totus ipſe Theobaldus poſſet eſſe in duobus locis in eodem tempore; quin imò reperi quòd *unus Homo non poteſt eſſe totus ſimul in duobus locis in eodem inſtanti.* Deinde mei diffidens judicii Opinionem hancce plurimis ingenuis, probis, & eruditis viris patefeci, qui, re penitùs diſcuſſa, idem mecum ſenſerunt. Quidam autem ex illis, qui perſpicaciori trutinâ hanc ſententiam perpenderunt, qui eandem cum ſtabilitis jam Opinionibus compararunt, & ad minutiſſima quæque ipſam latiùs extenderunt, cùm à reliquorum omnium ſententia ipſam penitus diſcrepantem reperirent, exiſtimarunt, quòd novis inter Literatos litibus, bellis inte-

teſtinis, &, neſcio, quibus non forſan *Art.* 14.
tumultuoſis Erroribus originem daret; quare ſuaſerunt & obſecrarunt ut ipſam publici juris non facerem; ut itaque pacificis ipſorum votis, pacis ipſe amans, reſponderem, nec tutum aliis, nec congruum mihi fore viſum eſt enodatum hocce problema promulgare.

ARTIC. XV.

De Statu Animæ ſecundùm Naturam.

HOmo non tantùm ex *Materiâ*, ſeu *Corpore*, in multiplicem Organorum ſeriem diſpoſitâ, ſed etiam ex *Spiritu*, ſeu ſubſtantia quadam *cogitante*, *Anima rationali* dicta, ſimul unitis componitur. Miracula quoque non in humano ſolùm Corpore, ſed etiam in *Anima rationali* producta ſunt. Quare, explicatis Corporis *Miraculis*, *Status Animæ ſuper naturam* quanta poſſumus perſpicaciâ illuſtrare pariter neceſſe erit. Quemadmodum autem neceſſe fuit ſanum & morboſum Corporis humani ſtatum prælibare, ut ſtatus ipſius ſuper naturam eluceſcat, ſic quoque *Statum* *Art.* 15.

Animæ

Art. 15. *Animæ ſecundum Naturam* præmittere hic oportebit, ut clariùs innoteſcant ea, quæ de *Miraculoſo ipſius ſtatu* dicturus ſum.

Omnes hodie ſanioris judicii Philoſophi, ipſa rei veritate convicti, fateri coguntur, quòd *Spiritus Hominis*, ſeu *Anima Cogitans*, ab ejuſdem materiâ, quoad ſubſtantiæ ſpeciem, longè diſcrepat. Concipi enim non poteſt, quòd materia huic noſtræ ſimilis *Ideas* ſeu Rerum corporearum *Imagines* ſibi formet, quòd *Ideas* eaſdem ſimplices in *Rationis* formam conjungat, quòd præteritarum rerum recordetur, quòd de abſentibus cogitet, quòd de futuris judicet, quòd de abſtractis & *Metaphyſicis* rerum conceptibus diſputet, & de ſupremi ſui Authoris attributis diſſerat. Quare *Spiritus humanus* ſublimioris longe indolis, & quaſi *Divinæ Naturæ particula* credenda eſt. Quid autem *Spiritus* reverà ſit, non patet. Sub noſtros enim ſenſus non cadit; illum neque longum, neque latum, neque profundum, neque figura ulla aut loco circumſcriptum, neque diviſilem, neque ullis partibus inſtructum, neque ulli ſenſili materiæ ullatenus ſimilem reperimus.

Anima deſcribi non poteſt.

Si

Si quis diceret quòd *Spiritus eſt ſubſtantia immaterialis & indiviſilis*, idem eſt ac ſi diceret Spiritus non eſt materia; hoc autem veritatis avidum non ſatiaret, quia denotat tantùm quid non ſit, non autem quid verè ſit ipſius natura. Si enim percontanti alicui, *quid ſit materia*, reſponderetur, quòd eſt *ſubſtantia non cogitans*, dubio procul non foret hoc reſponſo ſatisfactus, quia genuinam *materiæ naturam* non deſcribit. Quis præterea audebit aſſerere quòd *Spiritus humanus* non ſit ſui generis ὕλη, ſeu *Materia?* Fatentur enim omnes quòd eſt *Subſtantia*, ſeu *quid per ſe exiſtens*; Subſtantia autem omnis debet neceſſariò habere aliquam ſuæ naturæ *materiam*, ſeu ex aliqua re conſtare; quia nihil poteſt ex nihilo fieri. Atque uti *Aqua Mineralia & Vegetantia, Spiritus vini Aquam, Aer ipſum Spiritum, Æther aerem, Materiæ ſubtilitate longe excedit, ſic Anima forſan rationalis, materiæ ſuæ tenuitate, ſubtilitate, levitate, mobilitate, agilitate, & pluribus aliis proprietatibus ætherem ipſum longe ſuperare cenſebitur* ab iis, qui *Materiæ Naturam* in craſſo & vulgari ſenſu non intelligent.

Art. 15.

Anima rationalis eſt ſui generis Materia.

Quidam affirmant quòd *Spiritus humanus* nihil aliud *eſt* quam *Cogitatio* ſeu

Sub-

Art. 15. *Subſtantia* actu *Cogitans*. Perperàm tamen; quia *Spiritus* ſemper non cogitat; fœtus enim, infantes recèns nati, apoplexiâ correpti, crapulâ ſopiti, vel ſponte ſuâ dormientes nullatenus cogitare videntur; nulla namque ratione, nullo indicio, nulla experientia, &, quod majus eſt, nullo ipſorum teſtimonio cogitare illos probari poteſt. Quin imo multis argumentis probari poteſt, quod ab omni cogitatione in ſomno ferian-tur. Si enim aliquis in ſomno vel veterno cogitaret, non dormiret propriè, ſed ſuæ cogitationis foret conſcius, & vigilaret, (ideò enim homines vigilare dicuntur, quia cogitant) aut ſaltem ex ſomno excitatus, cogitationis ſuæ reminiſceretur, uti plerique recordantur ſomnia. Qui verò ex Apoplexia forti reviviſcunt, etiamſi caro ipſorum forcipibus fuerit vellicata, & tantum non dilaniata; etſi candente ferro cutis fuerit combuſta, pili divulſi, ſcapulæ cum cucurbitulis inciſæ, & etiamſi mille modis fuerint cruciati, nihil tamen aliquando ſe ſenſiſſe affirmant, nec de ulla alia re ſe cogitaſſe recordantur. Quare obvium cuique patet quod Spiritus hicce ſemper non cogitat; ac proinde natura ipſius non eſt *Cogitatio*; ſic enim ceſſante *Cogitatione* periret. Fa-

Anima non eſt Cogitatio.

Anima ſemper non cogitat.

Fateor tamen quòd præcipua *Spiritûs proprietas eſt Cogitatio*, uti præcipua Corporis proprietas eſt *motus*. Quemadmodum autem Corpus aliquando poteſt eſſe ſine *motu*, ſic etiam *Spiritus poteſt nonnunquam eſſe ſine Cogitatione*. Atque *uti omnes Corporis effectus à ſolo motu, ſic omnes Spiritus effectus à ſola Cogitatione peraguntur*. Uti quoque ſuprà aſſeruimus, quòd omnis motus à ſupremo rerum Conditore unicè & immediatè, concurrente tamen Corporum contactu & impulſu, producitur; ſic omnes *cogitationes & conceptus* ab eodem *Supremo Numine*, adjuvante quidem ſenſuum & organorum miniſterio, in Spiritu excitantur; & diverſæ *Animæ cogitationes* ſunt totidem ejuſdem *Modi*, uti diverſæ *motûs* ſpecies ſunt diverſi Corporum *modi*. Ac proinde non minus abſurdum eſt dicere quòd *Anima* ſit *Cogitatio*, quàm quòd Corpus ſit Motus; cùm *Cogitatio* & *Motus* pari reſpectu ſint peculiares utriuſque *Modi*.

Art. 15. Animæ proprietas eſt Cogitatio.

Cum itaque Spiritus propriè Cogitatio non ſit, ſed *Cogitationis author*, ſedes, vel ſubjectum, inſtituti noſtri ratio hîc loci poſtularet ut naturam illius ulteriùs inveſtigemus. Quoniam

Art. 15. autem τὸ πνεῦμα noſtrum, ſive *Spiritus* quinque ſenſuum, imò ſui ipſius ſcrutinio ſubjici non poteſt, ſui ipſius captum ſuperat; ſicque Spiritus ille, qui reliqua omnia capit & deſcribit, ſui ipſius naturam deſcribere non poteſt. Id tantum de Animæ natura ſcimus, quod ſciamus de ipſa nos nihil ſcire. Scimus quidem quòd cogitamus, & conſcii ſumus quòd Cogitatio hæcce nobis intùs in cerebro inſit; quid verò Cogitatio ipſa verè ſit, aut quænam ſit vera ſubſtantiæ cogitantis natura, id penitùs neſcimus. Cum itaque nullo rationis lumine, aut ingenii acie Spiritus Cogitantis naturam detegere valeamus, liceat ſaltem effectus ipſius, officium, & genuinum uſum quanta poſſumus ſolertia indagare, ut mutuum Corpus inter & animam commercium clariùs explicemus.

Si non natura Animæ, ſaltem uſus deſcribendus eſt.

Advertere tamen obiter liceat, quòd cùm Spiritus nullas ſupponatur habere partes, molem, aut magnitudinem, nullo unquam loco aut ambiente concava ſuperficie circumſcribi poſſe cenſetur, ſed alicui Mundi puncto immobili & indiviſili, quod mente concipitur, ita intimè præſens eſſe poteſt, ut nulli alii Mundi puncto in eodem tempore reſpondeat.

ſpondeat. *Locus itaque Spiritus erit tantùm ipſius præſentia.* Multiplex autem non poteſt eſſe ipſius in eodem tempore præſentia. Uti enim hic ſuprà diximus quòd una eademque materiæ particula indiviſa, & cum eàdem mole non poteſt eſſe in duobus locis in eodem inſtanti, ſic quoque idem *indiviſibis Spiritus* nullatenus poteſt eſſe extra ſe poſitus, aut à ſeipſo remotus in pluribus locis in eodem momento. Affirmare enim quòd meus Spiritus ſit Londini, & Vienæ in eodem tempore, idem eſt ac dicere quod neq; Vienæ eſt neq; Londini. Vienæ enim eſſe non poteſt, quia hic ſupponitur eſſe Londini. Londini pari ratione non exiſtit, quia Vienæ in eodem inſtanti eſſe ſupponitur; aut ſi in utroque loco in eodem tempore exiſteret, foret dubioprocul duo Spiritus, & haberet duas liberas & forſan contrarias cogitationes in eodem tempore. Hic enim Spiritus Londini (ſæviente nunc Francorum bello) libere poſſet cogitare de bello gerendo, & alter Vienæ de ſanciendâ pace. Unus autem idemque Spiritus non poteſt unquam eſſe duo Spiritus, nec poteſt unquam habere niſi unam ſemel cogitationem, & non poteſt cogitare niſi de unica tantum re in eodem temporis inſtanti; ac proinde

Art. 15.

Anima non poteſt eſſe in duobus locis in eodem tempore.

Anima non poteſt habere duas ſimul cogitationes.

N fieri

Art. 15. fieri non poteſt quòd de duabus rebus oppoſitis in eodem momento cogitet. Nec proderit dicere, quòd dum hic de Viena cogito, hic & Viennæ ſit mea cogitatio; aliud enim eſt cogitare de Viena, & aliud cogitare Viennæ; aliter enim ſi nunc de Bello Punico cogitarem, cogitatio mea nunc exiſteret, & eadem extitiſſe deberet tempore Hannibalis.

Duplex eſt in nobis vita, vita Hominis & vita Corporis humani.

Ut itaque jam tandem *Animæ rationalis* in humano Corpore effectus & Officium ritè detegamus, *duplicem in nobis vitam obſervare priùs oportebit, vitam nempe hominis, & vitam Corporis humani. Vita hominis eſt mutuus influxus Spiritûs cogitantis in Corpus, & Corporis in Spiritum*; cujus influxus beneficio ſenſus perficitur, & motus voluntarius. *Vita* autem *Corporis eſt motus involuntarius Cordis, reſpirationis, nec non fluidorum perennis circuitus.* Omnes hujuſmodi motus vitales ſpontanos à Spiritu humano, qui anima perperam vocitari ſolet, produci, hactenus creditum eſt.

Anima non poteſt eſſe tota in toto Corpore & in qualibet Corporis parte.

Exiſtimarunt enim quòd hic *Spiritus cogitans*, ut ſuas operationes efficaciùs perficeret, fuiſſet totus in toto Corpore, & totus in qualibet Corporis parte. Jam autem demonſtravimus quòd Spiritus non poteſt eſſe in duobus locis,

cis, nec propriè in ullo loco; ac proinde non poteſt eſſe totus in quâlibet Corporis parte; forent enim totidem *Spiritus*, ſeu, ut malunt, *Animæ* quot ſunt Corporis partes. Uni igitur Corporis parti, calloſæ nempe cerebri medullæ, ſeu origini nervorum præſens eſt Spiritus hicce rationis judex. Nobis enim ipſis conſcii, videmus, quòd neque Pes, neque Manus, neque Cor, neque Os, Naſus, Oculus, neque Auris, neque ullum aliud Organum cogitat, ſed in nobis verè ſentimus quòd Cogitationes noſtræ, perceptiones, memoria, ſomnia, deliria, reliquæque Animi Operationes cerebro inſunt.

Art. 15.

Anima in ſolo cerebro ſita eſt.

Nunc igitur perpendamus utrum Spiritus hicce cerebri meditullio ſic inſitus, *Anima Hominis*, vel *Corporis humani*, vel utriuſque *Anima* dici ritè mereatur: Humani quidem Corporis Animæ officium aut munus præſtare nullatenus poteſt: concedunt enim omnes quòd quicquid hicce Spiritus præſtat, ſua cogitatione, & ex libero ſuæ voluntatis arbitrio peragit. Quot autem, amabò, motus in Corpore noſtro ſine ullo Animæ imperio ex neceſſitate quadam mechanica peraguntur. In ipſo ſomno, nedum cogitante, multò minus

Anima rationalis non animat Corpus.

Art. 15. imperante Anima, cibi ſponte ſua in Ventriculo eliquantur. Chylus formicante τῶν ἐντέρων motu per vaſa lactea ad Cor propellitur, & in Sanguinem convertitur; Cor ipſum perenni & æquali motu cietur; Pulmones jugi reſpiratione dilatantur; Sanguis debito fermentationis conflictu atteritur & circulatur; Spiritus Animales in debita copia in corticalibus cerebri filtris ſecreti, per nervorum canaliculos diſtribuuntur. Brevi, omnes vitales motus in alto ſopore ritè perficiuntur. Porrò, dum etiam vigilamus, motum Cordis, reſpirationis, pulſum, & alios naturales motus ex imperio Animæ neque accelerare, neque retardare, multò minùs ſupprimere valemus. Cum igitur non tantùm invitâ, ſed etiam nedum conſciâ Animâ *vita Corporis* propagatur, indicium eſt ſanè luculentum quòd nutui vel imperio *Spiritûs cogitantis* nullatenus ſubjicitur; ſed à mechanica organorum ſtructura, & fluidorum motu unicè conſervatur. Omnes enim iidem motus vitales in Brutis ſine ullo Spiritu cogitante perficiuntur. Tenellum quoque Embryonis humani Corpus in utero Matris vivit, antequam Anima ipſi cœlitùs immiſſa eſt; quia non niſi poſt quoſ-

Anima rationalis non eſt cauſa motuum vitalium in viſceribus.

Vera Corporis vita.

quoſdam à conceptione menſes ipſi infunditur;& tamen ipſum per hocce tempus vixiſſe patet, quia Cordis, ſeu *puncti ſalientis*, & Sanguinis motus vigebat. Præterea, ſi infans ſine artubus cum capite tantùm & trunco naſceretur, cæcus, ſurdus, mutus, & in tota cute paralyticus, modo Cordis motus & reſpiratio ſuperſint, vita fruetur, etiamſi *Anima rationalis* nullas exercere videatur functiones. *Art.* 15.

Cum nuper Anno 1694. Varſaviæ in aula Johannis Sobieſci defuncti jam Regis Poloniæ aliquandiu verſatus fuerim, in nemoribus ad Lithuaniæ & Ruſſiæ confinia ſitis à venantibus Sylvicolis captus fuit inter gregem urſorum juvenis Sylvaticus, decem circiter annos natus, aſpectu horridus, & pilis hirſutus; qui neque rationis, neque loquelæ, imò neque vocis humanæ uſu gaudebat: pedibus & manibus inſtar quadrupedis incedebat: nihil cum homine commune habebat præter externam nudi Corporis figuram. Cum autem vultu ſaltem hominem imitaretur, lavacri fonte fuit initiatus; & à brutorum grege ſemotus, humanæ ſocietatis ipſum primò tædere videbatur; inquietus enim, anxius, & ad fugam propenſus erat,

Stupendus caſus in Polonia.

 quaſi

Art. 15. quaſi in carcere ſeipſum detineri crediderit: Donec, levatis contra murum manibus, pedibus tandem ſtare, uti infantes vel catuli ſolent, edoctus, & dapibus humanis paulatim aſſuefactus, poſt longum tempus cicuratur; & verba quædam raucâ & inhumanâ voce proferre incepit. Interrogatus autem de Sylveſtris vitæ curſu non magis recordatus erat, quàm nos meminimus eorum, quæ acta ſunt, quando in incunabulis vagivimus. Rex ipſe, Plurimi Senatores, & multi horum locorum fide digni Indigenæ, mihi certò aſſeruerunt, & publica eſt & indubitata fama in tota Polonia, quòd nonnunquam infantes ab urſis aluntur. Dicunt enim quòd ſi infans ante fores, vel prope ſepem, vel in agro ab incautis parentibus relictus à famelico urſo in vicinia paſcua ſumente corriperetur, in fruſtula ſtatim diſcerptus, devoratur; ſi verò à lactante urſa captatus fuerit, ad urſile vehitur, & inter urſulos, tanquam inter germanos fraterculos, materno quodam amore porrectis uberibus nutritur; & poſt aliquot annos à venantibus ruſticis aliquando capitur; uti anno 1669. caſus alter huic noſtro ſimilis contigit, quem tunc temporis Varſaviæ ſe vidiſſe

Puer inter urſos altus & captus.

mihi

mihi hic Londini jam aſſerit Excellentiſſimus Vir Joannes Petrus van den Brande Dominus de Cleverskerk ad Aulam noſtram nunc Legatus Batavus. Quem caſum fuſiùs deſcribam in tractatu de Regimine Regni Poloniæ quem brevi in lucem ſum in vernaculo noſtro ſermone editurus. *Art.* 15.

Nunc quæſo cui uſui inſerviebat Spiritus huic homini vitam inter urſos degenti inditus. Nullo rationis exercitio ipſum gaudere conſtat, quia ſui miſeri ſtatus foret conſcius, & ad humanum conſortium fugeret, aut ſaltem inter homines degens, non foret priſtinæ ſylveſtris vitæ cupidus. Hinc arguere fas eſt quòd hominis ſylvatici vita aut anima non fuerit ipſius Spiritus, ſed quod more Infantis recèns nati, more apoplectici hominis vel dormientis,& more brutorum vita ipſius à ſpontaneo Cordis, & inteſtino fluidorum motu unicè dependebat. Neque alia verè eſt in humano Corpore anima præter illam quæ ipſi communis eſt cum reliquis animantibus, imò forſan & cum plantis; *Animantia enim ſunt progreſſivæ quædam vegetantia. Anima igitur*, ſeu *vita Corporis humani eſt involuntarius ſolidarum & fluidarum partium motus.* Qui motus Quid vita.

N 4 non

Art. 15. non à *Spiritu cogitante*, ſed à mutuo utrorumque influxu procedit. Solidæ enim partes à *fluidis* ſeu à Sanguine, & nerveo fluido moventur ; Sanguis viciſſim & Spiritus animales à Cordis, aliorumque Organorum impulſu in motum cientur vitalem. Qui motus turbatus, auctus nempe nimis, vel diminutus, morbus vocatur ; ſuppreſſus autem penitus, *Mors* ritè nuncupatur. Non ideò igitur vivit Corpus, quia ipſi cœlitùs demiſſus eſt Spiritus cogitans, neque ideo moritur, quia eadem ſubſtantia cogitans ab ipſo recedit; ſed ideo vivit, quia partes ſolidæ ſponte ſua & juxta neceſſarias Naturæ Leges, ſine ullo *Animæ* imperio, à fluidis, & fluida viciſſim à ſolidis moventur : Et ideo extinguitur, quia utrorumque motus à veneno, morbo interno, vulnere, aut aliquo caſu externo ſupprimitur. Quo ſemel ſuppreſſo *Spiritus cogitans* ſuas operationes perficere ampliùs non poteſt, ac proinde ab exanimi cadavere, ruptis quaſi carceris repagulis recedit. Neceſſum quoque maximè erat, ut vita noſtra ex libero fragilis & ventoſæ voluntatis arbitrio non dependeat, ne præ timore aliquando, ira, furore aliove violento Animi affectu, vi-

Quid morbus.

Quid Mors.

tales Cordis & Sanguinis motus mentis imperio ſupprimere vellemus, mortemque nobiſmet ipſis ferocientes inferamus. Sicque *ſtatutas Naturæ Leges* in noſtra foret potentia pro arbitrio violare. Quare providus Rerum Conditor pro noſtra tutela longæ melius ſtatuit, ut vita Corporis ab ipſo Corporis motu, non verò ab inconſtanti vindicis voluntatis nutu dependeat. *Art.* 15.

Non ideo creatus eſt homo ut vivat, ſed ut vivus in reliqua non tantùm animantia, ſed etiam, quòd longè difficilius eſt, in ſeipſum imperium exerceat; & ut ſui Authoris imperio & legibus ſeſe totum ſubjiciat. Bruta omnia ex ſola materia in plurimas machinulas & elateres diſpoſita componuntur. Homo verò ſolus non tantum ex materia, ſed etiam ex Spiritu, & materia in Organicas quoque texturas formata coaleſcit. Quoniam itaque jam demonſtravi quod materia Hominis ſeu Corpus ipſius vitam non mutuatur ab influentia *Animæ cogitantis*, ſed à proprio & inſito motu, operæ pretium videtur hic ulteriùs inveſtigare quinam verè ſit *Animæ rationalis* in humano Corpore uſus & Officium.

Art. 15. Duo ſunt uſus Animæ in Corpore Humano.

Duplex eſt in nobis *Spiritus* cogitantis uſus, *primus, ut ſit ſenſûs Author*; *alter, ut ſit liberi motûs arbiter*; ut inquam ideas habeat & conceptus de ſuo Corpore, & de omnibus ambientibus corporibus tam nocivis quam ſalubribus; & ut Corpus in motum agat, ut noxia Corpora fugiat, & proficua amplectatur; ut, brevi, Corpus noſtrum juxta rationis normam gubernet & conſervet. Nunc itaque obiter videamus quomodo juxta *Oeconomiæ Animalis* Leges ſenſus & motus perficiuntur.

Tria ſunt inſtrumenta Animæ.

Ut Spiritus rationalis Corpora externa percipiat, ſuumque Corpus liberè moveat, *tres illi ſubſerviunt miniſtri, Spiritus* nempe *Animales, quinque ſenſuum Organa*; *& Muſculi qui habent Antagoniſtas*. Cor enim, Diaphragma, Muſculi Reſpirationis, & cæteri, qui non habent Antagoniſtas, imperio Spiritûs non ſubjiciuntur. Spiritus Animales & quinque Organa ſimul, ſoli ſenſui ſunt deſtinata. Spiritus animales & Muſculi motui voluntario inſerviunt. Spiritus animales aërei ſunt & inviſibilis quædam aura vitalis, qui in Cerebri glandulis à Sanguine ſecernuntur, & per nerveos canaliculos per totum Corpus motum & ſenſum largituri

diſpen-

diſpenſantur,& ſeſe habent ſeduli inſtar & officioſi nuncii inter Animam, quinque Organa, & Muſculos. Animæ enim denunciant, quæ aguntur in Organis; & in Muſculis excitant motus quos imperat Anima. Duo autem hic nobis præcipuè incumbit inquirere, *quomodo nempe primò Spiritus animales ſubminiſtrant animæ ideas Corporum externorum*, quæ vel ſono ſuo nervos aurium feriunt, vel colore & lumine Nervos Opticos percutiunt, vel odore Nervos naſales Membranæ pituitariæ vibrant, vel ſapore nerveas linguæ papillulas titillant aut vellicant, vel contactu Nervos cutis premunt. Et *ſecundò, qua Lege iidem Spiritus animales ita nutui Animæ ſubjiciantur*, ut juxta conceptas rerum ideas voluntarios in Muſculis motus ex mentis arbitrio producant. *Art. 15.*

Prolixum nimis hic foret abditam Spirituum animalium Naturam, diverſam quinque Organorum ſtructuram, & genuinam Muſculorum texturam deſcribere. Quare ſatis erit obiter obſervare, quòd quinque Organa & Muſculi omnes, præter Cor, innumeras nervulorum propagines à cerebro recipiunt; quòd per eoſdem nervulos continuo depluunt roris inſtar à cerebro

Art. 15. inſenſiles Spirituum animalium rivuli, ſenſûs in Organis, & motûs in Muſculis parentes. Ut itaque ſenſatio fiat, Spiritus animales ab Organo ſenſorio ad cerebrum refluere debent, ut illuc objecti externi imaginem animæ advehant; ut autem motus peragatur, iidem Spiritus animales à cerebro curſu contrario ad muſculos in majori, quàm ſponte ſua ſolent, copia, ex animæ imperio mandari debent. Nunc igitur breviter videamus qua mechaniſmi lege ſenſus & motus in nobis producuntur.

Quomodo fit ſenſatio in quinque *Organis.*

Senſatio, *primò*, ſeu *objecti perceptio*, neceſſaria quadam *Motûs* Lege in quinque Senſuum Organis perficitur. Quoad *Auditum*; *Sonus*, ſeu aër undulatione quadam vibratus, ab *Aure externa*, tanquam à concava quadam concha collectus, in *Tympanum* irruit, illudque retrò pellit: Tympanum autem ſic retrò pulſum appenſa oſſicula, *malleum* nempe, *incudem*, *ſtapedem*, & *Os Orbiculare* retrorſùm contra nervulum auditorium ponè in *labyrintho* & *ductibus ſemicircularibus* ad veſtibulum *feneſtræ ovalis & rotundæ* ſitum, urget, eundemque premit, quam preſſionem ſequitur perceptio ſoni.

Auditus.

Viſio.

Quoad *Viſionem*; colores.

lores,ſeu radii luminis ab objecto reflexi *Art.* 15.
membranam oculi corneam,aqueum,cry-
ſtallinum, & vitreum humorem refracti
permeant, donec ad *retinam*,ſeu nervum
opticum in fundo Oculi ſitum perveni-
unt,illumque leviter concutiunt & pre-
munt;hæc preſſio viſionis cauſa eſt. Quo-
ad *Olfactum*, ab odoriferis Corporibus Olfactus.
ſalina exhalant miaſmata, quæ nerveas
naris fibrillas irritant, & comprimunt,
cujus compreſſionis effectus eſt Olfactus
ſeu perceptio Odoris. Salia quoque
vel ſalina Corporum principia lanugi- Guſtus.
noſos nervulorum lingualium villos
pungendo & comprimendo ſaporem ad
cerebrum tranſmittuunt.Corpora quo-
que cutaneos nervos premendo, ſolidi- Tactus.
tatem ſuam vel fluiditatem, aſperita-
tem vel lævitatem, calorem vel frigus,
figuram, aliaſque ſenſiles qualitates A-
nimo repræſentant. Omnes igitur *Sen-* Modus
ſationes fiunt à nervorum contactu & ſenſationis.
compreſſione, hoc *modo*: omnes nervi
canaliculo exiliſſimo pervii ſunt, per
quem tubulum Spiritus Animales ad
omnes Corporis partes jugiter vehunt.
Quando igitur aliquis nervus compri-
mitur, meatus ipſius coarctatur, vel
penitus occluditur; unde *Spiritus Ani-
males* à cerebro defluentes per coarcta-
tum

Art. 15. tum ductulum iter pergere non poſſunt, ac proinde undulatione quadam refluere coguntur, & in cerebrum quodammodo reſpui, ibique ſui nervi originem concutientes Animam eorum, quæ in Organo acta ſunt, certiorem & conſciam efficiunt.

Motus quoque *Muſcularis* neceſſario cauſarum mechaniſmo producitur. Omnis nempe muſculus multis ſtaminibus ſeu fibrillis cavis conſtat; omnes hæ fibræ ſi non in tota ſua longitudine, ſaltem verſus medium laxæ, raræ & dilatabiles ſunt; per cavitatem cujuſque fibræ ſanguis jugiter affluens circulatur; & ad quamlibet fibram fluidum nervorum à cerebro continuò depluit per appenſos nervos. Unde fibræ omnes Muſculares Sanguine & Spiritibus ſemper turgidæ, tenſæ ſunt, & quaſi contractæ; contractis autem pari virium robore fibris antagoniſtis, pars cui affiguntur, uti malus nautica oppoſitis rudentibus diſtracta, flecti, extendi, aut aliquaverſus moveri non poterit, ſed in conſtanti quodam contractionis æquilibrio immota retinebitur. Si autem juſſu Animæ major fluidi nervei copia à cerebro demittatur ad unum muſculum quàm ad alium, ad extenſorem nempe muſcu-

Textura Muſculi.

Quomodo ſit motus Muſcularis.

muſculum, quàm ad flexorem, extenſor geminato contractionis impetu renitentiam antagoniſtæ ſuperabit, & partem extendet. *Art.* 15.

Hucuſque igitur quanta potui brevitate perpendi quantum quinque Organa, Muſculi, & Spiritus Animales internuncii, ſenſationi, & motui muſculari producendis conferunt. Clarè enim patet, quòd compreſſis nervis, fluitantes in ipſis Spiritus Animales ad cerebrum refluere coguntur; & quòd demiſſis iiſdem Spiritibus à Cerebro in majori quantitate ad unum muſculum quàm ad alium, muſculus qui iiſdem eſt magis ſaturatus & turgidus partem appenſam ad ſe contrahere debet. Quomodo autem Spiritus Animales Corporei ad cerebrum refluentes, rerum corporearum imagines *Animæ cogitanti incorporeæ* communicant, & quomodo eadem Anima cogitans ex voluntatis ſuæ arbitrio Animales Spiritus ad unum muſculum potiùs quàm ad alium in majori copia determinet, neque experimentis Chymicis, aut Anatomicis, neque ex ullo *Medicinæ* aut Rationis principio, neque ulla *Spiritûs* cum *Corpore*, aut *Corporis* cum *Spiritu* affinitate, neque ex efficaci ulla alterutrius virtu-

Imperium Animæ in Corpus, & influxus Corporis in Animam.

te,

Art. 15. te, neque ex ulla prorſus *Naturæ* vel *Motûs Lege* mechanicâ deducere poſſumus.

Ad ſolam igitur Supremi Numinis potentiam & voluntatem recurrere neceſſe eſt, ut non tantùm motum à Corpore in Corpus tranſmiſſum, ſed etiam mutuum *Animæ* in Corpus, & Corporis in Animam influxum explicemus. Statuere itaque meritò licet, quòd quoniam Deus *Animam Corpori*, diverſas naturâ ſubſtantias, connubio quodam ſimul aſſociavit, *Leges* quaſdam, & quaſi *pacta conventa* inter utrumque ſancivit, quibus *æterno ſui decreti ſigillo munitis*, in ſeſe mutuo operarentur, uti ex ſtatutis *Motûs* Legibus Corpora omnia reciproco quodam impulſu ſeſe movent. Leges autem Animam inter & Corpus ſtabilitæ, duæ tantùm hæ recenſeri poſſunt.

Nimirum quòd

1°. *Juxta peculiares in Humano Corpore Motus, peculiares in Anima excitabuntur ideæ.*

Et

Et quòd

2°. *Juxta diverſas Animæ Cogitationes, & Affectus, peculiares in Corpore motus viciſſim producentur.*

Hi autem reciproci affectus & effectus ab Anima ipſa, aut à Corpore, verè non producuntur, ſed ab *Illo* ſolùm qui Leges has inter utrumque pepegit. Illius enim ſolius eſt Legum tenorem conſervare, & Legum mandata exequi, qui *Leges* condidit; ac proinde Supremus Legiſlator non erit duntaxat *Motus Corporum* & effectuum eorundem cauſa unica, ſed etiam Cogitationum Animæ, ſaltem primigeniarum, Perceptionum, & Senſationum omnium immediatus Author. Primæ, inquam, Rerum Ideæ, nobis ad præſentiam Rerum ipſarum per quinque ſenſuum Organa cælitùs infuſæ ſunt. Quando enim primò vidi Elephantem, Anima mea non potuit eſſe hujus viſionis cauſa, quia ſic Anima, cùm libero ſemper agat arbitrio, Elephantem aperto oculo poſſet non vidiſſe; motus quoque *fluidi nervei*, aut ipſorum oculi nervorum *vibratio* non potuit in Anima mea primam Elephantis

Uti Deus eſt Motus immediata cauſa, ſic & Cogitationis eſt unicus Author.

Art. 15. imaginem natura ſua verè depingere, quia cùm motus unius Corporis, ut ſupra innui, non poteſt eſſe vera cauſa cur aliud Corpus moveatur, multò minùs motus fluidi Corporei in re incorporea effectus ullos producet. Unde ſequitur quòd motus Spirituum Animalium eſt tantùm *Occaſio* cur Anima Cogitet; & Voluntas Animæ eſt tantum *Occaſio* cur Corpus humanum, aut aliqua ipſius Muſculea pars à ſupremo *Motûs* Authore juxta ſtatutæ Legis tenorem in motum liberè cieatur.

Quamvis autem Spiritus noſter *primarias Rerum Ideas* ſibi ipſi, inſita quavis vi, aut virtute propria, formare non valeat, ſed illas tantùm ex *ſtatuta Lege* aliunde advenas paſſiva recipiat; *receptas tamen ſemel ideas ſimul aſſociare, à ſe disjungere, in Rationis formam illas connectere, unam ideam ex alia inferre, unum velle, aliud nolle, hanc propoſitionem admittere, illam rejicere, aliaſque complexas Animi operationes, juxta, imo aliquando contra, rectæ Rationis principia,* nunc ſibi conſonus, nunc inter æſtuoſas *Cogitationum* procellas ſibi diſſonus & quaſi naufragus cum *libero Voluntatis exercitio* producere poteſt.

ARTIC. XVI.

De Statu Animæ ſuper naturam.

EXtra præfixos Inſtituti, imo Ingenii mei limites foret, de *Animâ* ab extincto Corpore ſeparatâ ſermonem habere. Quare de cæleſti ejuſdem, vivo adhuc Corpori unitæ, ſupra *Unionis ſuæ Leges* elevatæ ſtatu, propoſitæ Methodi Ratio hic tantùm tractare poſtulat. Cùm itaque Corporum ſtatus ſuper naturam, & *Animæ Cogitantis* ſtatum ſecundùm naturam quantâ potui perſpicaciâ & brevitate illuſtrare tentaverim; congruum quoque erit *Miraculoſos Animæ Status* pari rationis ſcrutinio in Operis complementum explorare; ut uterque *Materiæ & Spiritûs* ſtatus innoteſcat, & immenſa ſummi Conditoris potentia pleniùs eluceſcat. *Art.* 16. Miracula Animæ.

Hic ſuperiùs obſervavi ſedulò, quòd uti Motus Corpori, ſic Cogitatio Animæ inditur; Atque ita quoniam Corpus quodvis ex alterius irruentis Corporis occaſione movetur; Anima pari-

Art. 16. ter ex Objectorum externorum quinque ſenſuum Organa ferientium, & ſui imagine afficientium præſenti occaſione cogitabit. Cogitabit igitur Anima de iis tantum objectis, aut ſaltem ea tantùm objecta clarâ Mente concipiet, quæ Senſûs Organa percutiunt. Sola autem Corpora Senſuum Organa feriunt; ac proinde ſola Corpora, non verò Spiritus, claram ſui imaginem ſeu ideam per Senſuum nervulos ad commune Cerebri Senſorium tranſmittent, & Animæ impriment. Poteſt quidem Anima de multis Rebus cogitare, imò poteſt certior eſſe de multarum Rerum exiſtentia; quarum Naturam, utpote abditam, penitùs ignorat, imò non poteſt non ignorare. Nihil autem perſpicuè concipere poteſt, niſi quod mole ſua, utcunque exigua, aut materiæ contactu Senſuum Organa immediatè afficit. Unde quò diutiùs Senſus noſtri Objectis externis aſſuefacti fuerunt, eò luculentiori *Conceptuum* ſeu *Idearum* numero & ſerie ſapiemus. Quare mirum non eſt quòd Infantes recèns nati nullos habeant, aut ſaltem pauciſſimos *Rerum Conceptus:* Senes verò innumeris Ideis ſint cogitabundi. Hæ autem Ideæ non exhibentur Animæ ex innata ulla aut inſita

Anima noſtra non niſi ſola Corpora verè concipit.

ſita Organis virtute, ſed ex ſancitis, quas ſuprà recenſui, Senſus inter & Animam Legibus. Nunc igitur videamus utrum everſo vel ſuſpenſo harum *Legum* ordine, ſtatus Animæ ſuper naturam concipere valeamus. *Art. 16.*

Dubitandum non eſt quin Deus, uti *Motûs Leges*, ſic quoque Animæ & Corporis Leges, quas ipſe liberè ſtabilivit, pro arbitrio, & prout neceſſitas poſtulabit, ſuſpendere valeat. Suſpenſis autem ſemel his Legibus, æquè clarè miraculoſi Animæ ſtatus explicabuntur, ac ſtatus ipſius ſecundùm naturam juxtas ſtatutas jam ipſius Leges explicari poſſunt. Cùm autem hæ Leges præcipuè ſint quòd affectus Corporis animo advehantur, Affectus Animi in Corpus influant, & quod Cogitationes Animi ab Organis Senſuum dependeant; ſuſpenſa duplici modo harum Legum virtute & tenore patebit,

Quòd,

1°. *Anima poterit cogitare ſine ulla facta in Organis Senſuum impreſſione.* Leges Animæ duplici modo ſuſpenduntur.

Art. 16.

Et quòd

2°. Factâ in Organis Senſuum Impreſſione, Anima poterit non cogitare.

Quoad primam ſuſpenſæ Legis Regulam obvium cuique patet, quòd quoniam Anima, ut ſuprà probavi, objecta externa non percipit ex efficaci ulla aut inſita ipſorum virtute, ſed quia ex eorundem præſentium, & Senſûs Organa ferientium *Occaſione*, ut in Corporum motu diximus, ſupremus Motor ſolâ voluntatis ſuæ efficaciâ objectorum imagines paſſivæ menti immediate infundit; poterit ſummus Opifex, uti unum Corpus movere poteſt ſine occaſione alterius Corporis impellentis, ſine ulla objectorum impreſſione, imò nè quidem eorundem præſentia, *Rerum Species* Animæ repræſentare.

Unde planè ſequitur quòd [a] Homo quivis ſine ullo ſtudio, ſine ullis præceptis, & ſine ullo prorſus Animi labore, poterit, etiam poſt [b] ortum rerum adhuc omnium penitùs ignarus, clario-

ri

ri longè ingenii lumine multò plura ſcire, quàm nos innumeris experimentis, fervido rationis ſcrutinio, diuturno cum hominibus commercio, & continuis lucubrationibus poſt longam annorum ſeriem & experientiam addiſcimus. Nec tantùm veram, uti in ſe eſt, *Rerum* [c] *Naturam & Eſſe* clarâ mente ipſe concipere, ſed etiam eandem aliis ſub aptis diverſorum ſonorum ſeu [d] linguarum vocabulis exprimere poterit. Poterit quoque non tantùm immutabilem Rerum *Eſſentiam*, ſed etiam mutabiles fluxilium & caducarum Rerum [e] *Effectus*, & dubios [f] *Eventus* in veraci & apertâ mentis areâ inſculptos, & tanquam in fido ſpeculo ſine larvâ aut fuco expreſſos cernere. Ex eadem Lege poterit quæ ante multa ſæcula evenerunt certò [g] dijudicare, & quæ poſt multa ſæcula eventura ſunt, certo vaticinio [h] prædicere. Ex eadem *Suſpenſa Lege* latentem [i] ſomniorum, aliarumque [k] Myſticarum Rerum Senſum cæco caliginis velo obductum explicare, & in apertam lucem proferre valebit. [l] Spectrorum, Lemurum, aliorumque Umbratilium Phantaſmatων Imagines Mentis aciei objici poſſunt contemplandæ, etſi ſenſuum

Art. 16.

Miracula primæ Legis ſuſpenſæ.

Art. 16. ſuum Organa verè non afficiant. Brevi omnes *Rerum* [m] *Conceptus*, qui officioſo quinque ſenſuum Miniſterio juxta *Statutas Unionis Leges* paulatim inſtillantur, ſine ullo prorſus ſenſuum auxilio ſuſpenſis iiſdem Legibus à Supremo Legiſlatore ſubitò infundi poſſunt.

Quoad ſecundæ Legis ſuſpenſionem patet, quòd uti Anima poterit objectorum Imaginès perſentire ſine ullâ factâ in Organis ſenſuum impreſſione; ſic factâ in iiſdem impreſſione poterit pari ratione nihil percipere. Unde ſequitur quòd, etſi toto Corpore ſim ſanus, & nullo ſomno, veterno, aut Apoplexia correptus, poſſem in clarâ meridie [n] adſtantes Homines, aut aliud [o] obvium Corpus apertis Oculis non videre; etſi Aër Tormentorum bellicorum tonitruis totus perſonet, poſſem nihil audire; etiamſi Corpus meum unguibus, hamis, forcipibus dilanietur, etſi ſpinas, aciculas, clavos acutiſſimos manibus tractarem, & manum in aquam fervidiſſimam, in *Aquas Stygias*, imò in medias ardentiſſimas flammas comburendam immitterem, poſſem, quaſi in *Extaſi* vel *Catalepſi*, mente captus [p] nihil

Miracula ſecundæ Legis ſuſpenſæ.

hil omninò perſentire. Cum enim, *Art.* 16. ut jam ſupra innui, *Spiritus noſter cogitans* objecta non percipiat ex eo verè quòd Senſuum Organa percutiant, ſed quia ex occaſione hujus percuſſionis in Organis factæ ſummus ipſe Archetypus in Anima ideam eorundem excitare dignatur, poterit, ſuſpenſo aliquandiu voluntatis ſuæ decreto, nullam *ideam*, aut ſaltem non niſi peculiarem, Animæ infundere: Etiamſi mille objectis omnia Corporis Organa in eodem tempore afficiantur. Nec hoc ita ſtupendum eſt cum ex ſumma Animi rei alicui applicatione, homines aliquando ſine ſenſu & motu, membris rigidi, apertis oculis, tanquam vivæ ſtatuæ, in Catalapſim incidant; uti Philiatro cuidam, dum monſpelii moratus fuerim, ex nimio ſtudio contigit, cujus Affectum *catalepticum* in Tractatu meo de *Antris Lethiferis* obiter recenſui. Certum enim eſt, quòd, cùm Anima non poteſt ullatenus cogitare niſi de unica tantum re in eodem temporis inſtanti, ſi de hac unica re ſumma cum attentione cogitaret, non poterit ullatenus aliorum objectorum Organa ferientium imagines in eodem momento percipere.

In

Art. 16. In anguſto hujus Opuſculi gyro quantâ potui brevitate & ſolertiâ conatus ſum, utrumque *Materiæ & Spiritûs*, ſeu Corporis & Animæ, ſtatum, *Naturalem* nempe *& ſuper Naturam*, non obſervare duntaxat, ſed etiam quanto potui ingenii Acumine concipere, & ad *Vigentes, vel ſuſpenſas Legum Motûs Regulas* aptè reducere ; ut pateat, quantum vera Medicinæ Principia, firmis Experientiæ & Rationis fundamentis, *Chymiæ*, inquam, & *Anatomiæ*, tanquam duplici fulcro innitentia, non tantùm abditis Rerum naturalium Cauſis detegendis, verùm etiam miraculoſis Cauſarum Supernaturalium Effectibus illuſtrandis inſervire valent. Mihi autem non vacat, nec convenit, ulteriùs progredi ; meum enim non eſt *Motûs Leges cum Morum Legibus comparare* ; nec quantum *illæ his* confirmandis conferunt indagare. Quare, quæ de Naturali & Miraculoſo Rerum Statu hactenus propoſui, maturo Eruditiorum judicio emendanda ſubjicio ; nec non probis & ſagacibus *Rerum Sacrarum* Præconibus Fidei Myſteriis, patefacto itinere, applicanda relinquo.

linquo. Uti enim *Ipſi* conſervandæ Animæ Saluti totos ſe conſecrant, ſic *Ego* reſtaurandæ tantùm Corporis Humani Valetudini totum me devoveo.

FINIS.

Loca hæc ex *Bibliis* collecta in *Appendicis* modum hic ſubjungi volui, ut ad *Notas* per totum Librum paſſim diſperſas, ſuo quæque ordine, apte referantur.

Pag.		
2	a	ROm. 2 14, 15.
	b	Exod. 20. 2 Tim. 3. 15, 16, 17.
	c	Gal, 1. 11, 12; 1 Cor. 11. 23.
		Matt. 28. 19. 19, 20. 1 Cor. 9. 16.
3	e g	Marc. 16. 20. Heb. 2. 4.
	f g	Heb. 12. 18, 19, &c. Exod. 19. 20.
4	h	Luc. 24. 37, 39.
11	a	1 Theſſ. 5. 23.
62	a	Pſalm. 72. 18.
	b	Joan. 3. 2. 9. 30, 32, 33. 10. 21.
63	c	Act. 15. 12.
69	a b	Gen. 1.

Gen.

Pag.		
	c	Gen. 5.24. 2 Reg. 2. 11. Marc. 16,19. Act. 1. 9.
70	d	Matt. 27. 51.
	e	Exod. 14. 21, 22.
	f	Gen. 7. 11.
	g	Exod. 10. 21,
	h	Matt. 27. 52.
71	i	Joh. 20. 19.
	k	Joh. 11. 39,44.
	l	2 Reg. 5. 14, 27.
	m	Luc. 7. 22. Matt. 15. 30, 31. Act. 8. 7.
	n	
	o	
	p	
	q	
72	r	Luc. 1. 20, 22. Act. 8. 18.
	ſ	Num. 16. 46.
	t	Lev. 13. 3.
73	u	Luc. 22. 44.
77	x	Joh. 2. 9.
	y	Exod. 7. 20.
	z	Joh. 6.
	1	2 Reg. 4. 4, 5.
	2	Exod. 7. 10.
	3	Exod. 8. 16.
	4	Gen. 2. 7.
	5	Gen. 19. 26.
82	a	Dan. 6. 22.
	b	Joh. 1. 17.

Dan.

Pag.		
83	c	Dan. 3.
	d	Exod. 3. 3.
84	e	
85	f	Exod. 34. 28.
	g	
87	a	Joſ. 3. 16.
88	b	Joſ. 10. 13.
	c	Act. 5.
	d	Exod. 14. 22.
89	e	Matt. 14. 25. 29.
	f	2 Reg. 6. 6.
91	g	
	h	Act. 1. 9.
	i	
107	a	Matt. 1. 18.
109	b	Luc. 2. 6.
113	a	Gen. 2. 7.
123	b	Gen. 2. 21, 22.
	c	
124	d	Gen. 1. 12, 129.
	e	
125	a	Matt. 28. 6.
128	b	Matt. 27. 52.
130	c	
137	d	
155	e	
159	f	1 Cor. 15. 42, &c.
	g	
168	a	Gen. 2. 22.

Exod.

Pag.		
198	a	Exod. 35. à v. 30. ad fin. cap.
	b	2 Geneſ. 19. 20.
199	c d	1 Reg. 4. à v. 28. ad fin. Marc. 16. 17. Act. 2. à v. 4. ad v. 12. Act. 19. 5. 1 Cor 12. à v. 4. ad v. 12.
	e f	2 Reg. 6. à v. 8. ad 13.
	g	2 Tim. 3. 16.
	h	Iſ. 44. 28. Dan cap. 7. 8, 9, 10, 11. Joel 2. 28. Act. 2. 17, 18.
	i	Gen. cap. 37. 40, 41. Num. 12. 6. 1 Reg. 3. 5. Dan. cap. 2. & 4. Matt. 1. 20. Joel 2. 28. Act. 2. 17, 18.
	k	Dan. 5. 25, &c.
	l	Act. 10. à v. 10. ad 18. Act. 22. 17, 18.
200	m	Joh. 14. 26. Act. 9. 1 Cor. 12. 9. Heb. 11. Matt. 17. 20. Gen. 22. Exod. 3. 20. 1 Reg. 19. 12. Matt. 3. 17. 9. 35. Joh. 12. 28. Act. 9. 7, 10. 2 Pet. 1. 17.
	n o	2 Reg. 6. 18, &c.
	p	Dan. 3.
201	q	Luc. 24. 16.

FINIS.

Nobili Viro

D. EDVARDO SOUTHWEL

Cl. ROBERTI SOUTHWEL,

Equitis Aurati, ſæpius antehac Societatis Regiæ *Lond.* Præſidis,

FILIO, Ejuſdem Societatis SOCIO;

Tentamen ſuum Epiſtolare

De Secretione Animali,

BERNARDUS CONNOR.

TIBI, Vir ornate, notum ſatis eſt, quod inter varias corporis noſtri Partes vix ulla occurrunt Organa, quorum textura & munia ancipites Eruditiorum animos magis torqueant, quam *Glandulæ*. Quoniam itaque plurimi varia, & pauci vera de illis judicia protulerunt, liceat mihi hic, Vir meritiſ-

 ſime,

ſime, Tibi, tanti Parentis veſtigia ſequenti, in meæ erga Te, Patremque, obſervantiæ teſtimonium, quanta poſſum brevitate, proponere, quid de glandularum uſu, & de humorum Secretione, poſt diuturniorem indaginem veriſimillimum videtur.

Quid vita & quomodo conſervatur.

Corporis Humani *vita eſt mutuus Partium ſolidarum in fluidas, & fluidarum in ſolidas partes influxus*; qui influxus a jugi ſanguinis circuitu & *fermentatione* reliquorumque humorum motu conſervatur. Sanguis ipſe à cordis, tanquam ab hydraulicæ machinæ, motu, in orbem agitatur, & agitatus motorem ſuum in motum viciſſim concitat. Fermentatio ſanguinis ab inteſtino principiorum ejuſdem certamine fovetur. Ex perenni autem hacce particularum ſanguinis lucta & conflictu, Elementa ejuſdem, ſalina præſertim, atteruntur nimis, & eorundem paulatim abraduntur anguli, donec *fermentationi* tandem & calori vitali fovendo inepta redduntur. Quare novæ indies & diſſimiles particulæ ab ingeſtis alimentis in ventriculo extractæ admiſceri debent.

Neceſſariæ ſunt glandulæ in corpore humano.

Ne autem à diuturno *Chyli* acceſſu vaſa ſanguifera nimis turgeant, aut diſrumpantur, ſanguinis ramenta, ſeu effœta cor-

corpuſcula à ſanguine ſecedere debent, ut adventanti *Chylo*, & *fermentationem* inituro, locum cedant; unde innumeræ hinc inde per totum corpus diffuſæ ſunt *Glandulæ* ſeu filtra, in quibus debellati hujuſmodi & vappeſcentes latices ſecernuntur, hinc foras extra corpus confeſtim amandandi. Uti in Renibus copioſa *Urina*, in Glandulis cutis milliaribus *Sudor* & *tranſpirationis materia*, in utero *menſtrua*, necnon in Teſticulis *fermentum Viri ſeminale*, filtrantur. Nec tantum excrementitii, ſed etiam utiles humores e ſanguine, in ſanguinem redituri, colantur. In *Glandulis* oculorum *Innominatis* Lachrymæ, in membrana naſi pituitaria mucus narium, in Parotidibus & buccarum glandulis ſaliva, in ventriculo fermentaceus ſuccus, in Hepate bilis, in Pancreate & Glandulis Inteſtinorum Lymphaticus liquor, cribrantur. Qui omnes humores cum Chylo ad ſanguinem, tanquam ad primi, ex quo orti ſunt, Parentis gremium revertuntur. In variis Corporis partibus pellucidus quidam liquor, qui *Lympha* vocitari ſolet, ſecernitur, ad ſanguinem pariter rediturus. In glanduloſo Cerebri Cortice, & in Medulla Spinali, tenuiſſimum & inviſibile

Diverſi ſucci qui in glandulis ſecernuntur.

fluidum percolatur, per nervos ad ſanguinem, ex quo derivatur, refluxurum, quod *Spiritus Animales* vulgo nuncupari ſolet.

Coccinei igitur Laticis maſſa, Oceani inſtar, qui varios rivulos per ambagioſos *Telluris* meatus ad ſuperficiem ejuſdem emittit, eoſdemque denuo peracto circulo in ſuum ſinum ebibit, diverſos Humores in plurimis colatoriis deponit, eoſdem rurſus in ſui Torrentis gremium abſorpturus. Quamvis tamen omnia hæcce fluida ex eodem fonte, nempe ex purpurea maſſa ſint oriunda, natura tamen longe diverſa ſunt; *Bilis* enim à *Lympha*, *Urina* à *Semine*, *Spiritus* Animales à ſaliva, Sudor à Lachrymis, Cerumen aurium ab humore Pericardii & ab Adipe, non tantum juxta ſenſuum teſtimonium & ſcrutinium, ſed etiam juxta rationis indaginem, in muniis & uſibus longe diſcrepare videntur. Hic autem animus eſt quanta poſſum ſolertia breviter inveſtigare, quomodo fit filtratio Humorum in glandulis, & quomodo diverſi Humores in diverſis Colis ſecernuntur; quod ut rite peragatur, Glandularum ſtructura prius erit obiter delineanda.

Secreti humores natura diverſi ſunt.

Plu-

Plurimi hactenus exiſtimarunt quod *Glandulæ* nihil aliud *fuerint* quam *venæ*, *arteriæ*, *nervi*, *&* *alia vaſcula in nodum vel glomum complicata.* Hæc autem Opinio non tantum nullo experimento fulcitur, ſed etiam *filtrationis* naturæ repugnat. *Filtratio enim eſt peculiaris cujuſdam Fluidi à ſanguine per Glandulas, quaſi per cribra, Secretio.* Concipi autem non poteſt, quod vaſa, quæ ſanguinem vehunt, utut contorta, ipſa eadem aliquem liquorem à ſanguine ſeparent. Sanguis enim ab arteriolæ piloſæ extremo, per mediam *intercapedinem*, in hians adſtantis venulæ oſtiolum tranſmiſſus, nihil ſui, aut à ſe, deponere poteſt, niſi quamdiu adhuc in arteriola fluit, vel dum in venula gliſcit, vel quando ab extremo unius in oſculum alterius per medium intervallum præterlabitur. Nullus autem Humor à ſanguine adhuc in arteriola contento, aut à venula abſorpto, ſecerni poteſt. Unde in ſolo interjacente ſpaciolo percolari debet. Ibidem quoque filtrari non poteſt, niſi bibulum & cribriforme occurrat colum ſeu Glandula, per cujus hiantes porulos tranſire valeat. Innumeræ igitur Glandularum, ſeu veſicularum, ut vult *Cl. Malpighius*, multis

Glandulæ non ſunt vaſa complicata.

Quid filtratio.

tis foraminulis perviarum Myriades, per totam paſſim Corporis Humani machinam diſſeminatæ reperiuntur. Quædam *conglobatis acinis* haud diſſimiles, cavarum Partium parietibus *ſolitariæ* adhærent; uti obſervari poteſt in membrana Narium *pituitaria*, in membrana internas fauces & tracheam arteriam inveſtiente, in œſophago, in tunica villoſa Ventriculi, Inteſtinorum, in Utero, in baſi Cordis, in Cute pro ſudore filtrando, & in Carne muſculoſa pro ſecernenda lympha. Aliæ vero Glandulæ in cumulum *conglomeratæ* ſunt, & pluribus ſurculis uni caudici inſertis racemorum inſtar implantatæ adhærent. Uti *Cortex Cerebri*, *meditullium Medullæ Spinalis*, *Glandula Pituitaria*, *Glandulæ Lachrymales*, *Parotides*, *Tyroides Glandulæ*, *Amygdalæ faucium*, *Thymus*, *Hepar*, *Pancreas*, *Renes*, *Teſtes*, *Glandulæ inguinales*, *Axillares*, *Meſentericæ Aſellii*, & *Renes Succenturiati*. Omnes Glandulæ extus convexæ ſunt, intus concavæ & veſiculares præter Teſtes; qui ſoli, ut mihi Romæ, memini, innuit paulo ante obitum ſagaciſſimus Glandularum Scrutator *Malpighius*, vaſculares, tubuloſi, & in tota longitudine, tibiæ inſtar muſicæ, perforati ſunt; ut

Glandulæ conglobatæ & conglomeratæ

ut ſeminale Viri fermentum in contortis hiſce, & quaſi ſerpentinis ductibus rectius elaboratum, grande Generationis opus efficacius moliatur.

Unaquæque igitur *Glandula eſt membranula cava foraminulis pertuſa*, arteria, vena, nervo, & excretorio vaſculo ſtipata. Ab arteria ſanguinem recipit, non tantum ut nutriatur, ſed etiam ut à ſanguine per foraminulas, cribri inſtar, peculiarem quendam ſuccum ſecernat, & per excretorium ductulum ad deſtinatum locum amandet; Vena reſiduum ſanguinem ad cor revehit, nervus autem ſpirituoſum fluidum à cerebro advehit, qui foraminularum Sphincteres, ſeu circulares pororum fibrillas ſubiens, eoſdem ad debitum tonum contrahit & anguſtiam, ut proprius humor non tantum in ea, in qua par eſt, quantitate, ſed etiam ut ſine aliorum liquorum conſortio à cruore impermixtus, ſecernatur. Si enim præ Spirituum Animalium inopia laxata nimis ſint Glandularum oſtiola, filtrandus ſuccus purus non erit, ſed aliis fluidis comitatus inquinabitur; unde effœtus evadet, & deſtinato uſui minus idoneus. Uti in teneris infantibus, & in vietis ſenibus obſervare licet;

Quid Glandula.

Uſus ſpirituum animalium in glandulis.

Quare infantes & ſenes debiles ſunt.

cet; quibus, præ virium, ſeu fluidi nervei defectu, Glandularum fores nimis apertæ ſunt & tenſiles; unde ſerum & reliqui ſanguinis liquores cum ſecernendo ſucco promiſcue præterfluent; ſicque omnia corporis infantilis & ſenilis fermenta longe debiliora erunt, & multo ſegnius operabuntur, quam fermenta juvenum; qui vividiori ſanguinis motu incaleſcunt, & uberiori Spirituum Animalium proventu luxuriant. Hinc digeſtio, motus progreſſivus, & reliqua corporis atq; animi munia in ſenibus paulatim elangueſcunt, donec laxata tandem, & enervata colatoriorum compage, ſanguis neq; laudabili *Chylo* reparatus, neq; debita filtratione depuratus, vappeſcit indies; & ceſſante demum ipſius circuitu & fermentatione, mors naturalis, nullis forſan aliunde morbis accelerata, ſponte ſua furtim obrepit, & vitæ terminum præcludit.

Ætas caduca & mors naturalis.

Quilibet itaq; acinus glanduloſus à circumeunte ſanguine peculiarem ſuccum per apertas *laminulæ interioris* foraminulas in cavitatem ſuam exugit; quem hinc aliorſum per appenſum & hiantem canaliculum tranſmittit; canaliculi autem ab omnibus *Glandulæ conglomeratæ*

glomeratæ globulis cavis & cribroſis, tanquam totidem radiculi, in unum truncum abeunt, ut ſeſe fortius ſuſtineant, & ut *Acinos glandulosos*, qui aliunde fluxiles forent, in conſtanti ſitu alligatos, frænulorum inſtar, cohibeant. Ubi autem tubuli hujuſmodi excretorii ſtrictius ſibi cohærent,& tranſverſis aut decuſſantibus ſtaminibus carneis, & contractilibus, tanquam in retiformibus intervallis, implicantur, & corroborantur ; textura Glandulæ firmior longe & robuſtior erit ; hinc eſt quod Renes Hepate, Parotides Teſtibus, Pancreas, Thymus, & reliquæ Glandulæ lymphaticæ glanduloſa Cerebri ſubſtantia compactiora ſunt. Textura Glandularum.

Ex his itaq; clare percipitur quomodo Humores à ſanguine per glandoſa hujuſmodi filtra ſecernuntur ; mirum enim non eſt quod, appellente ad bibulos Glandularum porulos ſanguine, Humores quidam per eoſdem, tanquam per ſetaceum, aut per manicam Hippocratis, tranſcolentur. Quomodo fit filtratio. Stupendum autem videbitur, quod peculiaris quidam humor in qualibet glandula conſtanter filtretur, quod, inquam, Bilis in ſolo ſemper Jecore, Urina in Renibus, Semen in Teſtibus, Lympha Quomodo peculiaris humor in qualibet glandula ſecernitur.

in Glandulis Lymphaticis, Spiritus Animales in Cerebro tantum, & reliqui Humores in proprio quiſq; loco ſeorſim impermixti ſecernantur. Mirum cenſebitur quod Urina, ſeu *Serum ſanguinis*, quæ fluida maxime eſt, per Hepatis acinos non tranſeat, cum eaſdem Bilis, quæ craſſior longe eſt, pervadat. Quare Lympha, quæ tenuis ſatis eſt & limpida, vaſculares Teſticulorum Glandulas non permeet, cum ſpermaticus ſuccus, qui viſcoſus eſt & conſiſtentia craſſus in iiſdem filtretur; & quare Spiritus Animales, his omnibus longe tenuiores, per Glandulas Salivales, Stomachicas, Inteſtinales, Naſales, & reliqua totius Corporis filtra pleno alveo non ſeparentur, cum ipſi inviſiles per inſenſiles Corticis Cerebri glandulas & nervulos fluant. Ut itaq; nubilam harum Difficultatum caliginem novo quodam Rationis & Experientiæ lumine abigere valeam, aliorum Sententias circa eaſdem prius hic obiter recenſere neceſſum eſt.

An ſint fermenta in glandulis.

Plurimi aſſeruerunt *Anatomici*, cum aliàs rem explicare non valuerint, quod in omnibus Corporis Glandulis diverſa hoſpitantur fermenta; quorum beneficio quælibet Glandula peculiarem ſecernit

cernit Humorem. Verum, amabo, ubinam ſitum erit hoc fermentum? An in cavitate Glandulæ, vel in foraminulis ejuſdem? In foraminulis dubio-procul non cenſebitur habitare, quia vel eaſdem obturaret, & tranſituro humori aditum præcluderet, vel appellentis humoris impulſui cedens, in cavitatem Glandulæ retro pelleretur; ſicq; Humor à tergo ſecuturus fermento deſtitueretur. Præterea undenam hocce fermentum præ Glandulæ foribus ſic adſtans procederet? Quo filtro à ſanguine ſepararetur? Non potuit à Glandula ipſa ſecerni, quia nondum cavitatem ipſius intravit; unde manifeſtum eſt quod in Glandulæ oſtiolis ſtare non poteſt hocce fermentum. Nec etiam in Glandulæ cavitate habitare poterit, quia ſic ſecretioni non inſerviret; foret enim à præterfluente ſanguine & ſecernendo latice remotum; & antequam filtrandus Humor latitans in Glandulæ cavitate fermentum attingeret, foret jam ſecretus; à ſanguine enim per oſtiola Glandulæ in cavitatem ejuſdem foret prius tranſmiſſus, ac proinde poſt ſecretionem foret inutile hocce Fermentum.

Præterea in Glandulæ cavitate ſiſtere ſe non poteſt hoc Fermentum, quia à Secreto jugiter humore in apertum vaſis excretorii ductulum confeſtim volveretur; ſicque liquor pone ſecernendus fermento privaretur. Porro, qua via fermentum ad cavitatem Glandulæ primum appulit? Per foraminulas reſpondebitur? Peculiare autem Fermentum non poſſet filtrari in una Glandula potius quàm in alia, juxta horum medicorum rationem, niſi aliud fermentum peculiare ibidem præextitiſſet, ſicque Fermentum foret ſeipſo prius, ac ſuæ foret Secretionis Fermentum.

Fermentum non poteſt eſſe in cavitate ullius glandulæ.

Cæterum, ſi Fermentum Glandulæ cujuſvis in porulis ipſius filtraretur, vel foret ejuſdem naturæ cum Humore cui ſecernendo inſervit, vel diſcrepantis prorſus indolis. Ejuſdem naturæ nequit eſſe; quia Fermentum in Chymia à fermentando corpore ubiq; diverſum eſt; nullum enim fermentum cum ſeipſo fermentationem init, ſed cum diſſimili Corpore luctatur. Si vero diverſæ indolis foret, diverſi Humores per eoſdem Glandulæ porulos tranſirent, quod ipſi *Fermenti Glandularis* Fautores aſſerere non audebunt. Unde plane ſequitur quod decantatum

nunc

nunc in toto *Orbe Medico Secretionis Animalis Fermentum* neque Experimento ullo detegi, neque ratione concipi poteſt; cum neque ante Glandularum fores, neq; in Glandularum foraminulis, neq; in cavitate earundem filtrari, neq; reſidere valeat.

An conformis ſit figura porulorum & humoris in illis ſecernendi.

Alii igitur, ut Secretionem Animalem clarius explicent, non opus eſt, aſſerunt, ad Fermentum ullum in Glandulis latitans recurrere; ſed malunt ſecernendi liquoris & ſecernentis poruli conformes figuras ſtatuere; ſupponunt enim quod aliæ Glandularum foraminulæ triangulares ſunt, aliæ pentagonæ, aliæ polygonæ, & juxta multiplicem figurarum varietatem varios quoque Humores ſecernunt. Partes nempe ſanguinis triangulares per foraminulam trigonam, cubicæ per cubicam, quadrangulares per tetragonam, & reliquæ ſanguinis particulæ per eos Glandularum porulos, quibus figuræ eorundum adaptari poſſunt, percolantur. Sicque *Bilis* in *Hepate*, *Urina* in *Renibus*, *Lympha* in *Glandulis Lymphaticis*, *Fluidum Nerveum* in cinereo *Cerebri & Cerebelli Cortice*, & reliqua Corporis Fluida ex ſancita hacce particularum & porulorum inſenſilium affinitate

nitate & correſpondentia in propriis Colatoriis deponuntur.

Hæc pariter Opinio nullo Experimento confirmari, & nulla cum ratione conciliari poteſt; quin imo utriq; repugnare videtur. Obſervamus enim quod per quemlibet Glandulæ porulum omnes ſanguinis diverſarum figurarum particulæ permeant. Urina enim, Bilis, Saliva, Semen, Lympha, & reliqui Humores ex peculiari particularum, *Aquæ*, *Terræ*, *Salis*, & *Sulphuris* connubio ſub diverſa tamen proportione coaleſcunt; ac proinde quælibet Jecoris, Renis, & aliorum filtrorum vel minima conglobata Glandula particulas multiplici & diſcrepanti figura donatas ſecernit. Diſſimiles enim eſſe Terræ, Aquæ, Salis, & Sulphuris figuras diverſus eorundem Sapor, & diſcrepantes effectus apprime demonſtrant. Si reſpondeatur forſan quod Bilis, *v. g.* Elementa Terra nempe, Aqua, Sal, & Sulphur diverſis quidem figuris à ſe diſcrepant ſingula, unita tamen ſub certa & peculiari proportione in peculiarem abeunt figuram à ſingulorum figura diſcrepantem & Glandularum figuræ conformem. Verum hæc non arridebit reſponſio, quia quælibet Bilis molecula,

ex Terræ, Aquæ, Salis, & Sulphuris proportione orta, fluida eſt, ac proinde in omnes figuras formari poteſt; atq; ita Bilis cum fluxilis ſit, non tantum foraminulis Glandularum Hepatis, ſed etiam porulorum aliarum omnium Glandularum figuris adaptari poterit. Unde promiſcua fieret omnium Humorum in qualibet Glandula ſine ullo diſcrimine Secretio. Præterea fit aliquando quod, obſtructo aliquo filtro glanduloſo, Humor per aliam Glandulam tranſit. Sic obſtructis in Nephritide Renibus Urinam ſæpe per ſtomachum & per os excretam obſervavi. Obſtructo Hepate Bilis flaveſcente colore Corporis habitum tingit; Melancholici, qui multum expuunt, paucam Urinam excernunt. Unde patet quod diſſimilis adeo non eſt diverſorum humorum & filtrorum figura, nec tam diſpar eorundem proportio, quin aliquando pro data occaſione ſibi adaptari valeant.

Cum igitur indubitatum ſit quod in diverſis Corporis Animantis (imo Vegetantis) colis diverſi ſucci ſecernantur, & cum hujus diſcrepantis ſecretionis cauſa ſupponi non poteſt fermentum ullum aut conformis Humoris

&

& Filtri figura, alia nobis excogitanda eſt ratio, cur tam conſtans & ſtupendus effectus producatur. Obſervare igitur liceat quod Fluidi alicujus Corporis Particulæ, ſi ſimilis ſint figuræ & ſuperficiei, ſibi aſſociari ambiunt. Sic fluxiles Mercurii globuli in plana ſuperficie rotati, quando ſibi occurrunt, ſeſe amplectuntur: Sic aqua per ſiccum pannum in globulis pariter aſperſa, panno non adhæret, ſed fluitat, & obviis aliis globulis ſeſe immiſcet. Sic Sal Cornu Cervi, Cranii Humani, Viperarum, aut alius ſal Animalium volatilis, ex ſpiritu eorundem in *Vaſis Sublimatoriis* igni impoſitis in altum elevatur, & concavo *Capitelli* vertici in ſicca forma affigitur. Sal quoq; cujuſvis mixti corporis fixus per lixivium extractus, facta aliqua decocti evaporatione ad parietes vaſis in aere frigido in peculiaris figuræ cryſtallos abit. Sic quando corroſivi ſanguinis noſtri ſales in aliqua corporis parte ſiſtere ſe, & nidulari cœperunt, uti in Gangrena, Carbunculo, Cancro mammarum videre eſt, reliqui virulenti ſales huc confluunt, & crudelius ferocientes tanto ægrotos tormine cruciant, ut ſi forte, amputata mamma vel

Similes figuræ ſimilibus gaudent figuris.

vel parte Sphacelo corroſa, affluxus eorundem impediatur, in ſanguine detenti, ad internos Corporis receſſus non ſine Vitæ periculo nonnunquam recurrunt. In Podagra acidi ſanguinis ſales ad articulos, iiſdem antea aggravatos, à ſanguine, in quo aliter forſan morbos foverent, exonerantur. In Febre maligna, aut in Peſte, ferale ſanguinis Fermentum ad applicatas cucurbitulas aut veſicatoria ex congeneris figuræ ſuæ ſimilitudine amandatur. Et quemadmodum quædam particulæ ſibi adjunguntur ex conformi ſuperficiecularum figura, ſic aliæ ſibi, ex diſpari earundem proportione, uti *Oleum Aquæ*, aſſociari nullatenus poſſunt.

Cum itaq; experientia doceat quod conſimiles Corporum figuræ eadem conjungant, & diſſimiles eadem diſſocient, & cum Humorum in diverſis Corporis noſtri filtris ſecretorum diverſa ſit indoles, ac proinde diſſimilis particularum earundem figura, diverſa earundum textura, & diſpar omnino proportio, haud levis conjiciendi anſa offertur, quod *vera ratio cur bilis*, v. g. *in Hepate, aut alius quivis humor in ſua potius Glandula quam in alia filtretur, non eſt quia ſimilis eſt pori & humoris figura,*

Vera ratio cur humores peculiares in ſingulis Glandulis ſecernantur.

 ſed

ſed quia integrantes ſucci bilioſi Partes, ſeu moleculæ ex peculiari ſuorum Elementorum proportione, atque ex conſimili textura & figura ſibi ipſis facilius uniri poſſunt, quam moleculis Lymphæ, Urinæ, aut alterius liquoris; ac proinde per glanduloſos Hepatis acinos, quoniam per ipſos primo poſt fœtus conceptionem in utero filtrari cœpit, ad Vitæ terminum cribrari perſeverabit.

Hoc illuſtrare facile eſt Experimento vulgari cum Oleo, Aqua, & Charta Chymicorum emporetica ſeu bibula celebrato. Oleum Aquæ limpidæ nullo ſale aculeatæ affundatur, & ſpatula, quantum poteſt, agitatum eidem intime admiſceatur. Si animus eſt Aquam ab Oleo ſeparare, ſumatur charta in aquam prius immerſa, & in hanc chartam vaſi impoſitam Oleum & Aqua affundantur; tota Aqua per chartæ porulos aqueis particulis jam repletos, relicto pone oleo, tranſibit. Si vero quis vellet Oleum prius ab Aqua ſecernere, charta in oleum immergatur; & nihil præter oleum per poros illius oleo prius gravidos percolari poterit. Eodem modo concipi facile poteſt quod omnes Corporis noſtri Glandulæ, etiam dum adhuc in exiguo puſilli germinis

minis gyro incluſæ ſunt, peculiari liquore ſaturatæ conſimiles tantum huic latici ſuccos ſecernent. Sicque Cerebrum Animales tantum Spiritus, Renes urinam, Teſtes Fermentum ſeminale, Jecur bilem, Parotides Glandulæ ſalivam, Glandulæ cutis milliares ſudorem, aliæ Glandulæ Lympham, ſingulæ demum, peculiari & diverſo deſtinatæ officio, fluida utilia & noxia, ob conformes ſecreti jam, & jam à tergo ſtatim ſecernendi *Fluidi* figuras, necnon ob parem Elementorum ejuſdem proportionem, & contextum, à præterfluente Cruoris maſſa, tanquam ab inexhauſto torrente, per totum Vitæ curſum jugiter percolabunt.

Si tamen fortaſſe purpurei torrentis maſſa peculiari aliquo liquore, uti urina, vel bile, nimis ſit imprægnata & diluta, conformes hujuſmodi moleculæ à luxuriante hocce latice ita à ſe invicem divulſæ erunt & remotæ, ut ſibi immediate per filtrum ſuccedere non valeant, ſed aliæ redundantis ſucci interjacentes particulæ cum iiſdem promiſcue tranſibunt. Sic obſtructis in *Nephritide* Renibus, & ſuppreſſo Urinæ profluvio, ſerum ſanguinis per Ventriculi & Inteſtinorum Glandulas, aut per alia

Ratio cur Glandulæ aliquando alienos humores ſecernant.

alia Colatoria filtrabitur; unde *Vomitus*, vel *Alvi Fluxus* forſan ſequetur. Obſtructo Hepate, Bilis flavo *Icteri* colore Corporis habitum tingit. Suppreſſis menſtruis, ſputum cruentum per certas periodos aliquando recurrit. Obſtructis autem penitus Glandularum cavitatibus, vel excretoriis earundem ductibus, cavitas à ſtagnante vel retenta materia præter modum aliquando ampliabitur, & ad molem nonnunquam enormem extumebit; uti Pariſiis olim obſervavi in Vidua quadam ex *immani Hypogaſtrii Sarcomate* mortua, in cujus Solo utero *Carneam Excreſcentiam* duas & quadraginta libras gravem reperi. Si vero materia in Glandularum cavitate detenta, fluida remaneat; *Hydatides*, ſeu *Cyſtides Veſiculares* liquore repletas efformabit. Si ſpiſſa fiat, Schirros producet. Si demum obſtructas Glandulas nutriat, & nutriendo paulatim diſtendat, Sarcomata creabit. Unde omnes Glandularum Tumores ad Hydatides, Schirros, & Sarcomata, tanquam ad tres tantum Claſſes reduci poſſunt.

Morbi glandularum ſunt Tumores tantum tres.

Si quis forte miraretur cur Spiritus ſaltem Animales, qui tenuiſſimi ſunt, & oculorum, imo mentis aciem fu-

Quare glandulæ non ſecernunt Spiritus Animales.

fugiunt, per omnes Glandulas ſine ullo diſcrimine cum reliquis fluidis non filtrentur, mirari deſinet, quando ſecum perpendet, quod omnes Glandularum foraminulæ ita ſuo, vel alieno liquore ſemper ſunt ſaturatæ & repletæ, quod ne quidem inviſili Spirituum Animalium auræ aditum largiri valeant; ac proinde in glanduloſo tantum Cerebri Cortice ſecerni poterunt. Etiamſi autem *aereum hocce Nervorum Fluidum* in ſolo Cerebro, & in appenſa Medulla Spinali pleno alveo filtretur, in aliqua tamen, ſed pauciori, copia cum reliquis Humoribus, in loculis eorundem & in Principiorum interſtitiis fluitantes, per omnes alias Glandulas pertranſeunt. Unde fit quod in majori, quam par eſt, Humorum excretione, in contumaciori *Vomitu*, in violentiori *Purgatione*, in Alvi *Fluxu* colliquante, in copioſo *Urinæ Profluvio*, in nimio *Sudore*, in diuturniori ſalivatione, in immodico *Fluore albo*, in immoderato *Menſtruorum Fluxu*, in Gonorrhœa tabida, ex nimio *Fluidi Nervei* & volatilium ſanguinis Principiorum diſpendio Vires elangueſcunt, &, non ſine Vitæ periculo, nonnunquam proſternuntur. Quare nimiæ evacuationes debilitant.

FINIS.

Lectori Admonitio.

HAſce duas, quæ ſequuntur, Epiſtolas ex Anglico Idiomate ab eruditis D. G. B. *&* J. W. *Studioſ.* Oxon. *in Latinum converſas huic Operi Appendere hiſce de cauſis viſum eſt. Quoniam ſcilicet iſti, quæ mox ſubjicietur, novo* Oeconomiæ Animalis *Exemplari, tanquam fundamento, tota hujus Libri ratio innititur; & ut etiam Tabula iſthæc, utpote compendioſa admodum, aliis, in Diſquiſitionibus ſuis habendis veluti norma præſto ſit, quicunque hujuſmodi poſthac Exercitationes inſtituent.*

Epiſtola

Epiſtola à Literato

Quodam *Cantabrigienſi* data ad

Bernardum Connor, M.D.

Londin. de Prælectionibus ſuis

Chymicis & Anatomicis

Oxonii habitis Ann. 1695.

Vir Dignissime,

Quanto cum applauſu, quantaque omnium comprobatione Anatomicas tuas, Chymicaſq; Prælectiones *Oxonii* nuper habuiſti, hic auditum eſt. Ut etiam vota omnium & animos explevisti, cum nonnullas hujuſmodi Exercitationes Pariſiis aliquot abhinc annis inſtituiſti, ab oculatis quibuſdam teſtibus, qui & ipſi quoq; perſcrutandæ Naturæ non inanem dederunt operam, mihi inſuper innotuit; ex quo Te, quippe cui Germaniam, Ita-

Italiam, Poloniam, Belgiumque peragranti cum Malpighio, Bellino, Redo aliiſq; celeberrimis ibi gentium Medicis familiaritas interceſſit, recondita Medicæ Artis Arcana penitius indagaſſe nullus dubito. Illas etiam *Diſſertationes* tuas *Medico-Phyſicas*, ubiq; referentes Autoris Ingenium, *Oxonii* nuper excuſas *de Antris nempe Lethiferis, noxiis Exhalationibus, Venenis Subterraneis, De montis Veſuvii Incendio*, aliiſque ſtupendis Naturæ Phænomenis ſumma cum delectatione perlegi. Hiſce de cauſis mihimet ipſe perſuaſi Te non modo *Chymiam Anatomiamq*; feliciter excoluiſſe, ſed Rationem porro quandam excogitaſſe, qua potis es alios etiam has Artes multo citius, quam uſu venire ſolet, edocere; quam mihi hac in parte perſuaſionem confirmarunt Amici cujuſdam *Oxonienſis* Literæ. Non ipſe quidem hic loci unicus is ſum, cui maxime in votis eſt, ut aliquot ſaltem Menſes apud nos etiam agas, modo continuæ tuæ hoc à Te impetrari ſinant Occupationes: Turba mehercle ſumus, qui nobiſmet, ut primum æſtate jam nunc elapſa de tuo ab *Oxonio* diſceſſu percrebuit fama, præpropere tuum ad nos adventum gratulabamur.

Cum

cum autem tua Te Praxis *Londini* occupatiorem habeat, quam ut pari beneficio Academiam quoque noſtram obſtringas, Schedulam ſaltem de inſtituta Exercitationum tuarum Methodo à Te exorare fas ſit. Lubens etiam reſcirem, ſiqui Te prælegentem audire cupiant, an Te *Londini* publicis hiſce Studiis vacare ſinant Res tuæ. Hanc à Te Gratiam plurimi petunt, at præ cæteris,

Tui Obſervantiſſimus,

Cantabrigiæ,
id. Octob.
1695.

C. P.

CONNORI Reſponſio

In qua Novum ſuum

Oeconomiæ Animalis

Exemplar Exhibet.

QUicquid, Vir eximie, propter nimiam tuam in me Benevolentiam, in meas aut Libelli mei laudes prædicare libuit, id prorſus humanitati tuæ dandum eſt, nec aliud quicquam Tibi reponam quàm quod pro virili mea ſemper enitar ut non de ingrato bene meruiſſe videaris. Oxonienſi Amico tuo plurimum debeo, quod de me adeo honorifice loquutus eſt, & nullam uſquam Academiam me magis humaniter accepiſſe gratiſſimo quidem animo fatendum eſt.

Ut vero non ea Te lateat Methodus, qua rerum harum cupidos ad interiorem Humanæ fabricæ, temperamen-

mentorum, morborumq; notitiam rite perducendos ſuſcepi, en! Tibi totius inſtituti rationem.

Hominem inprimis conſiderare libet, veluti quiddam à Spiritu & Materia compoſitum: cum autem circa hanc tantum verſetur Ars Medica, Corpus Humanum propius intueri viſum eſt, ejuſque fabricam ab aliorum Animantium conſtructione haud abſimilem eſſe expertus novi. Ut vero nihil prorſus Hominis nos fugiat, non ſolum examini ſubjicienda ſunt illa quibus extructus eſt Membra, ſed ipſa circum ubiq; corpora, quotquot eum quoquo modo afficiunt, aut quicquam ei conſervando ſubminiſtrant, accurate perſcrutanda ſunt. Cum igitur Animalia, Tellus, Aer, Planetæ, Sol & Stellæ ſint ſuo quæque modo ad vitam humanam oppido neceſſaria, in totum ideo Mundi Syſtema & Elementa, eaſque præſertim Qualitates, quæ Saluti humanæ officere vel prodeſſe poſſunt, penitius inquirendum eſt. Trium etiam mixtorum, Animalium nempe, Vegetantium & Mineralium, Natura diligentiſſime prius eſt excutienda, quam poterimus Generationis, Nutritionis, ſani morboſique ſtatus, & Mortis de-

mum cauſas aliqua ſaltem tenus inveſtigare, aut, ſic uti par eſt, explicare miram illam fabricam, Mechanicos Hydraulicoſque motus, Præparationes Chymicas, aliaque non innumera minus quam ſtupenda Corporis Humani Phænomena.

Methodus igitur ea mihi videtur optima, quæ à prævia majoris Mundi diſquiſitione ad hujuſce minoris examen analytice progreditur. Ut rite igitur hoc Opus ordiamur, per Experimenta Chymica Elementa rerum inprimis ſunt indaganda, præſertim vero particularum iſtarum figuræ qualitateſque, quæ Corporum omnium mixtorum, & ipſius præcipue Sanguinis, ſunt Principia. Medicorum hac in parte incuriam (nec adeo tamen alte latent iſthæc Principia, ut erui nequeant) novos Philoſophiæ Naturalis & Artis Medicæ progreſſus impediiſſe nemo inficias ibit. Hoc enim ita mihi perſuaſum eſt ac quod maxime, neminem uſquam fore, modo rem ſecum recte perpenderit, omneſque corporum operationes ad Naturales tantum Cauſas abſque Miraculorum ope retulerit, qui non mecum illico ſentiet, poſſe nimirum morborum cauſas atque

atque remedia non incaſſum ad examen vocari; adeoque protinus evaneſcet decantatum iſthoc Axioma, *Medicinæ* ſcilicet *nihil ineſſe Certitudinis.*

Etſi non adeo ſim amans mei, ut exiſtimem memet unum integram eam & perfectam omni ex parte Methodum excogitaſſe, quam apprime neceſſariam duco ad recludenda magis recondita Naturæ arcana; at ſperare tamen fas ſit *Tabulam* mox ſubjiciendam, juxta quam meas Oxonii Prælectiones inſtituebam non prorſus inutilem fore.

Nova

Nova Tabula
Oeconomiæ Animalis
Demonſtratæ

Oxonii primum, Ann. 1695, dein Londini, & tandem Cantabrigiæ Ann. 1696.

1. *DE Elementis, Fabrica & Syſtemate Mundi, & de mutuo partium ejus nexu & dependentia.*

2. *De Corporum terreſtrium Elementis, ubi (poſt Chymica quædam Experimenta) ad Examen vocantur Natura, Proprietates, Figuræ & Effectus Terræ, Aquæ, Salis & Sulphuris, uti & Animantium, Vegetabilium & Mineralium Ortus.*

3. *De Corporis Humani fabrica, ejuſque in partes ſolidas & fluidas diviſione, ubi de ſolidarum præcipue Partium Natura & contextu.*

4. *De Fluidis Corporis Humani Partibus; de Natura, Principiis, Fermentatione, & Circuitu Sanguinis, de Febre, de Nutritione;*

tione ; de Temperamentis ; de variis Humoribus in Sanguine contentis ; ubi etiam de Juventute, Senectute & Morte.

5. *De Sanguinis reparatione ; de Chylo, Vaſis Lacteis & Ductu Chylifero ; de Maſticatione, Digeſtione, & Fermento Ventriculi ; de Præcipitatione ſeu Separatione Excrementorum a Chylo ; ubi de Oeſophagi ſeu Gulæ, Ventriculi, & Inteſtinorum ſtructura ; de Motu Periſtaltico & Antiperiſtaltico ; de Glandulis ; de Meſenterio ; de Lympha, Vaſiſque Lymphaticis.*

6. *De Cordis Fabrica, Motu & Uſu ; ubi de variis Pulſuum generibus ; de Polypo & Deliquio ; Nova item affertur Hypotheſis de Cordis Motu, & de Sanguificatione.*

7. *De Arteriæ Tracheæ, Pulmonumque ſtructura ; ubi de Reſpirationis Uſu & Cauſa ; de Pleuritide, Phthiſi, Aſthmate ; Natura etiam Aeris, Nitri, & Spirituum Animalium, aliter quàm hactenus, explicatur.*

8. *De Præcordiis ſeu Vaſis Sanguiferis Cordi appenſis ; ubi de Venarum ac Arteriarum Structura, Motu, & Differentia.*

9. *De variis Venæ Portæ, & utriuſque Cavæ, Propaginibus.*

10. *De utriuſque Aortæ per totum Corpus propagatione.*

11. *De Cerebro & Cerebello; ubi de Generatione ac Motu Spirituum Animalium; de Perceptione, Somno, & Vigilia; de Deliriis, Mania, Phrenitide; de Animæ in Corpus Influxu & Effectu; ubi de Senſatione & quinque Senſuum Organis.*

12. *De Oculo, Lachrymis, Ductibus Aqueis & Naſalibus; de Viſione, Luce, Coloribus, Cæcitate, & præſertim de peracuto quorundam Animantium Viſu.*

13. *De Naſi Fabrica; de Membrana Pituitaria; de Muco, Olfactu, & Sternutatione; de mutuo Naſi & Linguæ Conſenſu.*

14. *De Lingua, Palato, & Gingivis; de Motu & Muſculis Linguæ; de Guſtu & Voce.*

15. *De Larynge, de Mutis, Pharynge, & Oſſe Hyoide; de Amygdalis, Salivatione & Saliva; de Parotidibus, Gargareone, ſiti, deglutitione, &c.*

16. *De Tactu, Cuticula, Cute, Pilis, Glandulis Milliaribus; de Corpore Reticulari & Mucoſo; de Pinguedine, Tranſpiratione, Sudore, Scabie, &c.*

17. *De Aure, Aquæductu, Auditu, Surditate, &c.*

18. *De Fabrica, Numero, & Uſu Nervorum; de Motu & Senſatione; de Pari Vago, & Nervis Intercoſtalibus per tota Pecto-*

Pectoris & Abdominis Viſcera diffuſis.

19. *De Structurâ, variiſque Muſculorum figuris; de Fibris Vaſcularibus; ubi de Motu Muſculari, Naturali & Spontaneo; de Pandiculatione, Oſcitatione, Saltatione, Natatione, & Volatu; de Motu Convulſivo, Tonico, Syſtaltico, Epileptico, &c.*

20. *De Hepate, Bile, & Pancreate; ubi de Bilis & ſucci Pancreatici Secretione, & Motu, eorundemque cum Chylo mixtione.* De colico dolore.

21. *De Glandularum omnium Naturâ & Differentiis; de variis Humorum, qui Excrementitii & Recrementitii nuncupantur, Filtrationibus.*

22. *De Lienis Uſu & Structurâ; ubi de Melancholiâ, de obſtructionibus, &c.*

23. *De Renibus, Glandulis Atrabilariis, Tubulis Urinariis & Veſicâ; ubi de Sero Sanguinis, de Urinæ Colore ejuſque Contentis; de Calculo, Arenis, &c.*

24. *De Corporis Fulcris, ſive de Oſſium ſtructura, Lamellis, Fibris, Cavitate, Medulla, de Oſſificatione, de Apophyſibus, de Ligamentis, Articulis, Podagra, Rheumatiſmo, Rachitide, &c.*

25. *De Partibus Viri Genitalibus; de Naturâ & formatione Seminis; ubi de*

Effectibus ejus in Utero Muliebri, de Eunuchis, Gonorrhæa, Lue venerea, &c.

26. *De Partibus Genitalibus Mulieris; de Ovis & Ovario; de Generatione, Conceptione, Prægnatione, Fluxu Menſtruo, Partu, Monſtris. Quomodo Mulier Lue venerea inficitur & inficit. De Sterilitate.*

27. *De ſitu, Nutritione & Involucris Embryonis in Utero; de Vaſis Umbilicatibus, Secundinis, de Vi Maternæ Imaginationis, & de Modo peculiari Circuitûs Sanguinis in Fœtu.*

28. *Animadverſa quædam de Animæ & Corporis Unione.*

In hâcce *Tabula*, Vir Erudite, poſt varias Mundi Partes ſuis quaſque locis explicatas, ipſaque Corporum Principia ad Chymiæ examen vocata, Corpus denique Humanum in ſolidas fluidaſque Partes diſtinctum vides. Priùs autem quàm ſolidas ſingulatim Partes perſcrutarer; me neutiquam abs re facturum exiſtimavi, ſi ope Chymiæ Humores omnes, præſertim verò Principia Motuſque Sanguinis, qui quidem totius Corporis eſt quaſi *Primum Mobile*, diligentiùs explorarem. Quam ob rem ſcire neceſſum eſt, quâ ratione cibus Con-

concoctus in Chylum, & Chylus itidem in Sanguinem abit; quo etiam modo, Sanguine in Oſſa & Carnem indureſcente, perpetuis Alimentis reparanda ſunt ejus diſpendia; quo impetu Cor micat, aſſiduumque in Sanguine motum ciet, qua vi Sanguis iſte è Corde mox expulſus, & Pulmonùm tandem Aëre rarefactus, per Arteriarum ductus in omnes Corporis partes derivatur, & ab iiſdem ad Cor tanquam ad Vitæ fontem per Venarum denuò gyros recurrit. Ut autem pro certo habeamus quo Modo Sanguis in omnes Corporis partes uſquequaque diffluit, quaſque longo tandem Circuitu formas ſubit, ipſis oportet oculis variam omnium Corporis partium fabricam perluſtrare, Sanguiniſque ad Cerebrum uſque Canales inveſtigare, ubi Spiritus Animales eliciuntur, qui jugi Motu Ideas, cerebro priùs impreſſas, Animæ ſubminiſtrant, & inde per Nervos in omnia Corporis Membra ſeſe diſpergentes, in Muſculis motum, in quinque Organis ſenſationem excitant, quibus ad Animam transfertur cujuſvis externi Corporis Species. Hunc inde Sanguinem in Glandulas omnes inſector, ubicunque ſuperflui Humores exonerantur; in

 Jecur,

Jecur, ubi Succus Bilioſus ſecernitur; in Lienem, ubi motus ejus tantiſper retardatur; in Renes, ubi Particulas quaſdam ſeroſas deponit; in Teſtes, per quos percolatur glutinoſus quidam, & oleaceus Liquor, quem *Semen* cum vulgo nuncupare fas eſto. At ipſo tandem Homine ſatis perſpecto, placuit accuratiùs expendere iſthoc providæ Naturæ Artificium, quo ſpeciem ſuam procreare ſolet, & alterum ſui ſimilem generare.

Homo, quod nunc iterum dico, è duabus Subſtantiis, Animâ ſcilicet, & Corpore, conflatur. Anima Rationis ope Corpus conſervat, idemque per Motus Voluntarios dirigit. At Corpus viciſſim Animæ ſubminiſtrat Rerum Corporearum Ideas. Vita Hominis eſt Convenientia quædam, ac mutua Corporis Animæque Neceſſitudo. Vita verò Corporis eſt Naturalis Spirituum & Sanguinis Motus, quo paulatim deficiente Mors tandem obrepit. Quicquid habent vitæ motûſque ſolidiores Corporis Humani partes, totum hoc Sanguini & Spiritibus acceptum ferunt; nec ſanè Sanguis & Spiritus ullum ſibi motum proprio jure vindicant, niſi quem iis ſummus rerum Opifex juxta ſan-

ſancitas Naturæ Leges indidit. Ut verò conſervetur mutuum hoc Corporis Animæque commercium, omnes Corporis Humores & Organa rectè ſe habeant neceſſe eſt ; non enim Animæ diſſociatio, quæ tamen opinio apud pleroſque invaluit, ſed everſa Organorum Humorumque Diſpoſitio Corpori mortem accerſit. Priús enim moritur Corpus, quàm avolaverit Anima ; cujus exceſſus non aliud quidquam eſt quàm intimi ſui mutuique cum Corpore conſortii diſſolutio, quippe quod omnis inibi Motus planè defecerit. Integram hanc Corporis habitudinem lædunt labefactantque Morbi, qui, Sanguini primùm inſiti, ſenſim in ſolidas ſeſe partes inſinuant, eæque contagio inquinatæ, novâ viciſſim peſte Sanguinem inficiunt. Etiamſi verò nihil unquam Contagii tibi Sanguinem polluat, nec ullis unquam morbis intabeſcas, nihilo tamen minus, Partibus tandem ſolidis à diuturno jugique Humorum circuitu relaxatis nimium, & attritis, (qui Corporis habitus ſibi *Senectutis* nomen aſciſcit) juxta Naturæ Leges moriendum eſt.

Non te latet, Vir Egregie, diffuſum hoc & ſublime Argumentum univerſam quodammodo Mundi molem complecti.

Nec

Nec te neſcire vellem, eſſe mihi in animo, in Eruditorum eorum gratiam, quibus curæ ſint Medicæ Diſquiſitiones hyeme jam inſtante publicas iterum *Prælectiones* hic Londini habere: in quibus, poſt prima Rerum Principia, ſecundum *Tabulæ* meæ Rationem, Chymicè inveſtigata, Cultro deinde Anatomico totam Humani Corporis fabricam ipſis occulis ſubjiciam. Cave igitur expectes me in omnes ſingulatim partes hîc fuſiûs expatiaturum. Fas ſit hoc Operis miſſum facere, donec Res haſce novis Experimentis accuratiùs exploravero, ac tum forte Tibi quædam aut nondum, aut minus Obſervata in manus dabo, quæ Tibi oblectamentum, Arti Medicæ lucem forſan afferant, ad quam promovendam omnes perpetuò Nervos Curaſque intendet

Lond. 4° Non. Nov. 1695.

Tui Studioſiſſimus,

Bernardus Connor.

F I N I S.

Rerum

Rerum Elenchus.

ART. I. *De Statu Corporis, præcipuè Organici, ſecundum Naturam,* p. 1.

Duæ Naturæ Leges, Leges Motûs & Morum, p. 2.
Natura Materiæ, p. 4.
Materiæ Species, p. 5.
Materia eſt ſolida, unde impenetrabilis, ibid
Quid Corpus Inorganicum, p. 6.
Quid Corpus Organicum, ibid.
Tres Corporis Humani Status, p. 8.

ART. II. *De Statu Corporis Humani ſecundum Naturam,* p. 11.

Tres Hominis partes, p. 11.
Spiritus non eſt Anima, ibid.
Animæ Natura & Officium, p. 12.
Corporis humani duæ partes, ibid.
Elementares Corporis Humani partes, p. 13.
Partes Organicæ, p. 14.
Textura Corporis Humani, ibid.
Partes fluidæ & Organicæ, p. 15.
Tres Motus Sanguinis, p. 16.
Digeſtio & Chylus, p. 17.
Chyli proceſſus, p. 18.
Sanguificatio, ibid.
Uſus Sanguinis, p. 19.
(Circuitus) Sanguinis, p. 20.

Secretio

Secretio Animalis, p.21.
Motus Muſcularis, p.23.
Structura Corporis *Humani*, p. 24.
Quid Sanitas, p.25.
Diverſi Corporis Humani Affectus, ibid.

ART. III. *De Statu Corporis Humani præter Naturam*, p.27.
Quid Sanitas, quid Morbus, p. 28.
Sedes Morborum, p.29.
Tres Morborum Claſſes, p.30.
Morbi Chirurgici, ibid.
Morbi Sanguinis, p.31.
Sanguis ſpiſſus, p.32.
Sanguis ſalſus, p.33.
Dolores unde, ibid.
Morbi Spirituum, p.34.

ART. IV. *De Statu Corporis Humani ſuper Naturam*, p.36.
Status ſupernaturalis Corporis, p.36.
Diſcrimen inter mixtum & mixti particulas, p.39
Effectus naturales verè ſupernaturales ſunt, & vice verſa, p.40.

ART. V. *De vigentibus Motus Legibus*, p.42.
De Naturâ Motûs, p.43.
Motus in ſe nihil eſt, p.45.
Motus diverſi à diverſis Corporum motorum conditionibus, p.47.
Nullæ ſunt veræ Cauſæ Naturales, p.49.

ART. VI. *De ſuſpenſis Motus Legibus*, p.52.
Leges Naturæ ſuſpendi poſſunt, p.52.
Duo Motus, p.54.
Motus ſolidi, ibid.

Motus fluidi, p.54.
Quid fermentatio, p. 55.
Modus Miraculorum inquirendus. ibid.
Tres Motûs Leges, p. 57.
Quid Miraculum, p. 58.
Vulgaris Miraculi definitio, p. 60.
Vera Miraculi Natura, p.62.
Tres Motûs Legum ſuſpenſiones, p.64.
Animadverſio, p.66.

ART. VII. *De Prima Motus Lege ſuſpenſâ.* Ubi oſtenditur quod Corpus moveri poterit ſine occaſione motûs alterius Corporis irruentis, p.68.
Tres modi primæ ſuſpenſionis, p.68.
Primus movendi modus, p.69.
Secundus movendi modus, p.70.
Sudor Sanguineus, p. 73.
Tertius movendi modus, p.74.
Quælibet materiæ figura in omnes alias figuras poteſt mutari, p.75.
Converſio unius ſubſtantiæ in aliam ſecundum Naturam, p.78.
Alimenta acido redundant. ibid.
Aqua in terram converſa, p.79.

ART. VIII. *De ſecundâ Motûs Lege ſuſpenſa,* ubi probatur quod, datâ Corporis irruentis occaſione, Corpus poterit non moveri, p.81.
Quomodo homo poteſt fieri invulnerabilis, p.81.
Feritas belluarum refrænata, p. 82.
Poteſt flamma non comburere, p.83.
Quomodo quis poteſt vivere in æternum, p 84.

ART. IX. *De Tertiâ Motûs Lege ſuſpenſâ.* Ubi cernitur quod Corpus in motu poſitum, motum ſuum ſubitò deperdere poterit, non communicato eodem alteri Corpori ambienti, p. 87.

ART. X. *De Humani Corporis geneſi ex Mare & Fœminâ,* p. 93.
Partes generationis Viri, p. 94.
Partes genitates fœminæ, p. 95.
Semen continet omnes partes, p. 96.
Quomodo generatio perficitur, ibid.
Punctum ſaliens eſt Cor, primum vivens ut ultimum moriens, p. 98.
Diverſi ætatis gradus, p. 99.
Partus quomodo fit, p. 100.
Prærogativa Matrum præ Patribus, p. 104.
Fœminæ non ſunt verè Matres ſed Matrices, p. 106

ART. XI. *De Corporis Humani geneſi ex Fœminâ ſine Mare,* p. 107.
Quid generatio, p. 107.

ART. XII. *De Corporis Humani ortu ſine Mare & Fœminâ,* p. 112.
Corporis Humani Analyſis Chymica, p. 114.
Stupenda inſtrumenta humanâ arte confecta, p. 118.
Corpora ſtupendo Naturæ artificio conſtructa, p. 119.

ART. XIII. *De Humano Corpore redivivo,* p. 125.
Diverſæ mortis ſpecies, p. 125.
Diverſæ mortis cauſæ, p. 126.
Diverſi modi quibus mortui ad vitam poſſunt revocari, ibid.
Conditiones quæ requiruntur ut idem Homo reſurgat, p. 132.
Ut redivivus Homo ſit idem debet conſtrui ex iiſdem principiis, p. 134.
Figura diſtinguit Elementa, p. 135.
Corpus eſt pars hominis eſſentialis, p. 137.
Debet idem Corpus & eadem Anima uniri ut idem Homo reſurgat, p. 139.
Anima rationalis non eſt vita Corporis, p. 140.
An quodvis Corpus ſufficiat ut idem Homo renaſcatur? p. 142.
Partes ſolidæ Corporis non diſſipantur, p. 143.
Quomodo Homines ſenio vel morbis confecti emaciantur, p. 147.
Ut idem Corpus renaſcatur, non neceſſe eſt ut eadem Materiæ quantitas reſurgat, p. 148.
Anthropophagi, p. 149.
Corpora non reſurgent cum totâ illâ materiâ quâ moriuntur, p. 151.
Quare creſcit Corpus in mole, p. 153.
Cum quâ mole renaſcemur, p. 154.
Homo non reſurget cum omnibus partibus, p. 156.
Redivivus homo non manducabit, p. 157.
Redivivus Homo non reſpirabit, p. 158.

ART. XIV. *An multiplex poteſt eſſe Corporis Humani Præſentia,* p. 160.

ART. XV. *De Statu Animæ ſecundum Naturam*, p. 171.
Anima deſcribi non poteſt, p. 172.
Anima rationalis eſt ſui generis Materia, p. 173.
Anima non eſt Cogitatio, p. 174.
Anima ſemper non cogitat, ibid.
Animæ proprietas eſt Cogitatio, p. 175.
Si non natura Animæ, ſaltem uſus deſcribendus eſt, p. 176.
Anima non poteſt eſſe in duobus locis in eodem tempore, p. 177.
Anima non poteſt habere duas ſimul Cogitationes, ibid.
Duplex eſt in nobis vita, vita Hominis & vita Corporis humani, p. 178.
Anima non poteſt eſſe tota in toto Corpore, & in quaslibet Corporis parte, ibid.
Anima in ſolo Cerebro ſita eſt, p. 179.
Anima Rationalis non eſt cauſa motuum vitalium in viſceribus, p. 180.
Vera Corporis vita, ibid.
Stupendus caſus pueri inter urſos alti & capti in Polonia, p. 181, 182.
Quid vita, p. 183.
Quid Mors, p. 184.
Duo ſunt uſus Animæ Rationalis in Corpore humano, p. 186.
Tria ſunt inſtrumenta Animæ, ibid.
Quomodo fit ſenſatio in quinque *Organis*, p. 188.
Auditus, ibid.
Viſio, ibid.
Olfactus, p. 189.
Guſtus, ibid.
Tactus, ibid.

Modus

Modus ſenſationis, p.189.
Textura Muſculi, p.190.
Quomodo ſit motus Muſcularis, ibid.
Imperium Animæ inCorpus, & influxus Corporis in Animam, p.192.
Uti Deus eſt Motûs immediata Cauſa, ſic & Cogitationis eſt unicus Author, p.194.
Liberum arbitrium Animæ in quo conſiſtit, p. 195.

ART. XVI. *De Statu Animæ ſecundum Naturam*, p.196.
Miracula Animæ, ibid.
Anima noſtra non niſi ſola Corpora verè concipit, p.197.
Leges Animæ duplici modo ſuſpenduntur, p.199.
Miracula primæ Legis ſuſpenſæ, p.200.
Miracula ſecundæ Legis ſuſpenſæ, p.201.

De

Elenchus Alter.

De Secretione Animali, p. 1.
QUid Vita, & quomodo conſervatur, p. 2.
Neceſſariæ ſunt glandulæ in Corpore humano, ibid.
Diverſi ſucci qui in Glandulis ſecernuntur, p. 3.
Secreti Humores natura diverſi ſunt, p. 4.
Glandulæ non ſunt Vaſa complicata, p. 5.
Quid filtratio, ibid.
Glandulæ conglobatæ & conglomeratæ, p. 6.
Quid Glandula, p. 7.
Uſus Spirituum Animalium in glandulis, ibid.
Quare Infantes & ſenes debiles ſunt, p. 8.
Ætas caduca & Mors Naturalis, ibid.
Textura Glandularum, p. 9.
Quomodo fit filtratio, ibid.
Quomodo peculiaris humor in qualibet glandula ſecernitur, ibid.
An ſint fermenta in Glandulis? p. 10.
Fermentum non poteſt eſſe in cavitate ullius glandulæ, p. 12.
An conformis ſit figura porulorum & humoris in illis ſecernendi, p. 13.
Similes figuræ ſimilibus gaudent figuris, p. 16.
Vera ratio cur humores peculiares in ſingulis glandulis ſecernantur, p. 17.
Ratio cur glandulæ alienos humores ſecernant, p. 19.

Morbi

Elenchus Alter.

Morbi glandularum ſunt Tumores tantum tres, p.20.
Quare glandulæ non ſecernunt Spiritus Animales, ibid.
Quare nimiæ Evacuationes debilitant, p.21.

Novum Oeconomiæ Animalis Exemplar, p.24.
NOva Oeconomiæ Animalis Tabula, p.27.

FINIS.

ERRATA.

PAg. 25. lin. 6. pro ſluidas lege fluidas. Ibid. l. 11. pro viciſſem l. viciſſim. p. 44. l. 21. pro ſpacio l. ſpatio. p. 48. l. 24. pro tanum l. tautum. p. 59. l. 23. pro cenſus l. ſenſus. p 70. l. 3. pro removeri l. diffindi. p. 82. l. 7. pro divellantur l. diſtrahantur. p. 83. in Not. Marg. pro combuere l. comburere. Ibid. l. ult. pro impetu l. impetûs. p. 95. l. 24. pro væſiculæ l. veſiculæ. p. 111. l. 11. pro effectum l. effectuum. p. 117. l. 19. pro perpendebit l. perpennerit. Ibid. l. 21. pro conſtuere l. conſtruere. p. 125. l. 2. pro indagere l. indagare. p. 133. l. 12. pro abeant l. abeat. Ibid. l. 14. pro convertantur l. convertatur. p. 138. l. 23. pro moriremur l. moreremur. p. 139. l. 10. pro aut l. &. p. 145. l. 6. pro principorum l. principiorum. p. 185. l. 7. pro longæ l. longè. p. 159. l. 4. pro juxra l. juxta.

In Epiſtolâ de *Secretione Auimali.*

PAg. 5. lin. 24. pro ſpaciolo lege ſpatiolo, p. 17. l. 25. pro earundum l. earundem.